

HAFTALIK BİLGİLENDİRME RAPORU

31 EKİM-06 KASIM 2022 HAFTASI

İÇİNDEKİLER

KONUŞULMAMASI GEREKENLER-DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN KONULAR	2
CHP İKTİDARININ İLK HAFTASINDA YAPILACAKLAR	3
VAATLERİMİZ	4
31 EKİM-06 KASIM 2022 HAFTASI ÖZEL GÜNLER	7
YÖNETİLEMİYEN EKONOMİNİN RESMİ VERİLERLE ÇÖKÜŞÜ	7
KKM'NİN 'MERKEZ BANKASI' VE 'BÜTÇE YÜKÜ' KATLANARAK ARTIYOR!	14
DIŞ BORÇ STOKU HIZLA YÜKSELİŞE DEVAM EDİYOR!	15
OCAK-EYLÜL DÖNEMİNDE KAPANAN ŞİRKET SAYISINDAKİ ARTIŞ YÜZDE 62,7!	15
AKINTIYA KARŞI KÜREK ÇEKEN İKTİDAR, TL'YE VE HALKA KAYBETTİRİRKEN, BANKACILIK SEKTÖRÜ KAZANIYOR!	16
SEÇİM, BORÇ VE FAİZ BÜTÇESİ	17
İKTİDARIN BOŞ VAATLERİ	18
TÜRKİYE-RUSYA EKONOMİK İLİŞKİLERİ ABD-AB TARAFINDAN MERCEK ALTINA ALINDI	18
İKTİDARIN KARA TABLOSU; YOKSULLUK SINIRI 24 BİN 185 TL	19
YOKSULLUK SINIRI ASGARİ ÜCRETİN 4,5 KATI	19
DIŞ TİCARET AÇIĞI YILLIK BAZDA YÜZDE 268 ARTTI	20
YURTTAŞIN CEBİNDEKİ PARA 'PROPAGANDA'YA	22
ZENGİNE 180 MİLYAR TL, ÇİFTÇİYE 54 MİLYAR TL	23
HEM TÜKETİCİ HEM ÜRETİCİ ALEYHİNE	23
ÖZELLEŞTİRMEDE REKORLAR KIRDILAR	24
İTİBARDAN YİNE TASARRUF YOK!	24
FABRİKA DEĞİL CEZAEVİ YAPIYORLAR!	25
OKÇULUK SEVDASINA 95,6 MİLYON LİRA	25
AKP GİZLİ İHALELERE HIZ VERDİ	26
KARTELLERE TEŞVİK, YERLİ ÜRETİCİYE HAPİS	26
PARA YUTAN KÜLLİYE	27
POSTACI MEKTUP DEĞİL İCRA KAĞIDI GETİRİYOR	27
YARGIDAN, DENİZE SIFIR RANTA VİZE!	28
RANTTAN GELEN KÖTÜ KOKULAR	29
İMAR PLANSIZ İNŞAAT!	29
DİYANET'E REKOR DİNİ YAYIN ÖDENEĞİ	30
GENÇLİĞİN BARINMA SORUNU	31
KAYIT DÜŞTÜ, KRİZ GÖRÜNDÜ	33
AKP USULÜ EĞİTİM, ÖĞRETMEN Mİ SAYIM MEMURU MU!	34
DEVLET, SAHNEDEN ÇEKİLDİ, AİLELER BESLENME VE PAHALI EĞİTİMLE BAŞBAŞA BIRAKILDI	34
KÂRLAR TAVAN, SOSYAL DEVLET TABAN	36
İKTİDARIN U DÖNÜŞLERİNE BİR YENİSİ EKLENDİ	37
ÇALIŞMA HAYATINDA EŞİTLİK	38
DERİN SESSİZLİK!	40
AMASRA MADEN FACİASI...	41
AMASRA İŞÇİLERE KARŞI ADETA BİR SUİKAST	43
AK PARTİ'NİN TTK'YI ETKİSİZLEŞTİRME POLİTİKALARI	45
AK PARTİ DÖNEMİNDE GERÇEKLEŞEN ÖLÜMLÜ MADEN FACİALARI	45
İŞÇİ ÖLÜME, KÂRLAR ZİRVEYE	46
AKP USULÜ SORUŞTURMA!	47
DEĞİŞEN DENGELER VE DIŞ POLİTİKAMIZ	48
KATIRA BABAN KİM DİYE SORMUŞLAR...	50

KONUŞULMAMASI GEREKENLER-DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN KONULAR

*Kutlama mesajlarının dışında dini konulara girilmemeli. Röportaj ve Televizyon programlarında konu ile ilgili gelen ısrarlı sorulara, laiklik vurgusu ile dini konuların siyasilerin değil konu ile ilgili çalışan İlahiyat kökenli akademisyenler ile din alimlerinin vermesi gerektiğine vurgu yapılmalı. Siyasilerin din konuşmasının dini siyasete alet etmek olduğu vurgusu yapılabilir. Camiye, kışlaya ve okullara siyaset sokulmamalı.

*Ak Parti'nin kendi içerisinde yaşadığı tartışmalara girilmemeli, konu ile ilgili sorular cevaplanmamalıdır. Bu konudaki en önemli yaklaşım "Biz de izlemekteyiz, demokrasimiz açısından gözlemekteyiz." yanıtıdır.

*Türk Ordusu ve Genel Kurmay Başkanlığı ile ilgili eleştirel söylemlerde bulunulmamalı. AKP'nin millet(Milliyetçilik) ve ümmet(Din) siyaseti üzerinden rant elde etmeye çalıştığı, bu ideal doğrultusunda duyguları sömürerek oyunu arttırma çabasında olduğu unutulmamalıdır. Doğruda olsa söylenecek tek bir cümle dahi rakibin eline çok önemli bir fırsat verebilir.

*Türkiye'nin etnik ve mezhepsel, cinsiyet ve sınıfsal yapılanmalarına yönelik daima birleştirici bir söylemde bulunulmalı. Söylemlerimiz Türkiye Cumhuriyeti Vatandaşlığı ortak paydasından hareket etmeli. Kurtuluş savaşındaki birliktelik ruhundan dem vurulmalı, hak arayışlarımızı ve adalet söylemlerimizi belirli zümreler ve olaylar için değil kavramlar ve olgular için kullanmaya dikkat edilmeli.

*Parti'nin iç organlarında konuşulması gereken hususlar medya önünde konuşulmamalı. Ülkenin menfaati için ilkemiz daima 'Kol kırılır yen içinde kalır' olmalıdır. Parti içi sorunların çözüm noktası medya ve kamuoyu değil parti içi organlardır. Parti sorunlarını kamuoyunda konuşmak 'Bunlar daha kendi sorunlarını çözemezken ülkeyi nasıl yönetecekler' algısı oluşturup, CHP'ye ve ülkenin geleceğine zarar vermektedir.

*Söylem oluştururken unutulmaması gereken yegane husus; doğru, güncel ve ilkeleri kapsar olmasıdır. Aynı zamanda unutulmaması gereken bir diğer önemli hususta; söylemlerinizi tamamen doğru olabilir fakat onun yeri, zamanı ve kime söylendiğidir. Püf noktası, kimin, ne zaman ve nerede söylediğidir. Zira; Doğru, doğru yerde ve doğru zamanda doğrudur.

*Sosyal medya hesaplarından yapılacak paylaşımlarda bireysel görüşler yerine parti politikasına uygun söylemler tercih edilmeli. Zamanlamanın önemi paylaşımın hedef kitlesi ve paylaşım yapılan mecraya göre belirlenmeli.

*Diğer önemli bir husus, bir şeyi sizin kaç kere söylediğiniz değil karşındakinin duyup duymadığıdır. Doğruları defalarca söylemekten çekinmeyin. Sizin tekrar dediğiniz karşınızdakinin ilk kez duyduğu olabilir. Tekrarın gücüne inanın.

*Eleştirel söylemlerimizi, projelerimizle desteklemeliyiz. Yanlışı gösterip, doğruyu anlatmalı, bunun adresinin de CHP iktidarı olduğu vurgusunu yapmalıyız.

*Her açıklamaya, herkese ve her soruya cevap verilmemeli. Düşük seviyeli söylemlerle ilgili sorulara muhatap almayarak cevap verilmeli. Muhatap almamak çoğu zaman en güzel cevaptır. Muhatap almadığımız ya da o seviyeye inmeyeceğimiz dile getirilmeli. Zira o tarz söylemlerde bulunan insanların amaçları bizleri o polemige sokmaktır, amaçlarına ulaştırmamak için verecek tek cevap 'muhatap almıyoruz' olmalıdır.

CHP İKTİDARININ İLK HAFTASINDA YAPILACAKLAR

***Katar ordusuna peşkeş çekilen Sakarya'daki Tank-Palet Fabrikası'nı hemen geri alıp, şanlı ordumuza iade edeceğiz.**

*Esnafın, pandemi döneminde bankalardan aldığı kredilerin faizlerini silecek, anaparayı ise makul ölçülerde taksite bağlayacağız.

***Bir kararname ile esnafın stopaj vergisini kaldıracğız.**

*Çiftçilerin, bankalardan veya tarım kredi kooperatiflerinden aldıkları kredilerin faizlerini sıfırlayacak, anaparayı ise makul ölçülerde taksite bağlayacağız.

***KYK borçlarından ötürü başlatılan tüm hacizleri durduracak, borçların faizlerini silecek; borçlu iş sahibi olduğunda, anaparayı makul taksitlere böleceğiz.**

*Beşiktaş'taki terör saldırısında hayatını kaybeden 39 polis, 8 sivil toplam 47 şehidimiz için toplanan paraların tamamını faizleriyle birlikte, hak sahiplerine teslim edeceğiz

***15 Temmuz Şehit ve Gazileri için vatandaşlardan toplanan paraların tamamını faizleri ile birlikte hak sahiplerine vereceğiz**

*Hangi koşulda bedeli ne olursa olsun; vatan topraklarına sahip çıkacak, Süleyman Şah Türbesi'ni vatan toprağına geri götürerek, orada şanlı bayrağımızı dalgalandıracğız.

VAATLERİMİZ

TARIM

- *Tarımsal üretimde kullanması için çiftçiye ÖTV'siz KDV'siz **kırmızı mazot** vereceğiz.
- ***Ziraat Bankası** kuruluş amacına uygun olarak, çiftçiye **üretim için ucuz kredi** verecek.
- *Çiftçimizin kredi, **su ve elektrik borç faizlerini sileceğiz**, anaparayı ise yapılandıracağız.
- *Her köye **en az bir teknik personel** ataması yapacağız.
- *Çiftçiye verilecek destek **milli gelirin en az %1'i** olacak. Ödeme her yıl Ekim ayında yapılacak.
- *Ürün taban fiyatlarını bir yıl önce açıklayacağız. Hububat, yağlı tohum, baklagiller gibi belli ürünlerde **alım garantisi** vereceğiz.
- *Tarımsal sulamada kullanılan **elektrik ve sulama faturaları hasattan sonra** ödenecek.
- ***Tarım kooperatiflerinin** yaygınlaşmasını teşvik edeceğiz.
- ***Tarım destekleri ve araçları hacedilemeyecek**, desteklerden kesinti yapılamayacak.
- *Hasat döneminde **ithalatı yasaklayacağız**.
- *Kadınların ve gençlerin tarımda istihdamının artması için **sosyal güvenlik primlerinin devlet tarafından** ödenmesini sağlayacağız.

SANAYİ ve TEKNOLOJİ

- *Sanayicinin ve esnafın **elektrik borçlarının faizlerini** sileceğiz.
- ***Akıtma tesislerinin enerji bedellerini** devlet ödeyecek.
- *FABKA projesi ile girişimcilere **düşük maliyetli anahtar teslim fabrikalar** inşa edeceğiz.
- *Her OSB'de teknik eğitim veren 6 yıllık ve yatılı **Teknoloji Lisesi** kurulacak.
- ***Enerji Kooperatiflerinin** yaygınlaşmasını teşvik edeceğiz
- ***Yenilenebilir enerji** için YEKDES adında yeni bir **destekleme mekanizması** kuracağız.
- *Sanayicimizin ihtiyaç duyduğu **teknik personeli yetiştirecek** mesleki eğitim politikaları kararlılıkla takip edeceğiz.
- *Mesleki eğitim almış gençlerimizin, **kendi alanlarında çalışmalarını** teşvik edeceğiz.

KOBİLER

- ***Şirketlerin KDV alacaklarını** gecikmeden ödeyeceğiz.
- *KOBİ kredilerinden alınan **Banka ve Sigorta Muameleleri Vergisini sıfırlayacağız**.
- ***Katma değeri yüksek ürün üretecek firmalar** için özel kredi ve vergi desteği sağlayacağız.
- *KOBİ'lerin **devletten alacaklarını ödeyeceğiz**.
- *OSB'lerde KOBİ'ler için **enerjiyi özel olarak fiyatlandıracağız**.
- *KOBİ'lere **vergi indirimi** teşviki vereceğiz.
- ***Kara liste** bir defaya mahsus sileceğiz.

VERGİ İNDİRİMLERİ

- *Motor hacmi 1600 cc ve altındaki otomobillerde **ÖTV'ye 1/4 oranında indirim** uygulayacağız.
- ***Gazilere ve şehit yakınlarına** 3 yılda bir vergilerden muaf araç alma hakkı vereceğiz.
- ***Damga Vergisi'ni** kademeli bir şekilde kaldıracacağız.
- ***İlk internet aboneliklerinden** vergi almayacağız.
- *Ücretlilerin **eğitim ve sağlık harcamalarını**, gelir vergisinde indirim konusu yapacağız.

GENÇLER

- *Gençlerin alacağı **ilk sıfır otomobilde, cep telefonunda ve oyun konsolunda ÖTV'yi kaldıracağız.**
- *Gençlere **pasaport ücretsiz olacak**; yurtdışına çıkışta **harç ödeme** uygulamasını kaldıracağız.
- *Gençler, sigorta kapsamında olduğu aile bireylerinin vefatı halinde **ilk sigortalı işgününe kadar sigorta hizmetinden yararlanmaya** devam edecek.
- *İşe ilk giren yeni mezunların **2 yıl süreyle vergi ve prim ödemelerini devlet karşılayacak.**
- *ADS kapsamındaki ailelerde gençlere **kamu istihdamında öncelik** sağlanacak.
- ***Yurt sorununu** bir yılda çözeceğiz
- *Yeni evli çiftlerin **ilk satın alacağı evde KDV'yi yarıya** düşüreceğiz.
- ***Evlilik öncesi bütün taramaların ücretsiz** olarak yaptırılmasını sağlayacağız.
- *Üniversiteli gençlere **kültür-sanat etkinliklerine** katılmaları için, içine belli miktarda para yüklenmiş kart vereceğiz.

KADINLAR

- ***İstanbul Sözleşmesi'**ne 1 hafta içerisinde yeniden taraf olacağız.
- *Kadın cinayetlerinin failleri için **ceza indirimini uygulanmayacak.**
- ***Doğum için işten ayrılan** kadınların işe dönmesi halinde işverene **vergi teşviki uygulayacağız.**
- ***Kadınların ve gençlerin kooperatif** kurmalarını teşvik edeceğiz.
- *Aile Destekleri Sigortası kapsamında "**Yeni Başlangıçölar Fonu**" kuracağız İhtiyaç duyan boşanmış kadınlara ev kurma desteği sağlayacağız.
- *Ebeveynler için çocuk iznini yeniden düzenleyeceğiz, **babalık izninin süresini** uzatacağız.
- ***Kreşlerin ve sığınma evlerinin** sayısını artıracacağız.
- *Rahim ağzı kanserini önleyen **HPV aşısı ücretsiz** olacak

ESNAF

- *Ticaret erbabına **sicil affı** getireceğiz.
- ***Kira stopajını** kaldıracağız.
- *BAĞ-KUR prim borcu olsa dahi **esnafın ve bakmakla yükümlü oldukları ailelerinin sağlık** hakkından yararlanmasını sağlayacak net yasal düzenlemeleri yapacağız.
- *Esnafımıza **emeklilik için geriye doğru borçlanma** hakkı tanıyacağız.
- ***Esnaf Destekleri Sigortası Fonu'**nu kuracağız.

ÖĞRETMENLER

- *Öğretmen **atamalarını gerçekleştirecek**, alımlarında **sözlü sınavı kaldıracağız.**
- ***Öğretmen maaşlarını** iyileştireceğiz.
- ***Bütün öğretmenler kadrolu olacak**, ücretli ve sözleşmeli öğretmen ayrımına son vereceğiz.
- *Her yıl 24 Kasım Öğretmenler Günü'nde öğretmenlere **bir maaş ikramiye** vereceğiz.
- *Öğretmenlere sağlayacağımız **3600 ek gösterge** imkânının yanında, eğitim-öğretim tazminatlarını da artıracacağız.
- ***Ek ders ücretini** iki katına çıkaracağız.
- *Okullar açık olduğunda **toplu taşıma araçları tüm eğitim çalışanlarına ücretsiz** olacak.
- *Öğretmenlerin **aile bütünlüğünü** her koşulda sağlayacağız.

SAĞLIK HİZMETLERİ

***Yurttaşımızın prim borcuna bağlı olmaksızın**, Genel Sağlık Sigortası kapsamı içinde yer alabilmesini sağlayacağız.

*Katkı payı, ilave ücret ve fark ücretlerini kaldıracacağız.

*Yurttaşlarımızın **periyodik sağlık kontrollerini ücretsiz** gerçekleştireceğiz.

*Şehir hastaneleri açılırken **kent merkezlerinde kapatılan** devlet hastanelerini yeniden açacağız.

***Askeri hastaneleri** yeniden açacağız.

***Refik Saydam Hıfzıssıhha Enstitüsü'nü** yeniden açacak, ilaç, aşı, serum, tıbbi malzeme ve tıbbi cihaz üretimini stratejik sektörlerindeki **AR-GE çalışmalarına** destek vereceğiz.

***Tıp teknoparklarını** kuracağız.

***Meslek Hastalığı Hastaneleri'ni** ve **Çocuk Hastaneleri'ni** yaygınlaştıracacağız.

SAGLIK CALISANLARI

***Sağlıkta şiddetin önlenmesi** için caydırıcı bir yasa çıkaracağız.

***Sağlık personeli atamalarını** derhal yapacağız.

***Aile Hekimlerinin** iş yükünü azaltmak için yardımcı sağlık çalışanı ataması yapacağız.

*Her bir sağlık mesleği üyesi tek tipte devlet memuru olarak istihdam edilecek.

***Sağlık çalışanlarının ek göstergeleri 3600'den başlamak üzere** kademeli olarak yükseltilecek.

***Çalışma saatlerini** Uluslararası Çalışma Örgütü normlarına uygun hale getireceğiz.

MUHTARLAR

*Tek bir **muhtarlık kanunu** olacak.

*Muhtarlık seçimleri için **birleşik oy pusulası** esası getirilecek.

*Bağımsız bir **muhtarlık evi** olacak.

*Muhtarlıklara **yardımcı büro personeli** tahsis edilecek.

*Kaldırılan **köy tüzel kişilikleri yeniden oluşturulacak.**

*Her muhtarlığın ayrı bir **bütçesi** olacak.

***Sosyal yardımlar, muhtarlıklar aracılığı ile dağıtılacak.**

*Belediye meclisinde, muhtarın seçildiği mahalleyle ilgili bir karar alınacaksa, o kararın görüşüldüğü **belediye meclisi toplantısına muhtar da katılacak**, toplantıda söz ve karar sahibi olacak.

*Muhtar, belediye ile birlikte **sosyal projeler geliştirecek.**

***"Türkiye Muhtarlar Birliği"** kurulacak.

ÇALIŞANLAR

*Asgari ücret enflasyona yenilmeyecek **asgari ücrete 6 ayda bir zam** yapılacak.

***Kıdem tazminatı çalışma yılı şartı olmaksızın** kullanılabilen bir hak olacak.

*Esnek çalışma modellerine son verecek, **güvenceli istihdama** öncelik vereceğiz.

*İşsizlik Sigortası Fonu'nu amacına uygun kullanacağız.

*Kapsam dışı bırakılan **taşeron işçileri kadroya** alacağız.

***3600 Ek Gösterge ve EYT** meselesini çözeceğiz.

*KHK ile ihraç edilip, hakkında **beraat ve göreve iade kararı** verilenleri görevine iade edeceğiz.

ÇOCUKLAR

***Eğitim parasız olacak** çocuklarımıza eşit olanaklar sunacağız.

*Öğrencilerin **kitap, kırtasiye, çanta, kıyafet ve hatta servis ihtiyaçları ücretsiz** karşılanacak.

*Okullarda öğrencilerin **su ve öğle yemekleri ücretsiz** olarak MEB tarafından karşılanacak.

***Yetiştirme yurdundan ayrılmak** zorunda kalanlara **kamuda istihdam olanağı** sağlayacağız.

YAŞLILAR

***Huzurevinde yaşayan yoksul** yaşlıların harçlıklarını arttıracacağız.

***Eşi vefat eden kadınlara** yapılan sosyal yardım miktarını arttıracacağız.

*65 yaş üzerindeki yurttaşlarımızın **kültür, sanat ve spor etkinliklerinden ücretsiz** yararlanmalarını sağlayacağız.

*Emeklilerimize, Turizm Bakanlığı ve TÜRSAB iş birliği sayesinde **makul ücretlerle gezi ve tatil olanağı** sağlayacağız.

***Uzun Dönem Yatılı Kurum Bakımı** hizmeti için sırada beklemeyi sonlandıracağız.

***Kısa Süreli ve Geçici Bakım hizmetlerini** etkin ve yaygın hale getireceğiz.

*Alzheimer/Demans hastalarına yönelik **yatılı ve gündüz hizmetlerini** yaygınlaştıracağız.

31 EKİM-06 KASIM 2022 HAFTASI ÖZEL GÜNLER

*31 Ekim 2007'de eski SHP Genel Başkanı, Başbakan Yardımcısı, Bilim Adamı ve Siyasetçi **Erdal İnönü hayatını kaybetti.**

***31 Ekim Dünya Tasarruf Günü**

***1 Kasım 1928'de Yeni Türk alfabesine ilişkin kanun Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde kabul edildi.**

***1-7 Kasım Türk Harf Devrimi Haftası**

***1 Kasım 1922 Saltanat Kaldırıldı**

***2-8 Kasım Lösemili Çocuklar Haftası**

***3 Kasım 1985'de Sosyal Demokrasi Partisi (SODEP) ve Halkçı Parti'nin (HP) birleşmesiyle; Sosyaldemokrat Halkçı Parti (SHP) kuruldu.**

***3 Kasım 1996'da Susurluk'ta meydana gelen trafik kazasında, eski İstanbul Emniyet Müdür Yardımcısı Hüseyin Kocadağ ile beraber 3 kişi öldü, DYP Şanlıurfa milletvekili Sedat Edip Bucak yaralandı. Devlet-polis-mafya ilişkilerinin ortaya çıkması ile patlak veren skandal. Türkiye Cumhuriyeti tarihinin en önemli skandallarındandır.**

***3 Kasım 2002'de Adalet ve Kalkınma Partisi, erken genel seçimlerden birinci parti çıktı ve AKP Yönetimi başladı.**

***3-9 Kasım Organ Bağışı ve Nakli Haftası**

***4 Kasım 1995'de İzmir'de gerçekleşen sel neticesinde 65 ölü, yüzden fazla yaralı. Doğal afetlere karşı önlem almama politikası hala ölümlere sebebiyet vermeye devam ediyor.**

***5 Kasım 1973'de orta oyunu ve tuluat sanatçısı İsmail Dümbüllü hayatını kaybetti.**

***5 Kasım 2006'da CHP ve DSP Genel Başkanı, gazeteci, şair, yazar, siyasetçi ve Türkiye eski Başbakanı Bülent Ecevit hayatını kaybetti.**

***6 Kasım 1981'de Yükseköğretim Kurulu (YÖK) kuruldu.**

***6 Kasım Dünya Savaş ve Silahlı Çatışma Çevre Sömürsünü Önleme Günü**

YÖNETİLEMİYEN EKONOMİNİN RESMİ VERİLERLE ÇÖKÜŞÜ

• **Uluslararası yatırım pozisyonu:** •Türkiye'nin yurt dışından alacaklarıyla, yurt dışına borçlarının net farkını gösteren uluslararası yatırım pozisyonundaki açık ağustosta, önceki aya göre 4,4 milyar dolar artarak 223,1 milyar dolara yükseldi.

• **Kısa vadeli dış borçlar:** Türkiye'nin hem orijinal vadesi bir yıl ve daha kısa olan hem de orijinal vadesine bakılmaksızın vadesine bir yıldan daha kısa süre kalan dış borcundaki yükseliş sürüyor. Türkiye'nin orijinal vadesi bir yıldan daha kısa olan dış borç miktarı bu yılın ilk sekiz aylık döneminde 16,5 milyar dolar artarak 138,1 milyar

dolara, orijinal vadesine bakılmaksızın vadesine bir yıl ve daha kısa süre kalan dış borç ise 185,9 milyar dolara kadar yükseldi

• **Özel sektörün dış borcu:** Özel sektörün kısa ve uzun vadeli dış borçlarının toplamı ağustosta önceki aya göre 1,9 milyar dolar artarak 236,6 milyar dolara yükseldi. Sektörün dış borcu geçen yılın sonuna göre ise 2 milyar dolar arttı.

• **Merkez Bankası rezervi:** Hazinesin uluslararası piyasalara kira sertifikası ihraç ederek borçlandığı 2,5 milyar doların Hazine hesaplarına geçtiği 7 Ekim -14 Ekim haftasında Merkez Bankasının, brüt rezervi (altın + döviz); 2,1 milyar dolar artarak 116 milyar dolara yükseldi

• **Yabancı portföy yatırımı:** Yabancı portföy yatırımcılarının Türkiye'den çıkışı devam ediyor. Yabancılar, 7- 14 Ekim haftasında hisse senedi ve tahvil piyasalarında net 186 milyon dolarlık daha satış yaparak Türkiye'den çıktılar.

• **Hazinesin iç ve dış borçları:** Hazinesin borç stoku, geçen yıl eylül ayından bu yana 1 trilyon 493 milyar lira artarak bu yıl eylül sonunda 3 trilyon 675 milyar liraya kadar yükseldi. Borç stokunun vadesine kadar ödenecek faiz yükü ise 3 trilyon 119 milyar lirayı buldu. Anaparası 1 trilyon 738 milyar lira olan iç borçların ekim ayı itibariyle hesaplanan faiz yükü 2 trilyon 327 milyar lirayla anapara tutarının oldukça üzerinde bulunuyor. İç borç stokunun faiz yükü geçen yıl ekimde 757 milyar lira olarak hesaplanmıştı. Son bir yılda faiz yükü durduk yere 1 trilyon 570 milyar lira arttı.

• **Bütçenin faiz yükü:** Bu yıl ocak-eylül döneminde merkezi yönetim bütçesinden, iç ve dış borçlar için 207,1 milyar liralık faiz ödendi. Ancak, kur korumalı mevduat için bütçeden ödenen ancak bütçede faiz olarak sınıflandırılmayıp cari giderlere atılan kur ve faiz arasındaki ödemelere ilişkin 84,9 milyar liralık faizle birlikte bu dönemde yapılan gerçek faiz ödemesi 292 milyar liraya ulaştı.

• **İktidara malzeme için faiz indirimi:** Merkez Bankası, Para Politikası Kurulu, artık ekonomik olarak bir anlamı kalmayan ve iktidar tarafından belirlendiği açık olan politika faizini 1,5 puan azaltarak yüzde 10,5'e kadar indirdi. Tayyip Erdoğan'ın "tek haneli faiz" isteğinin de gelecek ay yapılacak 1-1,5 puanlık indirimle yerine getirileceği tahmin ediliyor. Ekonomik hiçbir gerekçesi bulunmayan aksine sermaye hareketlerinden soruna neden olan faiz indirimlerinin baz etkisiyle düşecek enflasyon nedeniyle iktidara "baak faiz düştü enflasyon da düştü" söylemine zemin hazırlamak için yapıldığı biliniyor.

ULUSLARARASI YATIRIM AÇIĞI 223 MİLYAR DOLARA ÇIKTI

• Türkiye'nin yurt dışından alacaklarıyla, yurt dışına borçlarının net farkını gösteren uluslararası yatırım pozisyonundaki açık ağustosta, önceki aya göre 4,4 milyar dolar artarak 223,1 milyar dolara yükseldi.

• Merkez Bankasının verilerine göre Türkiye'nin rezervleri de dahil dünyanın geri kalanından olan alacakları ağustosta bir önceki aya göre 8,6 milyar dolar artarak 296,1 milyar dolara yükselirken, Türkiye'nin dünyanın geri kalanına olan yükümlülükleri (dış borç, yabancı doğrudan yatırımı, portföy yatırımı, mevduat v.b) ise 13 milyar dolar artarak 519,2 milyar dolara ulaştı.

• Türkiye'nin uluslararası yatırım pozisyonundaki açık, geçen yılın sonuna göre ise 33 milyar dolar küçüldü. Bu küçülme uluslararası yükümlülüklerinin 25 milyar dolar azalması ve uluslararası varlıkların ise 7,9 milyar dolar artmasından kaynaklandı.

KISA VADELİ DİŞ BORÇ YÜKSELİYOR

• Türkiye'nin hem orijinal vadesi bir yıl ve daha kısa olan hem de orijinal vadesine bakılmaksızın vadesine bir yıldan daha kısa süre kalan dış borcundaki yükseliş sürüyor.

• Merkez Bankasına göre Türkiye'nin orijinal vadesi bir yıldan daha kısa olan dış borç miktarı bu yılın ilk sekiz aylık döneminde 16,5 milyar dolar artarak 138,1 milyar dolara kadar çıktı.

• Bu dönemde kamu bankalarının kısa vadeli borçları 3 milyar dolar artarak 25,2 milyar dolara, Merkez Bankasının kısa vadeli borcu 5,6 milyar dolar artarak 31,6 milyar dolara, özel sektörün borcu ise 8 milyar dolar artarak 81 milyar dolara kadar çıktı.

• **Gelecek 12 Ayda Ödenecek Borç:** Orijinal vadesine bakılmaksızın vadesine bir yıl ve daha kısa süre kalan dış borç miktarı ise 185,9 milyar dolara kadar yükseldi. Yıllık cari işlemler açığının da 50 milyar dolara doğru gittiği dikkate alındığında Türkiye'nin gelecek 12 aylık dönemde gereksinim duyacağı dış finansmanın 235 milyar doları aştığı gözleniyor.

ÖZEL SEKTÖRÜN DİŞ BORCU 237 MİLYAR DOLARA ÇIKTI

- Özel sektörün kısa ve uzun vadeli dış borçlarının toplamı ağustosta önceki aya göre 1,9 milyar dolar artarak 236,6 milyar dolara yükseldi. Sektörün dış borcu geçen yılın sonuna göre ise 2 milyar dolar arttı.
- Türk lirasındaki istikrarsızlık, Türkiye'deki ekonomik sorunlar ve dünyadaki faiz artırımları yüzünden dış borçlanma maliyetleri arttığı için uzun vadeli dış borçlanma olanakları azalan özel sektörün uzun vadeli dış borcu geçen yılın sonuna göre 6 milyar dolar azalarak 155,3 milyar dolara inerken, kısa vadeli dış borçlar ise 8 milyar dolar artarak 81,3 milyar dolar oldu.
- Uzun vadeli dış borçlarda yaşanan 6 milyar dolarlık azalma tümüyle finans sektörünün borçlarındaki 6,6 milyar dolarlık azalmadan kaynaklandı. Reel sektörün uzun vadeli borcu ise 600 milyon dolar arttı.

HAZİNE BORÇLANDI, MERKEZ BANKASININ NET REZERVİ -56,4 MİLYAR DOLARAYÜKSELDİ

- Hazinesin uluslararası piyasalara kira sertifikası ihraç ederek borçlandığı 2,5 milyar doların Hazine hesaplarına geçtiği 7 Ekim -14 Ekim haftasında Merkez Bankasının, brüt rezervi (altın + döviz); 2,1 milyar dolar artarak 116 milyar dolara yükseldi.
- **Tamamı borçla oluşmuş olan brüt rezervin 76,1 milyar doları döviz, 39,9 milyar doları ise altın varlıklarından oluşuyor.**
- Bankanın brüt rezervinde 2,1 milyar dolarlık artış yaşanan geçen hafta, bilanço içi yükümlülükler 2,2 milyar dolar, swap borçlarında (kiralık döviz) ise 538 milyon dolar arttı. Bankanın bilanço içi döviz yükümlülükleri 111,3 milyar dolara. Swap borçları ise 70,5 milyar dolara çıktı. Dolayısıyla swap dahil toplam yükümlülükler 2,7 milyar dolar artarak 181,7 milyar dolar oldu. Hazine'nin mevduatı da yükümlülük sayılan bu hesaplama göre Merkez Bankasının net rezervi geçen hafta 652 milyon dolar azalarak -62,1 milyar dolara kadar indi.
- Ancak, Hazinesin döviz mevduatı yükümlülük sayılmadığında swap borcu hariç net rezervi 14,1 milyar dolara yükselirken, swap borcu dahil **net rezervi ise 1,1 milyar dolar artarak (eksi) -57,5 milyar dolardan (eksi) -56,4 milyar dolara yükseldi.**
- Swap borçlarının, diğeri bir ifadeyle Merkez Bankasının satıp sonra kiraladığı (**sat-kirala**) borçlarının brüt rezerv içerisindeki payı ise 14 Ekim itibariyle yüzde 60,7 olarak hesaplandı.

YABANCI PORTFÖY YATIRIMCISI ÇIKMAYA DEVAM EDİYOR

- Yabancı portföy yatırımcılarının Türkiye'den çıkışı devam ediyor. Yabancılar, 7- 14 Ekim haftasında hisse senedi ve tahvil piyasalarında net 186 milyon dolarlık daha satış yaparak Türkiye'den çıktılar.
- Yabancılar, kur ve fiyat hareketlerinden arındırıldığında 1 Ocak – 14 Ekim 2022 günleri arasında Türkiye'deki portföylerini net olarak 6,1 milyar dolar azalttılar. Temmuzun son ve ağustosun ilk haftalarında yabancı yatırımcıların yeniden özellikle hisse senedi piyasasından alım yaptıkları gözlenmişti. Ağustosun son haftasında zayıflayan bu eğilimin eylül ve ekim aylarında devam etmediği, yabancıların haftalardır net satıcı tarafta olmaya devam ettikleri gözleniyor.
- Türk bankalarına swap yoluyla borç vermeyip aksine borç alan yabancı bankaların Türkiye'deki bankalara olan swap borçları ise 400 milyon dolar artarak 8,2 milyar dolar oldu. Yabancı bankaların **yıl başından bu yana swap borçlanmaları/borç vermeleri nedeniyle Türkiye'den net çıkış 11,8 milyar dolar oldu.**
- Yabancıların 1 Ocak- 14 Ekim döneminde hisse senedi, iç borçlanma kâğıdı, banka mevduatı ve swaplardan oluşan **sıcak para stoku**, kur ve fiyat hareketlerinden **arındırılmamış** olarak 8 milyar dolar azalarak **46,8 milyar dolara** geriledi.
- Yabancı yatırımcıların 14 Ekim itibariyle portföyleri, 19,5 milyar dolarlık hisse senedi, 2 milyar dolarlık kamu ve özel sektör iç borçlanma kâğıdı ve repo, 33,4 milyar dolarlık döviz ve TL mevduatlarından oluşuyor. Swapta ise Türk bankalarına 8,2 milyar dolar borçlu bulunuyorlar.

HAZİNENİN BORCU SON BİR YILDA 1,5 TRİLYON LİRA ARTARAK 3,7 TRİLYONA DAYANDI

- İktidarın, ekonomik kararlarının en olumsuz sonuçlarından biri de Hazinesin borç ve dolayısıyla faiz yükünü artırmak oldu. Hazinesin borç stoku, geçen yıl eylül ayından bu yana 1 trilyon 493 milyar lira artarak bu yıl eylül sonunda 3 trilyon 675 milyar liraya kadar yükseldi.
- Borç stokunun vadesine kadar ödenecek faiz yükü ise 3 trilyon 119 milyar lirayı buldu. Anaparası 1 trilyon 738 milyar lira olan iç borçların ekim ayı itibariyle hesaplanan faiz yükü 2 trilyon 327 milyar lirayla anapara tutarının

oldukça üzerinde bulunuyor. İç bor stokunun faiz yükü geçen yıl ekimde 757 milyar lira olarak hesaplanmıştı. Son bir yılda faiz yükü durduk yere 1 trilyon 570 milyar lira (yani yüzde 107 oranında) arttı.

- Son bir yıldaki bütçe açığı ise (Kasım 2021-Eylül 2022 aylarını kapsayan dönem) 175,9 milyar lira olarak gerçekleşti. Aynı dönemde Hazinesinin bütçe açığının finansmanı için yaptığı net iç ve dış borçlanma ise 200,3 milyar lirada kaldı.

- Borç stokunun 1,5 trilyon lira arttığı ancak bu ölçüde bir bütçe açığı ve dolayısıyla net borçlanma yapılmadığı halde borç stokunun ve stokun faiz yükünün artmasında iktidarın, yanlış ekonomik politikalarının yanı sıra yanlış borçlanma politikaları belirleyici oldu.

- Faiz oranlarını yapay olarak düşük tutmak için döviz, altın ve enflasyona endekli borçlanmalara ağırlık veren iktidar, döviz kurları, altın fiyatları ve enflasyonun yükselmesiyle Türk halkına çok büyük bir borç faturası çıkarmış oldu. Son bir yılda sadece kur farkı nedeniyle Hazinesinin borç yükündeki artışın 1,3 trilyon lirayı bulduğu tahmin ediliyor.

- Hazinesinin borç stoku yüksek bir döviz ve faiz riski taşıyor. Stokun yüzde 65,7'si döviz ve altın cinsinden alınmış borçlardan oluşuyor. Değişken faizli ve döviz cinsinden borçların toplamının stok içerisindeki payı ise yüzde 83,4'ü buluyor. İç borç stokunun bile yüzde 27,5'i döviz cinsinden, yüzde 47,3'ü değişken ve TÜFE'ye endekli borçlardan meydana geliyor. Dış borç stokunun da yüzde 14'ü değişken faizli. Dolayısıyla Türkiye'de enflasyonun ve döviz kurunun artmasının yanı sıra ABD ve AB ülkelerindeki faiz artışları da Türkiye'nin borç stokunu ve faiz yükünü büyütüyor.

BÜTÇEDEKİ FAİZ YÜKÜ KKM'YLE BİRLİKTE YÜZDE 105 ARTTI

- Bu yıl ocak-eylül döneminde merkezi yönetim bütçesinden, iç ve dış borçlar için 207,1 milyar liralık faiz ödendi.

- Ancak, kur korumalı mevduat için bütçeden ödenen ancak bütçede faiz olarak sınıflandırılmayıp cari giderlere atılan kur ve faiz arasındaki ödemelere ilişkin 84,9 milyar liralık faizle birlikte bu dönemde yapılan gerçek faiz ödemesi 292 milyar liraya ulaştı. Dolayısıyla da bütçeden hem kamu borçları hem de kur korumalı mevduat için ödenen toplam faiz geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 105,2 oranında artış kaydetti.

- Büyüklükleri 5 Eylül 2021'den önce belirlenen ve o tarihte yayımlanan OVP'de kamuoyuna da duyurulan 2022 bütçesinden faiz ödemeleri için başlangıçta 240 milyar lira ayrılmıştı.

- Eylül 2021'le birlikte iktidarın Merkez Bankasına faiz indirimine zorlamasıyla birlikte ortaya çıkan parasal ve ekonomik sorunlar diğer kesimlerle birlikte Hazinesinin de faiz yükünü artırdı. Bu nedenle başlangıçta 240 milyar lira olarak öngörülen 2022 yılında bütçeden faiz ödemeleri için ayrılan kaynak 330 milyar liraya yükseldi.

- Faiz indiriminin Türk lirasının değerinde yol açtığı yıkıcı değer kaybının etkilerini azaltmak amacıyla uygulamaya konulan kur korumalı mevduat ise 2022 yılı bütçesi hazırlanırken hiç öngörülmemen en az 110-120 milyar liralık bir ek faiz yükü daha doğurdu. (Aynı düzeyde olduğu tahmin edilen Merkez Bankası'nın KKM için ödediği tutar bu rakama dahil değil)

- **Bütçe Açığı Mevsimi:** Ocak-Ağustos döneminde 33 milyar lira fazla veren merkezi yönetim bütçesi, sadece eylül ayında 78,6 milyar lira açık verdi ve ocak-eylül dönemi bütçe açığı 45,5 milyar dolar olarak gerçekleşti.

- Geçen hafta TBMM'ye sunulan 2023 Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi kapsamındaki belgelerde 2022 yılı bütçe açığının 461 milyar lira olarak gerçekleşeceği öngörüldü. Bunun gerçekleşebilmesi için yılın kalan üç ayında bütçenin 430 milyar liraya yakın açık vermesi gerekiyor.

KREDİ VE MEVDUAT GELİŞMELERİ

Mevduat

- Bankalardaki toplam mevduat, 7 - 14 Ekim haftasında, 96,9 milyar lira artarak 8,3 trilyon liraya yükseldi.

- BDDK'nın istatistiklerine göre yıl başından bu yana Türk lirası mevduatlar yüzde 106,6 oranında arttı. Ancak bu artışın büyük kısmı kur korumalı diğer bir ifadeyle de dövize endekslenen mevduatlardan kaynaklandı. KKM hariç tutulduğunda TL mevduatlarda yıl başından bu yana sadece yüzde 35,5 oranında artış oldu.

- Döviz mevduatlarının, 93 milyon dolar artarak 238,2 milyar dolara yükseldiği 7 - 14 Ekim haftasında bu kapsamdaki gerçek kişilerin döviz mevduatları 1,2 milyar dolar azalarak 144,4 milyar dolara geriledi. Kur korumalı mevduatlar ise 1 trilyon 443 milyar liraya çıktı.

• **Dolarizasyon:** Döviz mevduatlarının toplam mevduattaki payını gösteren dolarizasyon oranı **tüm mevduatlar** için 53,1 olarak hesaplandı.

• **Dolarizasyon** oranı **gerçek kişilere** ait (vatandaşın tasarruf mevduatı) mevduatlarda ise yüzde 56,8 oldu.

• **Kur korumalı mevduat** uygulaması kapsamında açılan mevduatların döviz kuruna endeksli olması nedeniyle, kur korumalı mevduatlar da dahil edilerek hesaplanan gerçek dolarizasyon oranı ise yüzde 70,6'ya ulaştı.

• **KKM'nin Maliyeti:** *Bu mevduatlara verilen garanti nedeniyle Devletin üstlendiği risk mart ayında gerçekleşmeye başladı. 23 Mart – 30 Eylül günleri arasında vadesi dolanlar için Hazine bütçeden 84,9 milyar lira ödendi. Merkez Bankasının dövizden dönenler için ne kadar ödeme yaptığı ise gizleniyor.*

• *Kur korumalı mevduatların para kompozisyonu ilgili olarak yapılan en son açıklamalardan yola çıkıldığında bu mevduatların yüzde 51'inin döviz veya altından dönen mevduatlardan yüzde 49'unun ise TL mevduatlardan oluştuğu biliniyor. Döviz ve altından dönenlerin kur farkından kaynaklanan faizini Merkez Bankası ödüyor. Açıklanamamakla birlikte Merkez Bankasının da eylül sonuna kadar 90 milyar lira civarında KKM için ödeme yaptığı tahmin ediliyor.*

• *Döviz mevduatından kur korumalı mevduata geçen şirketlere sağlanan kurumlar vergisi avantajı nedeniyle vazgeçilen kurumlar vergisi tutarının ise 18,8 milyar lira olduğu açıklandı. Buna göre sistemin şimdiye kadar kamuya toplam maliyetinin 194 milyar lirayı bulduğu tahmin ediliyor.*

• **Hazine ve Maliye Bakanı Nebati, sürekli KKM'nin dolarizasyonu kırdığını ve Türk lirası mevduatları artırdığını ileri sürüyor. Ancak Merkez Bankası, şirketlerin kur riskini hesaplarken, bu mevduatları "döviz varlığı" olarak kabul ediyor. Bu açıdan da bakıldığında KKM'nin ekonomideki dolarizasyon eğilimini kırmayıp aksine artırdığını ve bu kesimlerin kur riskinin Hazine ve Merkez Bankasının üzerine yıkıldığını görüyoruz.**

• TL mevduatı gibi gözüken aslında döviz kuruna endekslenen 76 milyar dolarlık (faiz ve kur farkı getirisiyle birlikte bu tutar çok daha yüksek bir rakama denk geliyor) bir mevduatın dövize geçme potansiyeli bulunduğu hesaplanıyor.

Krediler

• Kredi stoku da 7 – 14 Ekim günleri arasında 41,6 milyar lira artarak 6,89 trilyon liraya yükseldi. TL krediler 52,7 milyar lira artarken, döviz kredilerinin TL karşılığında 11 milyar liralık azalış oldu. Döviz kredileri dolar cinsinden 637 milyon dolar azalarak 132,5 milyar dolara geriledi.

• *Kredi stokunda geçen yılın sonuna göre yüzde 40,6 oranında artış yaşandı. Türk lirası krediler yüzde 56,6 oranında artarken, döviz kredilerinde ise dolar cinsinden yüzde 15,4 oranında azalma oldu.*

• **Batık Krediler:** Bankaların zamanında tahsil edemediği için takibe aldıkları krediler ise 161 milyar lira düzeyinde seyrediyor.

VATANDAŞIN BANKALARA BORCU 1,4 TRİLYONA GİDİYOR

• Ekonomide sinyalleri alınan yavaşlama eğilimine rağmen vatandaşların bankalara olan borcu hızlı yükselişini sürdürüyor. 7 – 14 Ekim haftasında da 15,6 milyar liralık artış gözlenen vatandaşların bankalar ve finansman şirketlerine olan borçlarında son 5 ayda (6 Mayıs – 14 Ekim arasında) 261 milyar liralık artış yaşandı.

• Bireylerin bankalara ve finansman şirketlerine olan (konut, taşıt, ihtiyaç ve kredi kartı) borcu (takiptekiler de dahil) 14 Ekim itibarıyla 1 trilyon 373 milyar liraya yükseldi.

• Vatandaşların bu borcunun 1 trilyon 12 milyar lirası bireysel (konut, otomobil, ihtiyaç) kredilerinin, 354 milyar lirası da kredi kartı borç bakiyelerinden kaynaklanıyor. Son hafta tüketici kredilerinde 9 milyar liralık, kredi kartı borçlarında ise 6,5 milyar liralık artış oldu.

• **Takipteki Borç:** Vatandaşların vadesinde ödeyemediği için bankalar tarafından icraya verilen ve henüz varlık yönetim şirketlerin devretmedikleri takipteki borçları ise 30 milyar lira oldu. Bankaların takipteki bu borçlarını düşük bir bedel karşılığında varlık yönetim şirketlerine devrediyor olmaları bu rakamı olduğundan daha düşük gösteriyor.

• **Toplam Borç:** Vatandaşların varlık yönetim şirketlerine 32,9 milyar, TOKİ'ye ise 27 milyar lira borcu bulunuyor. Vatandaşların, bankalara, finansman şirketlerine, varlık yönetim şirketlerine ve TOKİ'ye olan (tahsili gecikmiş borçlar da dahil) toplam borcu 1 trilyon 433 milyar lira düzeyinde seyrediyor.

- Vatandaşların bankalara olan borcunda yıl başından bu yana 347 milyar liralık, toplam borçlarında ise 349 milyar liralık artış yaşandı.

FAİZ ORANLARI: MERKEZ BANKASI İKTİDARA SİYASİ SÖYLEM MALZEMESİ İÇİN FAİZ İNDİRİYOR

Kredi ve Mevduat Faiz Oranları

- 7-14 Ekim günleri arasında açılan **vadeli TL cinsinden mevduata** bankaların uyguladığı ortalama faiz oranı yüzde 15,75'ten yüzde 15,84'e yükseldi.
- Merkez Bankasına göre, söz konusu hafta kullandırılan tüketici kredilerinin (ihtiyaç + taşıt + konut) ortalama faizi önceki haftaya göre 0,21 puan azalarak yüzde 30,40'a inerken ticari kredi faizleri ise yüzde 18,29 oldu.
- Bankalar tüketicilere ihtiyaç kredisini ortalama yüzde 31,73, taşıt kredisini yüzde 26,54, konut kredisini ise yüzde 20,97 yıllık faiz oranıyla kullandırdı.
- Dolar cinsinden ticari kredi faizi yüzde 9,30'a, Euro cinsinden olanın faizi de yüzde 8,54'e çıktı.

Merkez Bankası Faizi

- *Merkez Bankası, Para Politikası Kurulu, artık ekonomik olarak bir anlamı kalmayan ve iktidar tarafından belirlendiği açık olan politika faizini 1,5 puan azaltarak yüzde 10,5'e kadar indirdi. Tayyip Erdoğan'ın "tek haneli faiz" isteğinin de gelecek ay yapılacak 1-1,5 puanlık indirimle yerine getirileceği tahmin ediliyor.*

- **"Bak Faiz Düştü Enflasyon Da Düştü" Demesine Zemin::** Merkez Bankasının, hiçbir ekonomik, finansal ve parasal açıklaması bulunmayan, dünyanın diğer ülkeleri artırırken faiz indirimine gitmesinin, alınan önlemler nedeniyle değil, tek başına baz etkisiyle yıl sonunda düşmesi beklenen enflasyon için **iktidara, siyasi söylem malzemesi oluşturmak amacıyla** yapıldığına inanıyoruz.

- *Türkiye'de tüketici fiyatları geçen yıl ekim ayından itibaren yükselmeye başlamıştı. Ekimde aylık olarak yüzde 2,39, kasımda yüzde 3,51 olan tüketici fiyat artışı aralıkta yüzde 13,58 (TÜİK'in ne kadarını gizleyip ne kadarını açıkladığını bilmediğimiz oranlar) olmuştu. Yüksek aylık enflasyon bu yıl ocak ayında yüzde 11,1, şubatta yüzde 4,8, martta 5,46, nisanda yüzde 7,25'le devam etmiş, mayıs-eylül arasında da aylık enflasyon 2021 yılındaki aylık oranların üzerinde gerçekleştiği için yıllık enflasyon oranı yükselerek eylül sonunda yüzde 83,45 olmuştu.*

- *Eğer bundan sonraki aylık enflasyon oranları (diğer bir ifadeyle fiyat artışları) geçen yılın aynı ayının altında kalırsa (ekimde yüzde 2,39'un, kasımda yüzde 3,51'in, aralıkta yüzde 13,53'in, Ocak 2023'te yüzde 11,1'in altında kalırsa, yani fiyatlar artmaya devam eder ancak önceki yılın aynı ayı kadar artmaz da daha az artarsa) yıllık enflasyon önceki yılın aynı ayına göre değil ama bir önceki ayın sonundaki düzeyine göre matematiksel olarak düşecektir.*

- *Dolar kuru da 18,58-18,60 düzeyinde son bir aydır sabitlendiği için aralıktan başlayarak fiyat artışlarının önceki yılın altında kalması büyük olasılık. İktidarın hiçbir çabası ve önlemi olmadan kendiliğinden yaşanacak bu düşüşü, "ekonomik programın başarısı, faiz düştü enflasyon da düştü, düşürürse AKP düşürür" şeklinde bir söylem için kullanmaya hazırlanıyor.*

- *Oysa, düşen fiyatlar olmayacak sadece fiyatların artış hızı yavaşlayacak.*

- *Bu arada iktidar döviz kurunu ve parasal genişlemeyi, politika faizi yerine başka önlemlerle, (kuru kontrol etmek için arka kapıdan yine döviz satarak, döviz fazlası olan şirketlere kredi verilmesini kısıtlayarak, belli bir oranın üzerinde faizle ticari kredi veren bankaları daha fazla iç borçlanma kağıdı almaya, döviz mevduatı fazla olan bankaları daha yüksek karşılık ayırmaya zorlayarak, kur korumalı mevduatı özendirerek, Rusya ve benzeri "dost ülkelerden" mevduat, swap ve benzeri yollarla borçlanarak v.b) kontrol etmeye çalışıyor.*

- *Bu politikalarla gerilen döviz kurunun ne kadar daha bu seviyelerde sürdürülebileceği bilinmiyor. Hazirana kadar bu gerginliğin sürdürülebilmesi zor gözüküyor. Beklediğinin aksine gelecek yılın ikinci çeyreğiyle birlikte her şeyin iktidarın daha da aleyhine dönebileceği öngörülüyor.*

RİSK PRİMİ (CDS) 700'ÜN ALTINA İNMİYOR

- Dolar cinsinden 5 yıl vadeli yurt dışı borçlanma tahvillerinin yıllık faizi geçen hafta sonunda yüzde 10,13 oldu. Başta FED olmak üzere diğer ülkelerin faiz artırımı Türkiye'nin dış borçlanma maliyetlerini artırıyor.

- Merkez Bankası ve BDDK'nın bankaları ticari kredi faizlerini düşük tutmaya yönelik yukarıda sıralanan önlemleri bankaları kredi vermek yerine Hazine iç borçlanma kağıtları almaya zorladığı için, piyasada iç

borçlanma kağıtlarının faizi önemli ölçüde geriledi. Geçen hafta TL cinsinden 5 yıllık Hazine kağıdının faizi yüzde 9,48'le, dolar cinsinden Hazine borçlanma kağıdının faizinin altına indi.

- Türkiye'nin, CDS'i (risk primi) ise **bir önceki haftaya göre** yüzde 4,23 oranında azalarak 730,84 oldu.

YURT DIŞI ÜRETİCİ FİYATLARI

- Türkiye'nin ihraç ettiği ürünlerin fiyatları eylülde bir önceki aya göre yüzde 0,67, geçen yılın aynı ayına göre de yüzde 117,04 oranında artış kaydetti.
- Eylülde yurt içi üretici fiyatları (Yİ-ÜFE) aylık olarak yüzde 4,78, yıllık olarak ise yüzde 151,5 oranında artmıştı.
- Bu oranlar üreticilerin, ihraç ürünlerin fiyatını iç pazara verdikleri ürünler kadar artıramadığını, diğer bir deyişle maliyetlerini tam olarak ihraç ürünlerin fiyatlarına yansıtamadığını gösteriyor.
- Dış ticaret fiyat hadlerinden de açıkça izlenen ve Türkiye aleyhine gelişen bu durum, iktidarın ülkeyi nasıl bir yoksullaştırıcı dış ticaret çemberinde hapsedtiğini açıkça gösteriyor.

DÖVİZ KURU-ALTIN-BORASA

- Merkez Bankasının açıkladığı döviz kurlarına göre geçen hafta dolar kurunda bir önceki hafta sonuna göre yüzde 0,1 oranında, euro yüzde 0,2 oranında artış yaşandı. Kurlar sırasıyla 18,57 TL ve 18,12 TL oldu. Dolar kurunda yıl başından bu yana yüzde 43,1, Euro kurunda yüzde 23,4 oranında artış oldu.
- Ortalama dolar kuru (1 Ocak- 21 Ekim 2022 ortalaması) 2021 yılının ortalamasına göre yüzde 80,9 oranında artarak 16,07 TL'ye çıktı.
- Geçen hafta gram altın fiyatı bir önceki haftaya göre yüzde 0,7 oranında artarak 988,79 lira oldu. Altın fiyatı geçen yılın sonuna göre ise yüzde 27 oranında arttı.
- Borsa endeksi ise (BİST100) geçen hafta yüzde 8,5 oranında arttı. Endekste yıl başına göre artış ise yüzde 112,5 oldu.

İCRADAKİ DERDEST DOSYA SAYISI 23,6 MİLYON

- Ulusal Yargı Ağı (UYAP) üzerinden alınan verilere göre bu yıl 1 Ocak – 21 Ekim günleri arasında icra ve iflas dairelerine UYAP üzerinden toplam 6 milyon 921 bin yeni dosya geldi. Yeni gelen dosya sayısı geçen yılın aynı dönemine göre 951 adet bin arttı. Bu dönemde 5 milyon 981 bin dosya da sonuçlandırıldı.
- **Yeni gelen dosya sayısı geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 15,9 oranında arttı.**
- İcra dairelerinde derdest bulunan dosya sayısı ise son bir yılda 463 bin adet artarak 21 Ekim itibarıyla 23 milyon 506 bine çıktı.

TARIMSAL GİRDİLERDEKİ YILLIK FİYAT ARTIŞI YÜZDE 135'E YÜKSELDİ

- Tarım sektörünün kullandığı girdilerin fiyatı ağustosta bir önceki aya göre yüzde 1,64 oranında artarken, ağustos sonu itibarıyla son bir yıllık artış ise yüzde 135,1 olarak gerçekleşti.
- Ağustosta tarımda kullanılan mal ve hizmetlerin fiyatları önceki aya göre yüzde 1,25 artarken, tarımsal yatırımlara katkı sağlayan mal ve hizmetlere ilişkin fiyatlarda ise yüzde 4,81 oranında artış kaydedildi. Mal ve hizmet fiyatlarındaki aylık artışın düşük kalması, ağustosta motorin fiyatlarında yaşanan düşüşten kaynaklandı. Motorin fiyatları ekim ayıyla birlikte yeniden yükselişe geçmişti.
- Son bir yıllık dönemde ise tarımda kullanılan mal ve hizmet fiyatlarında yüzde 142,3, tarımsal yatırımlarda kullanılan girdi fiyatlarında ise yüzde 90,4 oranında artış kaydedildi.
- Alt bileşenlere bakıldığında, ağustos ayı itibarıyla son bir yılda enerji ve yağ fiyatlarında yüzde 185, gübre ve toprak geliştirici fiyatlarında yüzde 235, tarımsal ilaçlarda yüzde 106,4, hayvan yeminde yüzde 147,2, bina bakım masraflarında yüzde 156,5 oranlarında artışlar yaşandı.

SATIŞLARIN AZALMASI KONUT FİYATLARINI FRENLEMEDİ

- Türkiye'deki konut satışlarında temmuzda yüzde 12,9, ağustosta yüzde 12,7 ve eylülde de yüzde 22,9 oranında azalma yaşanmasına rağmen konut fiyatlarındaki yüksek oranlı artışlar devam ediyor.
- Konut fiyatlarında ağustos ayında bir önceki aya göre yüzde 8 oranında artış yaşanırken, yıllık artış oranı ise yüzde 184,6'ya ulaştı. Konut fiyatlarında reel olarak yüzde 57,2 oranında artış kaydedildi.

- İktidarın Türk lirası faizlerini yapay olarak enflasyondan 70 puan daha düşük bir düzeyde tutma çabaları, tasarruf sahiplerini döviz, altın ve borsa gibi enstrümanların yanı sıra konuta “yatırım” yapmaya teşvik ediyor. Bu durum da konuta “yatırım” için değil gerçekten ihtiyacı olan kesimlerin konut sahibi olmalarını imkansız hale getiriyor. Bu durum kiralara da hızla yükselmesine yol açıyor.
- Merkez Bankasının verilerine göre Türkiye genelinde bir konutu metrekare başına fiyatı ağustosta 15 bin 76 lirayı buldu. Buna göre örneğin 120 metrekarelik bir dairenin Türkiye genelindeki ortalama fiyatı son bir yılda 582 bin liradan 1 milyon 809 bin liraya çıktı.
- İstanbul’daki 120 metrekarelik bir dairenin fiyatı 873 bin liradan, 2 milyon 943 bin liraya, Ankara’da 421 bin liradan 1 milyon 287 bin liraya, İzmir’de 718 bin liradan, 2 milyon 77 bin liraya yükseldi.

KKM’NİN ‘MERKEZ BANKASI’ VE ‘BÜTÇE YÜKÜ’ KATLANARAK ARTIYOR!

2023 sonuna uzatılan Kur Korumalı Mevduat (KKM) kur farkı ödemeleri için bütçede herhangi bir ödeneğin olmaması, iktidarın kendi eliyle yerleştirdiği bombanın yaratacağı felaketin boyutlarını hesap edemediğini gösteriyor. KKM’nin ‘Merkez Bankası’ ve ‘Bütçe Yüğü’ katlanarak artıyor!

Geçen yıl 21 Aralık’ta uygulamaya konulan **Kur Korumalı Mevduat (KKM)** kur farkı ödemeleri için 2022 bütçesinde ödenek yoktu. KKM kur farkı ödemelerinin bütçe yasasına aykırı ve hukuk dışı olduğu gündeme getirilince iktidar temmuzda ek bütçeye 40 milyar TL kur farkı ödeneği koymaya mecbur kaldı.

✓ Ancak marttan eylül sonuna kadar hazinenin 7 ayda yaptığı kur farkı ödemesi 85 milyar TL’ye ulaştı ve ek bütçedeki ödeneğin iki katı aştı.

Merkez Bankası’nın (MB) en az hazine kadar ödeme yaptığı varsayıldığında KKM kur farkı ödemeleri şu ana kadar 170 milyara, şirketlere tanınan kurumlar vergisi ve şahıslara sağlanan stopaj muafiyetleriyle birlikte 200 milyarın üzerine çıkıyor.

2023 bütçe yasası teklifinde öngörülen vergi istisnaları ve muafiyetleri kapsamında gelecek yıl 443,4 milyar lira gelir vergisinden, 280,8 milyar lira kurumlar vergisinden, 161,8 milyar lira KDV’den, 45,8 milyar lira ÖTV’den, 62,3 milyar lira diğer vergilerden olmak üzere vazgeçilen vergi geliri toplamı 994,3 milyar lira olacak!

✓ Bu istisna ve muafiyetlerin büyük kısmı, gerçek kişilerin ve şirketlerin KKM hesaplarına sağlanacak.

Oysa İşçi ve İşveren Sendikaları Cumhurbaşkanı Erdoğan’a yazdıkları mektupta gelir vergisi dilimlerinin yeniden düzenlenmesini, enflasyon ve zamlar sonrasında çalışanların, memur ve işçilerin yılın ikinci yarısından itibaren üst vergi dilimine girdikleri için ellerine geçen paranın büyük ölçüde azaldığını belirterek, bu çarpıklığın giderilmesini talep etmişlerdi.

✓ Milyonlarca çalışanın bu talepleri dikkate alınmadı!

✓ KKM hesap sahiplerine 994 milyar liralık vergi istisnası ve muafiyet tanınırken, gelir vergisi yükü yine çalışanların sırtına bindirildi.

Bütçe teklifinde gelecek yıl beyana dayalı gelir vergisi 38 milyar, ücretlilerden yapılacak gelir vergisi kesintisi 459 milyar lira olarak öngörüldü.

Seçime gidilirken, iktidarın yine 20 yılda kendi eliyle yaygınlaştırdığı yoksulluğu sonuna kadar istismar edeceği, bütçedeki sosyal harcamalar ödeneğinin 100 milyar TL artırılarak 258 milyar liraya yükseltilmesiyle açığa çıktı.

Bütçeye iki elin parmağı kadar iktidar müteahhidinin dövize endeksli garanti ödemeleri için 30 milyar TL artışla 53,6 milyar ödenek konulurken, 2023’te milyonlarca üreticiye, çiftçiye, besiciye verilecek desteklerdeki artış sadece 8 milyar TL!

✓ 2022’de ek bütçeyle birlikte 46,5 milyar lira olan tarımsal destekler ödeneği 2023 bütçesinde 54 milyar TL oldu.

Merkez Bankası dövizden KKM’ye (Kur Korumalı Mevduat) geçenlere yapılan kur farkı ödemelerini kamuoyundan ve TBMM’den gizliyor. İktidar, dövizden KKM’ye geçen şirketlere sağlanan kurumlar vergisi istisnasını gelecek yıl da uzattı. Hatırlanacağı gibi daha önce iktidara yakın müteahhitlerin, şirketlerin yüz milyarlarca liralık vergi borcu silinmişti!

DIŞ BORÇ STOKU HIZLA YÜKSELİŞE DEVAM EDİYOR!

Vadesine bir yıl ve daha az süre kalan kısa vadeli dış borç stoku hızla yükselişe devam ediyor. Ağustos itibarıyla geri ödeme süresi bir yıl olan borçlar 138,1 milyar dolara ulaşırken, orijinal vadesine bir yıl ve daha az süre kalan kısa vadeli borç stoku ise 185,9 milyar dolara tırmandı!

2022 ağustos ayı verileriyle vadesine bir yıl kalan, kısa vadeli dış borç stoku 138,1 milyar dolara yükseldi. Vadesine 1 yıl ve 1 yıldan daha az süre kalmış kısa vadeli borçların toplamı ise 185,9 milyar dolarla son yılların en yüksek düzeyine ulaştı. Bankacılık sektörünün kısa vadeli dış borç stoku yüzde 8,2 artışla 55,6 milyar dolar olurken, sanayi, imalat, ihracat vb. diğer özel sektörün kısa vadeli borçları yüzde 15,4 oranında yükselişe 50,9 milyar dolara çıktı. Döviz kurlarındaki artıştan ötürü, kısa vadeli döviz borçlarını azaltmaya yönelik bankaların, yurt dışından kullandığı kısa vadeli krediler geçen yılsonuna göre yüzde 4,8 azaldı.

Vadesine bir yıl ve daha az süre kalan kısa vadeli borç toplamının 185,9 milyar dolara yükselmiş olması önümüzdeki aylarda bu borçların çevrilmesi açısından sıkıntı yaşanması ihtimalini gündeme getiriyor. Kısa vadeli dış borç stokunun dağılımına bakıldığında yüzde 63,1 oranıyla özel sektör en büyük paya sahip. Toplam kısa vadeli borçlar içinde kamu kuruluşlarının payı yüzde 19,9, Merkez Bankası'nın payı yüzde 17 oldu.

✓ Özel sektörün (bankalar, reel sektör, sanayiciler vb.) kısa vadeli dış borçların yüzde 63'üne sahip olması, yükselen döviz kurlarına paralel olarak bu borçların kapatılması, vadesinde ödenmesi, yerine yeni borç alınabilmesi konularında bir darboğazın yaşanabileceğini işaret ediyor.

Merkez Bankası rezervlerinin ekside olması, ihracatçılara döviz kazançlarının yüzde 40'ını bozdurma ve Merkez Bankası'na satma zorunluluğunun getirilmesi, döviz varlıklarını bozdurmayan şirketlere ticari kredi kısıtlaması uygulamasının yürürlüğe konulması şirketleri cendereye alan, Merkez Bankası ve BDDK müdahalesinin ağırlığını artıran uygulamalar. Bu yüzden kısa vadeli döviz borçlarının dağılımında en büyük paya sahip özel sektör açısından zorlu bir sürece girildiğini öngörmek olanaklı. İktidar ve ekonomi yönetimi döviz bulabilmek için özel sektörün, ihracatçının, bankaların ellerindeki döviz varlıklarına el koymak için ağır baskı kuruyor.

Döviz borçlarını geri ödemekte zorlanan özel sektör şirketlerinin temerrüde düşmesi, borçlarını zamanında kapatamayarak, tazminat veya maddi cezayla karşı karşıya kalması halinde bunun çok daha ağır sonuçları olabilir. Merkez Bankası ve BDDK bu riskli tabloyu göz ardı edemez. Özel sektörün, şirketlerin döviz varlıklarıyla ilgili yükümlülüklerinin hafifletilmesi bu olumsuzlukların aşılmasına olanak sağlayacaktır.

OCAK-EYLÜL DÖNEMİNDE KAPANAN ŞİRKET SAYISINDAKİ ARTIŞ YÜZDE 62,7!

ABD ve AB başta olmak üzere dünya ekonomilerinde 'resesyon' endişesi artarken, Türkiye'de açılan-kapanan şirket istatistikleri resesyonun ayak seslerini işaret ediyor. Ocak-eylül döneminde kurulan şirket sayısı yüzde 23,9 artarken kapanan şirket sayısındaki artış yüzde 62,7 oldu!

TOBB'un aylık olarak açıkladığı açılan-kapanan şirket istatistikleriyle ilgili eylül ayı verileri, açılan şirket sayısının üç misline yakın şirketin kapandığını, faaliyetine son vererek piyasadan çekildiğini gösteriyor. Ocak-eylül dönemi 9 ayın rakamları ise yeni kurulan şirket sayısındaki yüzde 23,9'luk yükselişe karşılık, kapanan şirket sayısının yüzde 62,7 arttığını, şirket sermayelerinin azaldığını sergiliyor. Bu yılın eylül sonu itibarıyla geçen yılın 9 aylık dönemine kıyasla yeni kurulan gerçek kişi ticari işletme sayısında yüzde 5,2 gerileme yaşandı.

Buna karşılık 2022'nin 9 aylık dönemi sonunda geçen yıla göre kapanan şirket sayısında yüzde 62,7 kapanan kooperatif sayısında yüzde 24,9 kapanan gerçek kişi ticari işletme sayısında yüzde 4,6 artış gerçekleşti. Bu yılın eylül ayında yeni kurulan şirket sayısı bir önceki aya göre 27,9 artarken, kapanan şirket sayısı yüzde 25,8 arttı. Eylül ayında kurulan şirketlerin sermayelerinin toplamında da ağustos ayına göre yüzde 27,8 azalma görüldü. Bu arada eylül ayında kurulan yabancı sermayeli veya yabancı ortaklı şirket sayısı 1928 olurken, bu şirketlerin 135'i Rusya, 129'u İran sermayeli ya da ortaklı. Türk ortaklarla kurulan yabancı sermayeli veya ortaklı şirketlerin sayısı TOBB istatistiklerinde 990 olarak yer alırken, yabancı girişimli şirketlerin sermaye toplamının yüzde 80,7'si yabancı ortaklar veya sermayedarlar tarafından karşılandı.

Türkiye'de kurulan Rus sermayeli veya ortaklı anonim ve limitet şirketlerin toplamı 864'e yükseldi. İran sermayeli anonim ve limitet şirketler toplamı 1003'e ulaştı. İranlılar ve Ruslar Türkiye'deki ekonomik ve ticari faaliyetlerdeki aktiflikleriyle ilk sıralarda yer alıyor. Batılı ülkeler arasında Alman girişimcilerin ortakların yer aldığı şirketler 250 dolayında olurken, Avusturya, İngiltere, ABD, Kanadalı girişimciler bu kategoride ortaklıklar

kursalar da İnan ve Rus girişimcilerin oldukça gerisindeler. Suriye, Irak, Afganistan, BAE, Ürdün ve özellikle son dönemde Mısır sermayeli ya da ortaklı kurulan şirketlerdeki artış TOBB verilerinde dikkat çekiyor.

Türk lirasındaki değer kaybı ve döviz kurlarındaki yükseliş yabancı girişimcileri döviz bazında çok da büyük olmayan sermayelerle Türkiye’de şirket kurma, faaliyete geçirme konusunda olanaklar sağlıyor. Buna karşılık kapanan Türk şirketlerindeki artışın eylül sonu itibarıyla yüzde 63’e yaklaşması yerli girişimcilerin enflasyonla eriyen sermaye ve özkaynaklarla ayakta kalmakta ciddi anlamda zorlandıklarını akla getiriyor.

AKINTIYA KARŞI KÜREK ÇEKEN İKTİDAR, TL’YE VE HALKA KAYBETTİRİRKEN, BANKACILIK SEKTÖRÜ KAZANIYOR!

Merkez Bankası’nın (MB) ekim ayı toplantısında aldığı faiz indirimi kararı beklentilerin üzerinde gerçekleşti. Merkez Bankası faiz indiriminin artık tümüyle önemsizleşmesine karşılık bu indirimlerle fon maliyetleri düşen, kârlarını yüzde 500 dolayında artıran bankacılık sektörü, en kârlı kesim oluyor!

Merkez Bankası (MB), Para Politikası Kurulu (PPK) 20 Ekim toplantısında 1 puan beklentisinin üzerinde 1,5 puanlık faiz indirimi kararıyla politika faizini yüzde 12’den 10,5’a düşürdü. Bu indirimle tek haneye gelecek ay geçileceği mesajını verdi. 1 trilyon 443 milyar liraya ulaşan kur korumalı mevduat miktarını düşününce, 150 baz puanlık faiz indiriminin bankalar açısından ne kadar yarar sağladığı ortada.

Merkez Bankası ve BDDK tarafından bankaların dağıtacağı kredi tutarlarına uygulayacakları kredi faizlerine de tavan getirildiği için kredi mekanizmaları etkilendi. Ticari ve bireysel krediler 3-4 aydan bu yana gerileme sürecinde. Enflasyon karşısında 70 puana yükselen negatif politika faizinin kredi talebinde, yatırımlarda bir kıpırdanma yaratamaması hepsi birbirinden yanlış bu kararların sonucu.

Faiz indirim kararının öncelikle olumlu zemin yarattığı tek kesim bankacılık sektörü. Merkez Bankası’nın aynı zamanda haftalık repo faizi anlamına gelen politika faizini yüzde 10,5’a düşürmesi bankaları bu faiz üzerinden fonlamaya yarıyor. Bankalar Merkez Bankası’ndan yüzde 10,5 faizle sağladıkları kaynakları en düşük yüzde 25-30’dan başlayan oranlarla kullanarak BDDK’nın ilan ettiği gibi kârlarını yüzde 500’e varan düzeyde artırma, kâr rekoru kırma imkânına kavuşuyor. Ayrıca kredi faizlerini artıran bankalar, bunun yanında TL mevduat faizlerini aşağı çektikleri için bu indirimlerin en büyük mağduru TL mevduat sahipleri, TL kazanç elde edenler oluyor. Bankalar TL mevduat toplamakta sıkıntılı bir döneme girerken, tamamıyla Merkez Bankası kaynaklarından fonlama sürecinin de sürdürülemez olduğu, bir süre sonra tıkanabileceği gözleniyor.

Bankaların faiz indirimlerinden en kazançlı çıktıkları alanlardan birisi de Kur Korumalı Mevduat (KKM) hesapları. Merkez Bankası tebliği uyarınca bankaların KKM mevduatlarına ödeyeceği faizin üst sınırı “politika faizinin azami 3 puan üstü olarak belirlendi. KKM uygulaması ilk başladığında politika faizi yüzde 14, KKM mevduatlarına bankaların verdiği faiz yüzde 17 idi. Son kararlar bu oran yüzde 13,5’a indi ve bankalar açısından ciddi ölçüde kârlarını maksimize etme olanağı yaratıldı. BDDK’nın son açıkladığı 14 Ekim verisiyle KKM mevduatlarının toplam tutarı 1 trilyon 443 milyar TL. Dolayısıyla bankalar böylesine yüksek tutarlı ve en az 3 ay vadeli bir mevduatı yüzde 13,5 faizle ellerinde tutma, yüzde 30’a varan faizlerle kredi müşterilerine kullandırma olanağına sahip oldular. KKM faizinin düşmesi bankaların faiz yükünü ciddi ölçüde azaltırken, Hazine ve Merkez Bankası’nın kur farkı ödeme yükünü aynı anda ciddi ölçüde artıracak.

Nitekim mart-eylül arasında 85 milyara ulaşan hazinenin kur farkı ödemeleri, bu yılın bütçesinde öngörülen 207 milyarlık faiz giderinin yüzde 40’ına yaklaştı. Merkez Bankası yönetiminin ödenen kur farkı tutarını açıklamaması, kamuoyundan ve TBMM’den gizlemesi, Merkez Bankası bürokratlarının TBMM Plan ve Bütçe Komisyonu’nda milletvekillerinin bu yöndeki sorularına yanıt vermemesi, diğer yanı sıra **Merkez Bankası’nın kur farkı ödemelerini para basarak ödediğini ciddi şekilde düşündürüyor.**

Sadece politika faizini indirerek diğer TL faizlerinin düşmediğini iktidar da görüyor. O nedenle bankalara kullandırdıkları kredilerin belirli bir oranına karşılık gelen tutarlar kadar hazine kâğıdı alma mecburiyeti getirerek, hazinenin tahvil faizlerini düşürmeye, borçlanma maliyetini azaltmaya yöneldi. Geçtiğimiz hafta 10 yıl vadeli hazine tahvillerinin faizi yüzde 10,5 düzeyine indi. Yüzde 84 enflasyon karşısında bu düzeydeki negatif tahvil faizi hazinenin borçlanma maliyetini aşağı çekse de bir süre sonra hazine kâğıtlarına talebi frenleyecektir.

Dışarıdan borçlanamayan, kaynak bulamayan iktidarın bu politikası sürdürülemez ve eninde sonunda tıkanmaya mahkûm. Bankaların negatif faizle hazine kâğıdı almaya zorlanması, hazinenin borçlanma ihtiyacının tümüyle bankalara yıkılması, bu kâğıtların ödeme günü geldiğinde bankaların çok büyük zararlara uğramasına, öz kaynaklarının erimesine ve sektörde ciddi sıkıntılara yol açacak.

İktidar anlaşıldığı kadarıyla Merkez Bankası faizlerini indirerek bankalara sağladığı yüksek oranlı kârların bir bölümüne hazine kâğıdı alma mecburiyetiyle el koyarak, hazineye kaynak yaratma peşinde. Uluslararası piyasalardan kredi bulamayınca geçtiğimiz günlerde 3 milyar dolarlık Sukuk (İslami bono) ihraç eden hazinenin bu satışta ödeyeceği 'kira (faiz)' oranı yüzde 9,75 oldu. İçeride Merkez Bankası'nın TL faizini yüzde 10,5'a çekerek faiz düşürdüğünü sanan, bu algıyı yaymaya çalışan iktidarın İslami bono borçlanmasında dolar üzerinden ödemek zorunda kaldığı kira-faiz oranının yüzde 9,75 olması başlı başına döviz cinsinden ağır bir maliyet altına girilmesidir.

Faiz indirimi politikasının ülke ekonomisini, hazinesini, kredi piyasasını sürüklediği nokta, dolar üzerinden ihraç edilen İslami Bonolara bile yüzde 9,75 dolar faizi ödemek mecburiyetinde kalınmasıdır. Bu politikayla reel sektör ve sanayici, bankaların yüzde 84 enflasyon karşısında yüzde 30 olarak uyguladığı, en az 45-50 puanlık negatif faizle bile ticari kredi bulamamaktadır.

İktidar; kasımda politika faizini yüzde 9'a çekerek tek haneye indirdikten sonra, aralık ayında geçen yılın aynı ayında yüzde 13'ün üzerinde olan aylık enflasyonun baz etkisiyle düşecek olmasını 'faizi indirdik, enflasyon da düştü' diyebilmek uğruna, ülke ekonomisini riske atmaktan çekinmiyor. TL'yi itibarsızlaştırılıp, vatandaşları TL'den uzaklaştırmayı umursamıyor!

SEÇİM, BORÇ VE FAİZ BÜTÇESİ

İktidarın 2023 Bütçe Yasası Teklifi, tutarsız hesapları ve enflasyonla şişirilen ödenekleriyle bir seçim, borç ve faiz bütçesidir. Faizi düşman ilan eden iktidarın samimiyetsizliğinin en önemli kanıtı, bütçenin yüzde 10'dan fazlasının faize ayrılmış olmasıdır!

Cumhurbaşkanı Erdoğan'a bağlı Strateji ve Bütçe Başkanlığı'nın hazırladığı, 2023 Merkezi Yönetim Bütçe Yasa Teklifi, Cumhuriyetin 100'üncü yılında iktidarın Türkiye için hiçbir ileriye dönük iddiasının ve hedefinin olmadığını, kamu kaynaklarını hesapsızca harcıyıp seçimi kazanma hevesi dışında kalan kaynakların borç ve faize ayrıldığına itiraf belgesidir. Yatırım, üretim, istihdam ve vatandaşın ihtiyaçlarına odaklı olduğu ileri sürülen bu bütçe teklifinde **yatırımlara ayrılan pay 381 milyar TL** tutarında ve faize ayrılan tutarın yaklaşık 200 milyar TL altında.

TÜİK'in hesap oyunları ile tek haneye düşürdüğü işsizliğin bu yıl sonunda yüzde 10,8, 2023'te yüzde 10,4 ile yine çift hanede olacağı öngörülüyor.

Kamu-Özel İş Birliği Projeleri yine bütçe ödeneklerini önemli ölçüde yutuyor. Şehir hastanelerine hizmet alımı ek bütçe dahil 2022'de 8 milyar 177 milyon lira ayrılırken, 2023 yılında 10 milyar artışla, 18 milyar lira ödenek ayrılıyor. Şehir hastanelerinin yatırımlarının kullanım bedeli (kira ödemesi) için ayrılan pay ise 17 milyar 649 milyon liradan 27 milyar 716 milyon liraya çıkarılıyor. Otoyol, köprü, tünel vb. KÖİ projelerine yapılan garanti ödemeleri için 2022'de 23 milyar 650 milyon lira ödenek ayrılmışken, 2023 bütçe teklifinde garanti ödemelerine ayrılan ödenek, döviz kurundaki yükselişlerle 30 milyar lira artırılarak 53 milyar 650 milyon liraya yükseltiliyor. 2023 bütçe teklifinde giderler 4 trilyon 470 milyar TL, gelirler 3 trilyon 810 milyar TL, 2023 sonu bütçe açığının 660 milyar TL olması öngörülüyor. 2022'de 1 trilyon 728 milyar olan bütçe, temmuzda yürürlüğe giren ek bütçeyle birlikte toplam 2 trilyon 831 trilyon liraya yükseltildi. **2023 bütçesinin başlangıç ödeneklerinin 2022'ye kıyasla ek bütçe hariç yüzde 155,9 artırılması, gerçek enflasyonun TÜİK'in açıkladığı gibi yüzde 84 değil, yüzde 156 olduğunun resmi itirafıdır.**

Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın faizi tek haneye indirme vaadiyle politika faizini 1,5 puan düşürerek yüzde 10,5'a indiren Merkez Bankası (MB) kasım ayında yine 1,5 puanlık indirim yaptıktan sonra faiz indirimlerine son vereceğini duyurdu. Merkez Bankası faizinin gelecek ay yüzde 9'a ineceğinin şimdiden bilinmesine karşılık bütçede faize ayrılan para 565 milyar TL!

✓ Faiz indirimleri vatandaşın borç faizine, devletin faiz borcuna hiçbir katkı sağlamadığı gibi bankaların kredi faizleri üzerinde de herhangi bir etkisi yok.

Sırf kamuoyunda algı yaratmak için Merkez Bankası'na talimatla faiz indiren Cumhurbaşkanı Erdoğan, **temmuz ayında yayınladığı kararla devletin vatandaşlardan olan alacaklarına uygulanan faizi aylık yüzde 1,6'dan 2,5'a, yıllık yüzde 30'a yükseltti.**

2022 bütçesinde 278 milyar TL olan faiz giderleri, Orta Vadeli Plan (OVP) ve ek bütçe sonrası yılsonu itibarıyla 330 milyar TL tutarına yükseltildi. Bunun tutmayacağı ortada iken, 2023 bütçesinde faiz ödemelerini bu yılın yaklaşık iki katına çıkarttılar.

Bütçede personel maaşlarına ve SGK'ye devlet prim desteği ödemelerine 1 trilyon 102 milyar TL ile bütçenin dörtte bir ayrılmış. Faiz giderleri dışında daha önce bütçede 'görev zararı' olarak yer alan, bu iktidar döneminde 'borç verme' olarak değiştirilen kamu iktisadi teşebbüslerine (KİT) bütçe ve hazineden aktarılan kaynağın 360 milyar liraya yükselmesi öngörülüyor. Başta BOTAŞ, TCDD, TMO, PTT, ÇAYKUR vb. olmak üzere bazıları Türkiye Varlık Fonu'na devredilen pek çok KİT, zarar ediyor ve bütçeden aktarılan borçlarla ayakta duruyor.

2023 bütçesinde 1,7 trilyon ayrılan cari transferler neredeyse bütçenin yaklaşık yarısı. Karşılığı olmayan, yıl içinde tüketilen bu transfer harcamalarının tamamıyla iktidarın seçim vaatleri için kullanılacağı anlaşılıyor.

TBMM'de görüşmelerine başlanacak 2023 bütçesinin en önemli gelir kalemi ise yine ÖTV, KDV, MTV, ATV gibi tütün mamulleri, akaryakıt, alkollü içkiler, motorlu taşıtlar, cep telefonları, internet, elektrik, doğalgaz vb. mallardan ve ürünlerden alınacak dolaylı vergiler. Buna göre gelecek yıl motorlu taşıtlardan, otomobillerden 204 milyar, tütün mamullerinden 126 milyar, petrol-doğalgaz-akaryakıttan 85 milyar, alkollü içkilerden 55 milyar, dayanıklı tüketim mallarından 36 milyar lira ÖTV alınması planlanıyor. Özel iletişim vergisinden 20 milyar lira, şans oyunlarından 13 milyar lira vergi hedeflenirken, ÖTV gelirleri toplamı 512 milyar TL. Dahilde alınan KDV gelirlerinin ise 635 milyar lira olması hedefleniyor. Böylece bütçe gelirlerinin 1,1 trilyonluk kısmı ÖTV, KDV olarak dolaylı vergilerden sağlanacak. Bu da üstte dolaylı vergiler kapsamındaki pek çok mal, hizmet ve ürüne zamların devam edeceğini gösteriyor.

2023 bütçesi iktidarın tüm hesaplarını seçim üzerine kurguladığını, hazineyi ve devletin kasasını adeta sıfırlayıp, 'seçimi kazanırsa beş yıl daha iktidarda kalıp, halka acı reçete içirerek toparlamayı planladığını, kaybederse de yeni gelen iktidara enkaz devretmeyi amaçladığını' ortaya koyuyor. Bu yıl olduğu gibi 2023'te de tüm bütçe ödeneklerinin, hedeflerinin daha ilk andan itibaren sapacağını, tutmayacağını ve **kısa sürede yeni ek bütçenin kaçınılmaz olacağını öngörmekteyiz.**

İKTİDARIN BOŞ VAATLERİ

2023 bütçesine sosyal konut için konulan ödenek 10 milyar TL! İktidarın seçim müjdesi 470 milyarlık 250 bin sosyal konut projesine sadece 10 milyar TL ayırması; bu vaadin kırık hayallere, yarım kalmış inşaatlara ve çürüyen temellere dönüşeceğini gösteriyor!

İktidarın eylül ayında ilan ettiği ve başvuru sayısı 7,5 milyon kişiye ulaşan ilk aşamada 250 bin, 2025'e kadar 500 bin TOKİ sosyal konut projesinin temelini yakında atılacağı belirtilirken, 2023 bütçesine sosyal konut için konulan ödenek dikkat çekiyor!

✓ Cumhurbaşkanı Erdoğan sosyal konut projesinin tutarını 422 milyar TL olarak açıklamış, bunun 170 milyar lirasının devlet tarafından ve TOKİ kaynaklarından karşılanacağını ifade etmişti.

İki yıl sonra teslim edileceği vaat edilen konutlar için bütçeye konulan 2023 ödeneği 10 milyar iken 2024 bütçesinde 12 milyar, 2025 bütçesinde 14 milyar ayrılması öngörülüyor.

✓ Bütçeye konulan para devletin karşılayacağı vaat edilen 170 milyarın 17'de bir tutarında!

✓ 2019'da vadedilen TOKİ konutları projesi dururken, şimdi 250 bin, 500 bin yeni konut hamlesi, iktidarın boş vaatlerini sergiliyor.

Sadece bu rakamlar bile sosyal konut projesinin seçime endeksli olduğunu elde para olmadığını gösteriyor. Hâlâ teslim edilmeyen ve bazılarının inşaatı bile başlamayan, **2019'daki sosyal konut projeleri gibi** 250 bin TOKİ konut projesinin de seçim sonrası göstermelik temeli atılmış, yarım kalmış, şantiye mezarlıklarına dönüşeceği anlaşılıyor!

TÜRKİYE-RUSYA EKONOMİK İLİŞKİLERİ ABD-AB TARAFINDAN MERCEK ALTINA ALINDI

AB'nin Finansal Hizmetler ve Sermaye Piyasaları Komiserinin Ankara ziyaretinde iktidara ve özel sektöre Rusya yaptırımlarının delinmemesi uyarısının ardından ABD Dışişleri Müsteşar Yardımcısı ve Hazine Bakan Yardımcısının yaptıkları ziyaretlerde aynı uyarıların daha ileri düzeyde iletilmesi, Türkiye-Rusya ekonomik ilişkilerinin ABD-AB tarafından mercek altına alındığını sergiliyor!

ABD yönetimi üst düzey iki görevlisini Ankara'ya göndererek uyarılarını yineledi ve uyarı düzeyini ve dozunu yükseltti. ABD Hazine Bakan Yardımcısı Elizabeth Rosenberg'in 'terörün finansmanı ve finans suçlarından

sorumlu Bakan Yardımcısı' olduğunun özellikle duyurulması dikkat çekici! Uyarıların sadece yaptırımların delinmesi konusunda değil, kara para, yasadışı servet transferleri vb. konularda da yapıldığı anlaşılıyor.

Rusya'dan yapılan enerji ithalatının Türkiye için önemi yanında Ukrayna savaşının başlamasından bu yana Türkiye'nin Rusya'ya ihracatının geçen yıla kıyasla yüzde 105 artması, Rusya'nın ihtiyaçlarının temininde ve üçüncü ülkelerden yaptığı ithalatta Türkiye'nin sağladığı reeksport imkânlarının büyük paya sahip olduğunu gösteriyor. Bu uyarıların ardından Rusya'ya mal taşıyan Türk TIR'larına yönelik sınır kontrollerinin Bulgaristan, Romanya ve Gürcistan gümrükleri tarafından sıkılaştırılması, geçişlerin zorlaştırılması, yaptırım kapsamında olmayan ürünlerin bile keyfi olarak denetlenip geri gönderilmeye çalışılması Rusya'ya ihracat açısından ciddi sıkıntı yaratmaya başladı. Uluslararası Nakliyeciler Derneği (UND), AB ülkelerinin Türk TIR'larına TIR belgesi ve TIR şoförlerine Schengen vizesi verilmesinde bugüne kadar görülmemiş zorlukları ve bürokratik engelleri devreye soktuğunu açıkladı.

Rusya Devlet Başkanı Putin'in Türkiye'yi doğalgaz dağıtım üssü yapmayı planladıklarını ifade etmesinin ardından ABD-AB'nin baskılarının arttığını, bir anlamda 'dolaylı yaptırım, örtülü ambargo ve ticari engelleme' olarak da nitelendirilebilecek bu uygulamaların daha da artabileceğini öngörmekteyim.

Bazı AB yetkililerinin Türkiye ile Gümrük Birliği Anlaşması'nı 'askıya alma' önerilerini dile getirmesi, Türkiye üzerindeki siyasi ve ekonomik baskıların artacağını gösteriyor. Türkiye'nin izlediği 'tarafsızlık ve yaptırımlara katılmama' politikasının ABD-AB'de rahatsızlığa neden olduğu, bu politikadan vazgeçilmesi için Türkiye'yi zorlayıcı-baskılayıcı adımlar atılabileceği söylenebilir.

Rusya-Ukrayna savaşında Ukrayna'nın yanında taraf olan ABD-AB'nin, kendi politikaları, çıkarları ve Rusya'yı çökertme planları için **Türkiye'yi de taraf olmaya zorlaması, bunun için yaptırım tehditlerini gündeme getirmesi kabul edilemez!**

İKTİDARIN KARA TABLOSU; YOKSULLUK SINIRI 24 BİN 185 TL

Ekim ayında 4 kişilik ailenin açlık sınırı 7 bin 425 TL, yoksulluk sınırı 24 bin 185 TL oldu. Bekar bir çalışanın 'yaşama maliyeti' ise aylık 9 bin 705 TL'ye çıktı.

Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu'nun (Türk-İş), çalışma hayatındakilerin geçim koşullarını ortaya koymak ve temel ihtiyaç maddelerindeki fiyat değişikliğinin aile bütçesine yansımalarını belirlemek amacıyla her ay yaptığı 'Açlık ve Yoksulluk Sınırı Araştırması'nın Ekim 2022 sonuçları açıklandı.

Türk-İş'in araştırmasına göre, ekim ayında 4 kişilik ailenin sağlıklı, dengeli ve yeterli beslenebilmesi için yapması gereken gıda harcaması tutarını ifade eden 'açlık sınırı', asgari ücretin bin 925 TL üzerinde, 7 bin 425 lira oldu. Bir önceki ayda bu tutar 7 bin 245 liraydı.

Gıdadan giyime, konuttan ulaşım, eğitimden sağlık ve benzeri ihtiyaçlara kadar yapılması zorunlu diğer harcamaların toplam tutarına denk gelen dört kişilik bir ailenin "Yoksulluk sınırı" ise 24 bin 185 TL olarak açıklandı. Bu tutar bir önceki ay 23 bin 600 lira olarak hesaplanmıştı. Türk-İş, bekar bir çalışanın 'Yaşama maliyeti'ni ise aylık 9 bin 705 lira olarak belirledi.

Gıda Enflasyonu Yüzde 135'e Dayandı

Türk-İş'in araştırmasında bir diğer kalem 'mutfak enflasyonu'ndaki değişim oldu. Ankara'da yaşayan dört kişilik bir ailenin 'gıda için' yapması gereken asgari harcama tutarındaki artış bir önceki aya göre yüzde 2,48 oranında gerçekleşti. Son 10 aylık gıda enflasyonundaki değişim oranı ise yüzde 81,19 olarak hesaplandı. Son bir yıldaki gıda enflasyonu ise yüzde 134,77 olarak kayıtlara geçti.

Türk-İş'in açıkladığı verilere göre bir ayda peynir fiyatları yüzde 12, yoğurt fiyatları yüzde 15 arttı ve yoğurdun kilogram fiyatı ilk kez 30 TL'yi geçti. Bir aylık dönemde dana etinin fiyatı artarken kuzu eti fiyatı ise geriledi. Tavuk etindeki zam oranı yüzde 9 oldu. Bir aylık dönemde pirinç yüzde 8, makarna yüzde 9, tereyağı yüzde 11, çay ve bal da yüzde 11 zandı.

YOKSULLUK SINIRI ASGARİ ÜCRETİN 4,5 KATI

Türk-İş ekim ayı açlık ve yoksulluk istatistiklerine göre soframız biraz daha küçüldü. Açlık sınırı yani 4 kişilik bir ailenin sağlıklı beslenebilmek için yapması gereken sadece gıda harcaması, asgari ücretle farkı iyice açtı. Yoksulluk sınırı ise asgari ücretinin neredeyse 5 katı.

Türk-İş ekim ayı açlık ve yoksulluk raporunu açıkladı. Buna göre açlık sınırı ekim ayında asgari ücretin 1925 lira üzerine çıkarak 7 bin 425 lira oldu. Yoksulluk sınırı ise 24 bin 185 liraya yükseldi.

Mutfak Enflasyonu Yüzde 134

Rapora göre mutfak enflasyonu yıllık yüzde 134,77 arttı. Bekar bir çalışanın aylık yaşama maliyeti 9,706 TL'ye ulaştı.

Raporda "TÜRK-İŞ çalışmasının ortaya koyduğu gibi, bilhassa son bir yıl içinde aşırı yükselen gıda fiyatları bireyleri ve aileleri çok olumsuz etkiledi. Gıda fiyatlarının artmasında öncelikle yetersiz üretimin olması, tarımsal üretim girdilerinde maliyet artışları ile üretim, tedarik ve satış zinciri içerisinde orantısız fiyat değişimleri önemli rol oynadı" ifadesine yer verildi.

DIŞ TİCARET AÇIĞI YILLIK BAZDA YÜZDE 268 ARTTI

Dış ticaret açığı eylül ayında bir önceki yılın aynı ayına göre yüzde 268,1 artarak 9 milyar 595 milyon dolara yükseldi. İthalatta Rusya ilk sırayı aldı. Eylül ayında Rusya'dan yapılan ithalat 6 milyar 226 milyon dolar oldu.

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) ile Ticaret Bakanlığı iş birliğiyle genel ticaret sistemi kapsamında üretilen geçici dış ticaret verileri açıklandı.

Verilere göre ihracat 2022 yılı Eylül ayında bir önceki yılın aynı ayına göre yüzde 9,2 artarak 22 milyar 612 milyon dolar oldu. İthalat ise yüzde 38,1 artarak 32 milyar 208 milyon dolar olarak gerçekleşti.

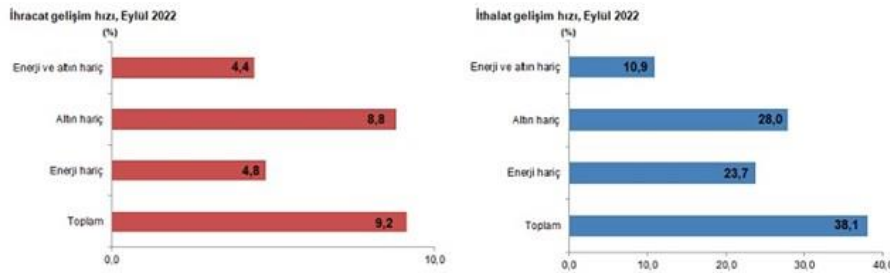
Genel ticaret sistemine göre ihracat 2022 yılı Ocak-Eylül döneminde bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 17 artarak 188 milyar 152 milyon dolar, ithalat yüzde 40,4 artarak 271 milyar 249 milyon dolar oldu.

Eylül Ayında İthalat Yüzde 11 Arttı

Enerji ürünleri ve parasal olmayan altın hariç ihracat, 2022 Eylül ayında yüzde 4,4 artarak 19 milyar 901 milyon dolardan, 20 milyar 779 milyon dolara yükseldi.

Enerji ürünleri ve parasal olmayan altın hariç ithalat ise yüzde 10,9 artarak 18 milyar 571 milyon dolardan, 20 milyar 602 milyon dolara yükseldi.

Enerji ürünleri ve parasal olmayan altın hariç dış ticaret fazlası eylül ayında 177 milyon dolar olarak gerçekleşti. Dış ticaret hacmi yüzde 7,6 artarak 41 milyar 381 milyon dolar olarak gerçekleşti. Söz konusu ayda enerji ve altın hariç ihracatın ithalatı karşılama oranı yüzde 100,9 oldu.

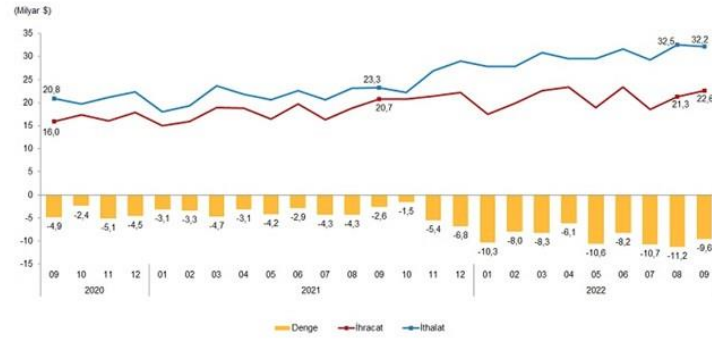
Kaynak: TÜİK

Dış Ticaret Açığı Arttı

Eylül ayında dış ticaret açığı bir önceki yılın aynı ayına göre yüzde 268,1 artarak 2 milyar 607 milyon dolardan, 9 milyar 595 milyon dolara yükseldi. İhracatın ithalatı karşılama oranı 2021 Eylül ayında yüzde 88,8 iken, 2022 Eylül ayında yüzde 70,2'ye geriledi.

Ocak-Eylül döneminde dış ticaret açığı yüzde 156,3 artarak 32 milyar 423 milyon dolardan, 83 milyar 97 milyon dolara yükseldi. İhracatın ithalatı karşılama oranı 2021 Ocak-Eylül döneminde %83,2 iken, 2022 yılının aynı döneminde yüzde 69,4'e geriledi.

İhracat, ithalat ve dış ticaret dengesi, Eylül 2022

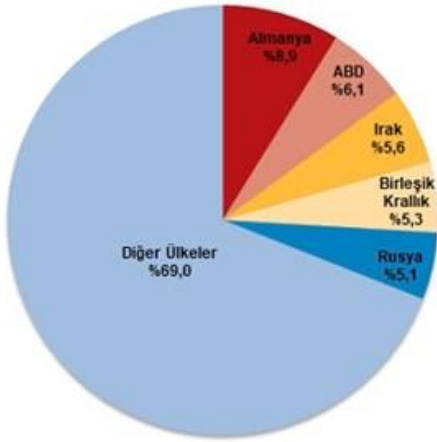
Kaynak: TÜİK

Eylül Ayında En Fazla İhracat Almanya'ya

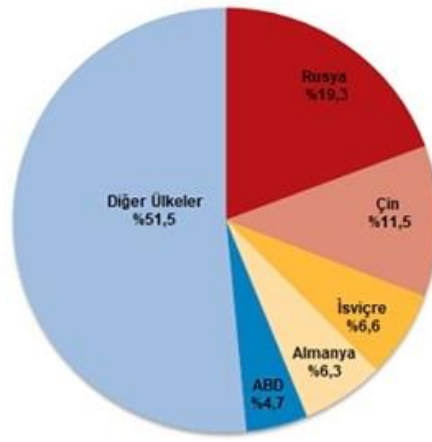
Eylül ayında ihracatta ilk sırayı Almanya aldı. Almanya'ya yapılan ihracat 2 milyar 3 milyon dolar olurken, bu ülkeyi sırasıyla; 1 milyar 378 milyon dolar ile ABD, 1 milyar 277 milyon dolar ile Irak, 1 milyar 205 milyon dolar ile Birleşik Krallık, 1 milyar 147 milyon dolar ile Rusya Federasyonu takip etti. İlk 5 ülkeye yapılan ihracat, toplam ihracatın yüzde 31'ini oluşturdu.

Ocak-Eylül döneminde ihracatta ilk sırayı Almanya aldı. Almanya'ya yapılan ihracat 15 milyar 777 milyon dolar olurken, bu ülkeyi sırasıyla; 12 milyar 746 milyon dolar ile ABD, 9 milyar 885 milyon dolar ile Irak, 9 milyar 801 milyon dolar ile Birleşik Krallık, 9 milyar 268 milyon dolar ile İtalya ve takip etti. İlk 5 ülkeye yapılan ihracat, toplam ihracatın yüzde 30,5'ini oluşturdu.

Ülkelere göre ihracat, Eylül 2022

Ülkelere göre ithalat, Eylül 2022

Grafikteki rakamlar, yuvarlamadan dolayı toplamı vermeyebilir

Ka

Kaynak: TÜİK

İthalatta İlk Sırada Rusya Var

İthalatta Rusya ilk sırayı aldı. Eylül ayında Rusya'dan yapılan ithalat 6 milyar 226 milyon dolar olurken, bu ülkeyi sırasıyla; 3 milyar 709 milyon dolar ile Çin, 2 milyar 129 milyon dolar ile İsviçre, 2 milyar 37 milyon dolar ile Almanya, 1 milyar 512 milyon dolar ile ABD izledi. İlk 5 ülkeden yapılan ithalat, toplam ithalatın yüzde 48,5'ini oluşturdu.

Ocak-Eylül döneminde ithalatta ilk sırayı Rusya aldı. Rusya'dan yapılan ithalat 44 milyar 638 milyon dolar olurken, bu ülkeyi sırasıyla; 31 milyar 742 milyon dolar ile Çin, 17 milyar 364 milyon dolar ile Almanya, 11 milyar 807 milyon dolar ile ABD, 10 milyar 330 milyon dolar ile İtalya izledi. İlk 5 ülkeden yapılan ithalat, toplam ithalatın yüzde 42,7'sini oluşturdu.

YURTTAŞIN CEBİNDEKİ PARA ‘PROPAGANDA’YA

“İktidar adına kamuoyundaki algıyı yönetiyor” eleştirileri yöneltilen İletişim Başkanlığı’na 2023’te kullanması için 327 milyon TL temsil ve tanıtma ödeneği verileceği ortaya çıktı. 2023’e 1,6 milyar TL’lik toplam bütçe ile başlaması planlanan başkanlığın 2021 ve 2022’nin ilk yarısında temsil ve tanıtma için harcadığı toplam paranın 227 milyon 433 bin TL olduğu öğrenildi.

Muhalefetin, “kamuoyu algısını iktidar lehine yönetmekle görevli olduğu” iddiasıyla faaliyetlerine karşı çıktığı İletişim Başkanlığı için öngörülen temsil ve tanıtma ödeneği dudak uçuklattı. Dezenformasyon Yasası’na yönelik çalışmaları ve haftalık yayımladığı Dezenformasyon Bülteni ile tartışılan başkanlığa 2023 yılında verilmesi planlanan temsil ve tanıtma ödeneği, 2022 yılındaki ödeneği neredeyse dörde katladı.

TBMM’ye sunulan İletişim Başkanlığı 2023 Yılı Bütçe Teklifi’nin detayları, başkanlığın harcamayı öngördüğü paranın büyüklüğünü gözler önüne serdi. 2023 yılına 1,6 milyar TL toplam bütçe ile başlaması planlanan ve temsil ve tanıtma için hemen her yıl başlangıç ödeneğini ikiye katlayan harcamalara imza atan başkanlık için kasa bu kez ardına kadar açıldı.

Ödenekle Yetinilmedi

İletişim Başkanlığı’na 2021 yılında 6,6 milyon TL temsil ve tanıtma ödeneği verildi. Başkanlığın 2021 yılında imza attığı temsil ve tanıtma harcaması ise 79,7 milyon TL oldu. 2021 yılında başlangıç ödeneğinin 10 katı kadar temsil ve tanıtma harcaması yapan başkanlık, 2022 yılında da tabloyu bozmadı. 2022 yılına 74,3 milyon TL’lik temsil ve tanıtma ödeneği ile başlayan başkanlık, yılın henüz ilk yarısında 147,7 milyon TL harcama gerçekleştirdi.

Kesenin Ağızı Açıldı

Başkanlığa 2023 yılında verilmesi planlanan teklif ve tanıtma ödeneği ise “Bu kadarı da olmaz” dedirtti. Buna göre, İletişim Başkanlığı’na 2023 yılında kullanması amacıyla verilecek temsil ve tanıtım ödeneği kayıtlara, 327 milyon 913 bin TL olarak geçti. 2024 ve 2025 yılları için öngörülen ödenek ise sırasıyla 380,4 milyon TL ve 419,9 milyon TL olarak kaydedildi.

CHP Grup Başkanvekili Özgür Özel, 2018 yılındaki Anayasa değişikliğinin ardından kamuda yeni kurumlar oluşturulduğunu anımsatarak, “Bu kurumlar, tek adam rejimi olarak nitelendirdiğimiz başkanlık rejimini tahkim etmek için, ülkeye ya da devlete değil ama partiye ya da tek adama yönelecek eleştirileri bertaraf etmek için kullanıldı” dedi. İletişim Başkanlığı’nın bu kurumların başında yer aldığı altını çizen Özel, “Başkanlık, bizzat yönettiği kamu kurumlarının dışında doğrudan müdahil olduğu, yönettiği onlarca gazete ve onlarca televizyona sahip bir medya patronu haline geldi” diye konuştu.

İktidar Lehine Algı

İletişim Başkanlığı'na yönelik, "Yaklaşan seçim öncesi siyasetçilere, gazetecilere, medya kuruluşlarına gözdağı veren ama kamu kaynaklarıyla kendisine müzahir ekranlar yaratan bir kuruluş" değerlendirmesinde bulunan Özel, sözlerini şöyle sürdürdü:

"İletişim Başkanlığı için ayrılan ödeneğin büyüklüğü, yaklaşan seçimler öncesi medyayı kontrol edebilmek, kamuoyunda iktidar partisi lehine olumlu algı yaratabilmek için kesenin ağzının açıldığını gösteriyor. Hazineden siyasi partilere verilen ödenekler, seçim yıllarında artıyor. Tıpkı bir siyasi parti gibi, İletişim Başkanlığı'na da 2023 yılı için bir önceki yıl öngörülen temsil ve tanıtma giderinin 4,5 katı bir ödenek ayrılması, seçimler için iktidarın ne tür hazırlıklar planladığını ortaya koyuyor. Manipülatif propaganda makinalarına karşı hakikati ve doğruyu savunmaya devam edeceğiz, sandıkta bu iktidarı değiştireceğiz."

ZENGİNE 180 MİLYAR TL, ÇİFTÇİYE 54 MİLYAR TL

Hazine ile Merkez Bankası'nın KKM için ödediği tutarlar katlanarak artarken, borç içindeki çiftçiye ödenen tarımsal desteklerle arasındaki uçurum da büyüyor.

Ekonomik krizin getirdiği gelir adaletsizliğinin toplumda yarattığı uçurum devlet desteklerinde de hızlandı. Başta liralama stratejisi kapsamında açıklanan Kur Korumalı Mevduat (KKM) olmak üzere, çoğunluğunu "5'li çete" diye tabir edilen müteahhitlerin oluşturduğu Kamu Özel İşbirliği projelerinin bütçe üzerindeki yükü ağırlaşırken, üretime ve çiftçiye ayrılan paylarda ise uçurum büyüyor. KKM'ye eylül ayı itibarıyla sadece Hazine'den ödenen tutar 84.9 milyar TL'ye ulaştı. Açıklanmayan Merkez Bankası ödemeleri de dahil edildiğinde bu tutarın 180 milyar TL ile 200 milyar TL arasında olduğu tahmin ediliyor. Diğer taraftan pandemi ve Rusya-Ukrayna savaşı ile kritik bir noktaya gelen enflasyonla da dikkat çeken tarım üretimine ayrılan destekler ise 2023 için bakanlık tarafından 54 milyar TL olarak açıklandı.

10 Ayda 30.1 Milyar Ödendi

Tarım ve Orman Bakanı Vahit Kirişçi, hububatta mazot ve gübre desteklerinin Mart 2023 yerine, bu yıl içinde başlamak üzere ödeneceğini aktararak, "2022 yılı tarımsal destekleme bütçemiz 25.8 milyar lira iken bu miktar 2023 yılında yüzde 109 artışla 54 milyar liraya çıkarılmıştır" açıklamasını yapmıştı. Bütçe gerçekleştirmelerine bakıldığında ise ocak-eylül dönemi arasında tarımsal desteklemeler için merkezi bütçeden ödenen pay 30.1 milyar TL seviyesinde. Sosyal Sigortalar Kurumu verilerine göre kayıtlı çiftçi sayısı ise 477 bin 717'ye kadar düşmüş durumda. Toplam kredi borcu 238.5 milyar TL'ye ulaşan tarım sektörünün takibe düşen kredi tutarı ise 3.4 milyar TL'yi aşmış durumda.

KÖİ Projelerine Garanti Bedelleri Katlanıyor

Bütçenin bir diğer ağır yükü olan Kamu Özel İşbirliği (KÖİ) projeleri için 5 yılda 121 milyar TL ödenmişti. Dolarla verilen garantiler nedeni ile bütçede büyük yük oluşturan ve vatandaşın cebinden çıkan ödemeler, her yıl giderek katlanıyor. TBMM'ye sunulan 2023 bütçesine göre ise gelecek 3 yılda bu projeler için ödenecek tutarların her yıl artması ve 373.6 milyar TL daha ödenmesi bekleniyor.

HEM TÜKETİCİ HEM ÜRETİCİ ALEYHİNE

Tarımda girdi enflasyonu son 18 aydır rekor üstüne rekor kırıyor. Antalya Tarım Konseyi Başkanı Çandır, üretici aleyhine işleyen sürecin önümüzdeki günlerde daha da can yakıcı boyuta ulaşacağı uyarısında bulundu.

Tarımda girdi fiyatları can yakmaya devam ediyor. Tarımdaki girdi maliyetlerindeki artış ve uygulanan yanlış politikaların sonucunda üretici adeta kan ağlıyor. Gelineen noktada ise hem üreten hem de tüketen, fiyat artışlarına isyan ediyor. Ülkenin meyve sebze üssü olarak bilinen Antalya'da Tarım Konseyi (ATAK) Başkanı Ali Çandır, Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından açıklanan Ağustos Ayı tarımsal girdi fiyatları endeksini (Tarım-GFE) değerlendirdi. Çandır, hasat döneminin bitmesiyle meyve-sebze fiyatlarının yükselişe geçeceği uyarısında bulundu.

Ağustos ayındaki yıllık değişimlere dikkat çeken Çandır, tohumda yüzde 66,38, enerjide yüzde 184,77, gübrede yüzde 234,48 ve yemde yüzde 147,19'lük artış olduğunu belirtti. Çandır, "Tarımsal yatırıma katkı sağlayan mal ve hizmetlerin fiyatlarında ise aylık yüzde 4,81 ve yıllık yüzde 90,40'lük artış ilan edildi" dedi. TÜİK'in açıkladığı ağustos ayı tarımsal üretici fiyat endeksinin (Tarım-ÜFE) yıllık yüzde 142,42 olduğunu hatırlatan Çandır, şu değerlendirmede bulundu: "Tarımsal faaliyetlerde bulunanlar açısından son bir yıllık eğilim sürekli sektörün aleyhine seyrederken nisan, mayıs ve temmuz aylarında üretici lehine bir durum yaşanmıştı. Ağustos ayında ise durum yeniden üretici aleyhine dönmüştü. Önümüzdeki aylarda bu eğilimin devam etmesi, üretici kesimi için kayıpları artıracaktır."

Başkan Çandır, ağustos ayında açıklanan aylık yüzde 2,41 ve yıllık yüzde 143,75 düzeyindeki yurtiçi üretici enflasyonu ile aylık yüzde 2,64 ve yıllık yüzde 118,94 düzeyindeki yurtdışı üretici enflasyonunun, tarım sektörünün geçmişten gelen maliyet yükünü gelecekte de taşımaya devam edeceğini gösterdiği kaydetti.

Ağustos ayında enflasyonun yüzde 80,21 ilan edildiğini anımsatan Çandır, "Tüketici taraftaki bu rakamlar, üreticilerin maruz kaldığı maliyet artışlarını yarıdan daha az tüketiciye yansıtabildiğini göstermektedir" dedi.

Haziran ve ağustos aylarındaki aylık düşüşlerin, sonbaharla birlikte yerini yükselişe bırakacağını söyleyen Çandır, "Önümüzdeki dönemde, tarla ürünlerinin hız kesmesi ve örtüaltı üretimin henüz hasada geçmemesi dolayısıyla sebze fiyatlarında mevsimsel bir yükseliş yaşanma ihtimali bulunmaktadır" uyarısında bulundu.

İki İlde Ekmek 5 Lira Oldu

Enerji maliyetlerindeki artış ekme fiyatlarını da vurdu. Bursa'nın İznik ve Orhangazi ilçeleri ile Kocaeli'de ekmeğe zam geldi. İznik ve Orhangazi'de 210 gram ekme 4 liradan 5 liraya çıkarılırken, Kocaeli'de ise ekmeğe 1 Kasım'dan itibaren zam gelecek. Şehirde 210 gram ekme 5 liradan satılacak. Bursa Fırıncılar Odası Başkanı Osman Çırakoğlu, artışın nedenini enerji fiyatlarındaki yükselişe bağlarken, "200 lira olan maya yaklaşık 400 lira oldu. Giderler çok yüksek. Kent merkezinde henüz ekmeğe zam yok ama beklenti var" dedi.

ÖZELLEŞTİRMEDE REKORLAR KIRDILAR

1986-2021 döneminde 7,9 milyar TL'lik, Bakan Nebati'nin görevde olduğu 2021-2022 döneminde ise 7,6 milyar TL'lik kamu taşınmazı satışı yapıldı.

Ekonomiye yönelik ilginç çıkışlarıyla dikkati çeken Hazine ve Maliye Bakanı Nureddin Nebati'nin bakanlığı döneminde özelleştirme rekoru kırıldı. Hazine ve Maliye Bakanlığı'na atanan Nebati'nin 10 aylık görev süresi boyunca 7,6 milyar TL'lik kamu taşınmazı satışı yapıldığı belirlendi. 1986'da başlayan özelleştirme tarihinden 2021 yılına kadar yapılan satışa yalnızca iki yılda ulaşıldığı ortaya çıktı. Resmi verilere göre, 1986 ve 2021 yıllarını da kapsayan 35 yılda toplam 7,9 milyar TL değerinde kamu taşınmazı satıldı. 2021 yılının tamamı ile 2022 yılının 10 ayında toplam 7 milyar 609 milyon TL değerinde kamu taşınmazı satışı gerçekleşti.

AKP'nin özelleştirme bilançosuna tepki gösteren CHP'li Bingöl, "Türkiye'nin dört bir yanından halka ait olan arazilerin satışı yapılıyor. Seçim harcamaları için bu halkın elinde kalan ne varsa satmayı göze almış bir iktidarla karşı karşıyayız" ifadelerini kullandı. CHP PM Üyesi ve Ankara Milletvekili Tekin Bingöl, AKP'nin kamunun elinde kalan son kurumları da Özelleştirme İdaresi aracılığıyla elden çıkardığını belirtti. Bingöl, "Özelleştirmeler ile giderayak Türkiye'yi bitirmeye çalışıyorlar" dedi. TEKEL, TÜPRAŞ, PETKİM ve şeker fabrikaları gibi önemli kurumların AKP döneminde özelleştirildiğini vurgulayan Bingöl, şunları kaydetti: "Satılacak bir şey kalmadı" dediğimizde ise yeni alanlar, yeni kamu arazilerini imara açarak satışa çıkarttılar. Sayıştay, 2014 yılından itibaren her yıl değer tespit komisyonu tarafından hazırlanan değer tespit sonuçlarını yayımlaması konusunda Özelleştirme İdaresi'ni uyarıyor. Ancak idare kelime oyunları ile satılan taşınmazlar ve kurumlara ilişkin bilgileri kamuoyundan saklıyor. Sayıştay raporunda açıkça kanunun bu düzenlemeyi, 'özelleştirme uygulamalarına açıklık kazandırılması' amacıyla yapıldığını belirtiyor. AKP halka ait olan taşınmazları ve kurumların satışını koca bir karanlıkla örtmek istiyor."

İTİBARDAN YİNE TASARRUF YOK!

Erzincan'a 44,8 milyon TL'lik hükümet konağı inşa edilecek. Bu yılın ocak ve ekim ayları arasında konaklar için toplam 1 milyar 71 milyon TL harcandı.

Ülkede giderek derinleşen ve önlenemez hale gelen ekonomik kriz, kamunun astronomik harcamalarına engel olmadı. Çeşitli kentlerde inşa edilen hükümet konakları için harcanan paranın büyüklüğü, Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın Saray'a yönelik eleştirilere karşı kullandığı, "İtibardan tasarruf olmaz" ifadelerini anımsattı.

İçişleri Bakanı Süleyman Soylu'nun, "Yakıştı mı, yakıştı" paylaşımları ile gündeme gelen hükümet konakları için bu yılın ocak ile ekim ayları arasında harcanan toplam para 1 milyar TL'yi aşarken maliyetiyle dikkat çeken bir yeni konağın daha inşasına başlandığı ortaya çıktı. Erzincan Özel İdaresi Destek Hizmetleri Müdürlüğü'nün, "İliç Hükümet Konağı İkmal ve İnşaat Yapım İş'i" başlığıyla 12 Ekim'de gerçekleştirdiği ihale kapsamında 44 milyon 800 bin TL'lik sözleşmeye imza atıldı. Erzincan İliç'e 44,8 milyon TL maliyetle inşa edilecek hükümet konağının 3 bin 605 metrekaarelik alanı kapsayacağı bildirildi.

Bu yıl hükümet konakları için ilk çivi 28 Şubat'ta Kastamonu'da çakıldı. Bu yıl inşasına başlanan ya da tamamlanan 23 hükümet konağının toplam maliyeti 1 milyar 71 milyon TL'yi buldu. Maliyeti itibarıyla öne çıkan bazı konaklar şöyle:

- İstanbul Şile Hükümet Konağı: 149 milyon 330 bin TL
- Antalya Serik Hükümet Konağı: 127 milyon 270 bin TL
- İzmir Tire Hükümet Konağı: 59 milyon 873 bin TL
- Trabzon Sürmene Hükümet Konağı: 47 milyon 280 bin TL
- Siirt Şirvan Hükümet Konağı: 45 milyon 649 bin TL
- Sivas Hükümet Konağı: 35 milyon 900 bin TL

FABRİKA DEĞİL CEZAEVİ YAPIYORLAR!

Ülkedeki adaletsiz tutuklama kararları tartışılırken Adalet Bakanlığı 20 yeni cezaevi yapmayı planlıyor. Bakanlığın tanıtım giderlerinde ise yüzde 102 artış oldu.

Bütçesinde 22 milyar 564 milyon lira artış öngörülen Adalet Bakanlığı, 20 yeni cezaevi planlıyor. Cezaevi tanıtım giderlerine 134 bin lira ayıran bakanlık, ATK'nin 800 bin rapor sonuçlandırması planına yer verdi.

Adalet Bakanlığı'nın Orta Vadeli Program kapsamında detaylandığı bütçe teklifinde, hasta tutuklularla ilgili kararları nedeniyle tartışmalı hale gelen Adli Tıp Kurumu'nun (ATK) 2022 yılında 725 bin raporu sonuçlandığı, 2023 yılı içinde 800 bin raporu sonuçlandırılmasının planlandığı kaydedildi.

Bu bütçeden Cezaevi Tevkifevleri Genel Müdürlüğü'ne 90 milyon 64 bin TL bütçe ayrılırken, bunun da 134 bin TL'si "temsil ve tanıtım" giderlerine, tüketime yönelik malzeme alımına 921 bin TL ayrıldı. ATK'de kullanmak için bir kamyonet, cezaevleri için 17 kişilik 31 minibüs, 5 kamyonet, 20 adet 40 kişilik otobüs, 31 adet binek otomobili, 28 adet de panel alınması planlandı.

Bakanlığın bütçe teklifi için hazırladığı raporda, 100 bin kişiye düşen hakim sayısında 2022 yılında 20 iken, 2023 yılı için yüzde 0,5 artış öngörüldü. Yine 100 bin kişiye düşen savcı sayısı da 2022 yılında 10 iken, 2023 yılı için 10,5 olarak tahmin edildi.

2022 yılında 18 cezaevi açmayı planlayan bakanlık, 2023 planında 20 yeni cezaevi açılması planına yer verdi.

Tanıtımda Artış

Ceza İnfaz Kurumları ve Tutukevleri İş Yurtları Kurumu, bütçe teklifinde özel bütçeli kamu idaresi olarak çalışma esasları belirlendi. Bununla birlikte temsil tanıtım giderlerinde yüzde 102 artış oldu.

Bu kurumda 2023 yılı için 9 kamyonet, 4 adet midibüs, 10 adet otobüs, 14 adet kamyon alımı öngörüldü.

Eğitimde Düşüş

Tutuklulara yönelik mesleki eğitim sayısı 2021 yılında 149 iken, 2022'de 50, 2023 içinde 50 olarak planlandı. Kadın tutuklular için ise bu sayı 5 olarak belirlendi.

OKÇULUK SEVDASINA 95,6 MİLYON LİRA

Okçuluk sevdası için fahiş harcamaya imza atan AKP'li belediyelere bir yenisini daha eklendi. Bursa Harmancık Belediyesi'nin 3,1 milyon TL'ye okçuluk tesisi yaptıracağı ortaya çıkarken iki yılda AKP'li belediyelerce inşa edilen okçuluk tesisleri için 92,5 milyon TL harcandı.

Yurttaş açlık ve yoksulluk sınırının altında yaşam mücadelesi verirken AKP'li belediyeler milyonlarca liralık okçuluk tesisleri için kolları sıvadı. Ankara, Kayseri, Antep ve Ordu'nun ardından şimdi de Bursa'ya milyonlarca liralık okçuluk tesisi yaptırılacağı öğrenildi.

AKP'li Yılmaz Ataş idaresindeki Harmancık Belediyesi, 29 Eylül'de, "Spor Sahası İnşaat İşleri" başlıklı ihale gerçekleştirdi. İhale kapsamında okçuluk tesisi, halı saha ve kafeterya binası inşa ettirileceği bildirildi. Okçuluk tesisinin Harmancık'ın ekolojik turizm alanında yer alan millet bahçesinin içine yaptırılacağı belirtildi.

İdarenin 3 milyon 92 bin TL yaklaşık maliyet hesabı çıkardığı okçuluk tesisinin inşasına yönelik ihaleye üç şirket teklif verdi. Tekliflerden birini geçersiz sayan Harmancık Belediyesi Mali Hizmetler Müdürlüğü, teklif sayısını

ikiye düşürdü. Teklifler üzerinde yapılan değerlendirmenin ardından AKP'li Harmancık Belediyesi ile Mehmet Hakan Tektaş isimli yüklenici arasında 18 Ekim'de sözleşme imzalandı. Sözleşmenin bedeli belediyenin öngördüğü maliyeti de aşarak 3 milyon 166 bin TL'ye çıktı. Harmancık'a inşa edilecek okçuluk tesisinin 85X25 metre ölçülerinde olacağı ifade edildi. Harmancık Belediyesi'nin gerçekleştirdiği 3,1 milyon TL'lik harcamanın ardından, okçuluk tesisleri için AKP'li belediyelerce 2020-2022 döneminde gerçekleştirilen toplam harcama 92,5 milyon TL'ye ulaştı. Okçuluk tesisi sevdasına düşen belediyeler ve yaptıkları harcamalar şöyle sıralandı:

- Ankara Altındağ Belediyesi: 23 milyon 149 bin TL
- Kayseri Büyükşehir Belediyesi: 9 milyon 700 bin TL
- Gaziantep Şahinbey Belediyesi: 57 milyon 777 bin TL
- Ordu Çatalpınar Belediyesi: 1 milyon 900 bin TL.

AKP GİZLİ İHALELERE HIZ VERDİ

7 milyarlık özel davet

AKP milyarlarca liralık gizli saklı dev ihalelere hız verdi. Son olarak TCDD, Karaman-Ulukışla Hızlı Tren projesi kapsamındaki karayolu ihalesi kimselere duyurulmadan özel olarak davet edilen iki müteahhide verildi. Gizli ihaledeki sözleşme bedeli tam 6 milyar 799 milyon lira.

AKP iktidarı, 2022'nin en büyük ihalelerinden birini daha istediği müteahhitlere gizli ihaleyle verdi. Yaklaşık maliyeti 7 milyar 245 milyon 492 bin 387 lira olarak hesaplanan karayolu projesi için kimselere duyurulmadan gizli kapaklı ihale düzenlendi.

Rekabete imkan sağlayan açık usul yerine Kamu İhale Kanunu'nun, deprem gibi olağanüstü durumlarda izin verdiği 21-b Pazarlık usulünün kullanıldığı ihaleye katılacak müteahhitler özel olarak belirlendi.

27 Eylül'de Ankara'da TCDD binasında gerçekleştiği öğrenilen ve sadece dört teklifin alındığı ihale özel olarak davet edilen DEMCE Yapı ve İntekar Yapı İş Ortaklığı'na 6 milyar 799 milyon 113 bin liraya verildi.

Tam adı, "Karaman-Ulukışla Hızlı Tren Projesi Kapsamında İstasyon Yolları, Emniyet Tünelleri ve Muhtelif Yerlere Sanat Yapıları Yapım İş'i" olan projenin sözleşmesi 21 Ekim'de imzalandı. Sözleşmeye göre 21 Ekim 2022'de başlayıp, 25 Ekim 2024'te tamamlanacak.

İki ihalede 9 Milyar 200 Milyon TL

Demce ve İntekar Yapı İş Ortaklığı'na bu yıl başında başlayan "Çaycuma-Bartın Ayrımı Hisarönü-Zonguldak Yolu 5-19 kilometre arası Yapım İş'i" ihalesi de yine gizli kapaklı özel davetle verilmişti. 14 Ocak'ta inşaatına başlanan karayolu projesi için Demce ve İntekar'la 2 milyar 399 milyon liralık sözleşme imzalanmıştı.

KARTELLERE TEŞVİK, YERLİ ÜRETİCİYE HAPİS

Sigara kartellerine milyonlarca TL'lik teşvik veren AKP iktidarı, sadece iki kartele 6 milyon TL teşvik verdi. Muhalefet tepkili: Teşvik kartele, ceza fakir fukaraya.

Yerli tütün üreticilerine, yüksek vergi kısıncı altındaki kooperatiflere üye olmadıkları ve 'kaçak yolla' ekim ve satış yaptıkları gerekçesiyle beş yıla kadar hapis cezası öngören kanun teklifi, TBMM Adalet Komisyonu'nda tüm itirazlara rağmen kabul edildi.

Yerli üreticinin desteklenmesi gerekirken "kaçakçı" suçlamasıyla hapse yollanma girişimine tepki gösteren muhalefet, uluslararası sigara kartelleri ile iktidarın kurduğu ilişkiye dikkati çekti.

TBMM Adalet Komisyonu'nda kabul edilen düzenlemeye göre, yüksek vergi altında ezilen kooperatiflere üye olmadan tütün ekim ve ticareti yapan vatandaşlar, iki yıldan beş yıla kadar hapisle cezalandırılacak. Tütün mamulleri ve alkollü içecekler piyasasında üreticilerden 50 milyon liraya kadar teminat alınacak. Makaron ve sigara üretim tesislerinde, deneme üretimi kapsamında üretilen makaron ve sigaraları süresi içinde imha etmeyenlere, 10 bin liradan az olmamak üzere, üretilen her bir adet başına 1 TL para cezası uygulanacak.

Tütün üreticileri geçen yıl gündeme gelen yasa teklifini 'Tırşikçi kapitalistlere hayır' diyerek protesto etmişti. Teklifin özellikle Adıyaman, Malatya, Batman, Hatay, Bitlis, Muş gibi kentlerde tek geçim kaynağı tütün olan çiftçi için darbe niteliğinde olduğunu kaydeden CHP Adıyaman Milletvekili Abdurrahman Tutdere, teklifin

yeniden ele alınmasını istedi. Uluslararası kartellerden alınan vergilerin artırılması ve bu gruplara verilen desteğin sonlanmasının şart olduğunu kaydeden CHP'li Tutdere, görüşmeler sırasında şunları söyledi:

“Hem Philip Morris’e hem JT’ye hem diğer uluslararası şirketlere bu hükümet döneminde teşvikler verildi. Birine 4 milyon 724 bin, birine 1 milyon 255 bin TL teşvik veriliyor. Uluslararası sigara şirketleri büyüyecek, onlara bir şey yok, çünkü onlar zengin. Eğer hükümet olarak siz sigarayla mücadeleyi gerçekten etkin hale getirmek istiyorsanız uluslararası sigara şirketlerinin Biz Bize Yeteriz Kampanyası’na para bağışlanmasına niye izin verdiniz? Kanuna aykırı normalde sigara üretimi veya tütün mamulleri satan kimsenin devlete bağış yapması. Bunlar tuttular dünya kadar parayla destek oldular, iktidardan çıt çıkmadı. Niye aldınız parayı, ihtiyacımız mı var? Uluslararası sigara şirketleri istediği gibi at koşursunlar, onların işi kolaylaşsın, teşvik verelim, fonu sıfırlayalım, her türlü şeyi yapalım, evet, iktidarın politikası o şekilde, ithalatçı bir anlayış. Burada siz cezayı fakir fukaraya getiriyorsunuz.”

PARA YUTAN KÜLLİYE

Maliyeti 89 milyon TL’yi bulan Elazığ Harput Diyanet Külliyesi’nin mobilyaları için 2,8 milyon TL harcandı.

Elazığ’da 2018’de 19 bin 250 metrekarelik alanda yapımına başlanan ancak “Tasarruf Tedbirleri” gerekçesiyle bir süre inşaatı durdurulan Harput Diyanet Külliyesi için 2020 yılı bütçesinden 13 milyon 761 bin TL ayrıldı. 2018’de 63 milyon 420 bin TL’lik proje tutarı ile yapımına başlanan külliye için 2021 yılının sonuna kadar 89 milyon 249 bin TL harcandı.

Külliye için bu yıl 3 milyon TL ek kaynak ayrıldı. 2023 yılında tamamlanması planlanan tesisin inşaatının büyük oranda tamamlandığı öğrenilirken tesiste kullanılması amacıyla satın alınan mobilyaların maliyeti dikkat çekti.

Harcama Bir Ay İçinde

Diyanet İşleri Başkanlığı’nın Elazığ’a inşa ettirdiği külliye için bir ay içinde milyonluk mobilya satın alındı. İlk satın alma 9 Eylül’de gerçekleştirildi. Külliye için 50 kalem endüstriyel mutfak malzemesi alınırken malzemelerin toplam maliyetinin 712 bin TL olduğu belirtildi.

İçerisinde bir yatakhane bulunan dev külliye için “Yatak Başı Mal Alımı” ihalesi de düzenlendi. İhale kapsamında 28 Eylül’de özel bir mobilya şirketinden toplam 724 bin 976 TL’lik yatak başı temin edildi.

Diyanet, külliye içindeki “Kursiyer Konaklama Birimi” için de yüzbinlerce liralık mobilya satın aldı. Birim için alınan mobilyaların maliyeti kayıtlara, 725 bin 32 TL olarak geçti. Yapılan harcama bunlarla da sınırlı kalmadı. Kursiyerlerin konakladığı alanı yüz binlerce liralık mobilyalar ile donatan Diyanet, tesisin içinde, “Konaklama Birimi” olarak kullanılacak bir başka alan için de yüz binlerce liralık harcamaya imza attı. Mobilyaların maliyetinin 692 bin 730 TL olduğu bildirildi. Böylece 90 milyon TL’ye yakın maliyetle inşa edilen Harput Diyanet Külliyesi’nin mobilyaları için bir ay içinde 2,8 milyon TL’lik harcamaya imza atıldı.

POSTACI MEKTUP DEĞİL İCRA KAĞIDI GETİRİYOR

Takipteki borç miktarı 30 milyar lirayı aştı. Ekonomik kriz nedeniyle vatandaş borçlarını ödeyemez hale geldi, icra dosyası sayısı 24 milyonu buldu, yediemin depolarında boş yer kalmadı.

CHP Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer, postacıların artık mektup değil, icra tebliği getirdiğini belirterek, icra dosyası sayısının 24 milyonu, icra takibindeki borç miktarının ise 30 milyar lirayı aştığını söyledi. Alım gücü daralan vatandaşın, malı mülkü sattığını, borçlarını ödeyemeyenlerin de icralık olduğunu belirten Gürer, yediemin depolarının ise icralık araçlarla dolup taşıdığına dikkat çekti.

Kaç Postacı Geliyor

Gürer, artık postacıların ve görevlilerin mektup değil, icra tebliği getirdiğini, “Bak postacı geliyor” diye başlayan o eski çocuk şarkısının da “Kaç postacı geliyor” şeklinde değiştiğini ifade etti.

Kapıları icra memurları ve tebliğ için gelen görevlilerin çaldığını ifade eden Gürer, “Kapılar açılmayınca, icra tebliğleri muhtarlıklara gönderiliyor” diye konuştu. Bankaların zamanında tahsil edemediği için takibe aldıkları kredilerin 161 milyar lira düzeyinde seyrettiğine işaret eden Gürer, şöyle devam etti: “Ekonomi sinyalleri alınan yavaşlama eğilimine rağmen vatandaşların bankalara olan borcu hızlı yükselişini sürdürüyor” dedi.

6 Milyon Yeni Dosya

Cumhurbaşkanı Tayyip Erdoğan'ın söyleminin aksine 2 bin TL altındaki tüm borçların silinmeyeceğinin de ortaya çıktığını söyleyen CHP Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer, "Ulusal Yargı Ağı (UYAP) üzerinden alınan verilere göre bu yıl 1 Ocak – 21 Ekim günleri arasında icra ve iflas dairelerine toplam 6 milyon 921 bin yeni dosya geldi. Yeni gelen dosya sayısı geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 15.9 arttı" diye konuştu.

Yediemin Depolarında Yer Kalmadı

Niğde'de bir yediemin deposunun önünde açıklama yapan Gürer, "Doğal olarak borcunu ödeyemeyen vatandaşın aracı, motosikleti elinden alınıyor. Ekonomik kriz her yere yansıyor. Türkiye'nin her yerinde artık yediemin depoları doldu taşı, yediemin depolarında yer kalmadı" şeklinde konuştu.

YARGIDAN, DENİZE SIFIR RANTA VİZE!

İstinaf, İller Bankası'nın Tuzla'daki 'denize sıfır' arazisinin imara açılmasını iptal eden mahkeme kararını bozdu, davanın da reddine karar verdi. Bu kararla arazide Cübbeli Ahmet'in yakını olan Palazoğlu'nun şirketinin ön satışına başladığı konut projesinin önünde engel kalmadı.

İstanbul'un Tuzla ilçesinde İller Bankası'na ait denize sıfır arazinin yapılaşmaya açılmasını sağlayan imar planına dair istinaftan karar çıktı. İstanbul Bölge İdare Mahkemesi 4'üncü İdari Dava Dairesi, idare mahkemesinin 'kamu yararı olmadığı' gerekçesiyle verdiği iptal kararını bozdu. Böylece 50 bin metrekarelik arazide Cübbeli Ahmet'in damadının ağabeyi olan Muhittin Palazoğlu'na ait Vesen Yapı'nın inşa ettiği yalı projesinde engel kalmadı.

Tuzla Manastır mevkiisinde İller Bankası'nın uzun yıllar eğitim ve dinlenme amacıyla 'kamp alanı' olarak kullandığı denize sıfır 50 bin metrekarelik kamu arazisi, ilk olarak 2017 yılında imara açıldı. Alanın fonksiyonu 'turistik tesis ve park'tan 'ticaret ve konut' olarak değiştirilirken CHP'li belediye meclis üyelerinin açtığı dava ile arazinin imara açılmasını öngören imar planı iptal edildi. Ancak Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nca 3 Nisan 2020 tarihinde yeni bir imar planı daha hazırlandı ve sözkonusu alan bir kez daha yapılaşmaya açıldı. Alanın tam 41 bin metrekaresi 'ticaret ve konut' için ayrılırken geri kalan kısımlar ise 'dini tesis, park ve trafo alanı' olarak belirlendi. Bunun üzerine CHP İstanbul İl Başkanlığı'nca kurulan Kent Haklarını İzleme Kurulu adına İstanbul Büyükşehir Belediyesi (İBB) Meclisi üyeleri Ülkü Sakalar ile Hatice Ülkü Özer, Avukat İsa Öztürk aracılığıyla konuyu yargıya taşıdı.

Kamu Yararına Aykırı

Bilirkişi raporunda, imar planıyla bölgeye göre söz konusu araziye bir kat fazla imar hakkı verildiği belirtilerek, planın yapı ve nüfus yoğunluğunu artırıcı nitelikte olduğuna vurgu yapıldı. Bilirkişi, imar planının şehircilik ilkeleri ile kamu yararına aykırı olduğu görüşünü bildirdi. Bunun üzerine de İstanbul 6'ncı İdare Mahkemesi, 9 Mart tarihinde aldığı kararla, planın iptaline hükmetti. Kararda, "Kat sayısının bir kat üzerinde olması nedeniyle görsel/silüet konusunda olumsuz bir etki oluşturacağı, donatı dengesini bozduğu, olumsuz emsal oluşturacağı sonucuna ulaşılmış, dava konusu planlarda hukuka uyarlılık bulunmamıştır" denildi. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı, İller Bankası ve Vesen Yapı A.Ş., idare mahkemesinin 'iptal' kararına itiraz etti. İstanbul Bölge İdare Mahkemesi 4'üncü İdari Dava Dairesi, alt mahkemenin verdiği kararı kaldırdı, davanın da reddine hükmetti. 21 Eylül'de oybirliğiyle alınan istinaf kararında, yerel mahkemenin hükmünde 'hukuki isabet bulunmadığı' belirtilerek, şöyle denildi: "Her ne kadar dava konusu planın belirlediği yapılaşma koşulları çevre imar planında tanımlanan kat adedinden bir kat fazla olsa da daha az taban kullanımı ile daha az nüfus öngördüğü, bu durumun dikey yapılaşmada negatif etki göstermekle birlikte, alanın doğal yapısının korunması yönünde daha az tahribata neden olacağı, (...) bölgenin canlandırılması ve ihtiyaç olan donatılar yönünde gerekli olduğu, planların şehircilik ilkelerine, planlama esaslarına ve kamu yararına uygun olduğu sonucuna varılmakla..."

İnşaatin Sahibi Cübbeli'nin Yakını

İller Bankası, üç yıl önce söz konusu arazi üzerinde bir konut projesi yapılması için ihale açtı. "Vesen Yapı-Osman Acar Limited Şirketi Ortak Girişimi"nin kazandığı ihalenin ardından tam 540 milyonluk sözleşme imzalandı. İhaleyi alan Vesen Yapı ise 'tanıdık' bir isme ait. Şirketin sahibi kamuoyunda "Cübbeli Ahmet Hoca" olarak bilinen Mahmut Ünlü'nün damadının ağabeyi Mehmet Muhittin Palazoğlu. İnşaata üstlenen Vesen Yapı A.Ş., 2017 yılında "Paltürk Enerji A.Ş." adıyla kuruldu. Bir dönem Cübbeli Ahmet'in damadı Esat Palazoğlu da burada yönetim kurulu üyesi olarak yer aldı ancak daha sonra yönetimden ayrıldı. Ticaret Sicili gazetesinde yer alan bilgilere göre, şu an şirketin tek sahibi Mehmet Muhittin Palazoğlu. Muhittin Palazoğlu aynı zamanda Nakşibendi Şeyhi Sürmeli Hoca Muhittin Palazoğlu'nun da torunu. Arazi üzerine yapılan ve "Mercan Tuzla Vesen Yalıları" adı verilen konut projesinin ön satışına geçen aylarda başlanırken uydu görüntüleri, arazideki ağaçların

kesildiğini gözler önüne seriyor. Zemin+ 3 katlı bloklardan oluşan yalı projesinde 16 blokta 158 adet daire yer alacak. Dairelerin 2024 yılının ilk çeyreğinde teslim edileceği bildirildi.

RANTTAN GELEN KÖTÜ KOKULAR

AKP'nin yönetmelik değiştirerek kılavuzluk ve römorkörlük hizmetlerini özelleştirmesi sonrası sistemden kötü kokular geliyor. Yılda 1,7 milyar TL gelir elde eden şirketleri bakanlıkta oluşturulan bir komisyon ihalesiz belirliyor.

AKP'nin kişiye özel uygulamalarından birinin daha faturası belli oldu. Sürpriz bir şekilde yönetmelikle özelleştirilerek şirketlere devredilen kılavuzluk ve römorkörlük hizmetlerini ihalesiz alan şirketlerin bir yılda 1,7 milyar TL gelir elde ettiği ortaya çıktı.

Kılavuzluk ve Römorkörlük Hizmetleri Yönetmeliği'nde, 2018 yılında Boğazlar'daki kılavuz ve römorkörlük hizmetlerinin kamu eliyle yürütülmesi ve bu yetkinin özel kuruluşlara devredilememesine ilişkin hükmü değiştirildi. "Adrese teslim bir düzenleme" yapıldığı, ülke güvenliği açısından stratejik öneme sahip olan bu işin özel sektöre bırakılmayacağına ilişkin tepkiler üzerinde 2019 yılında yeni düzenlemelere de gidildi. Ancak sonuçta Kıyı Emniyeti Genel Müdürlüğü tarafından yürütülen bu hizmet özelleştirildi.

Denizcilik sektöründe daha önce faaliyeti bulunmayan ve sahibi Rizeli olan bir şirket için bu değişikliğin yapıldığı iddiaları sürerken devlet, bu hizmetten çekildi. Hatta bu süreçte bakanlıkta yaşanan bazı görev değişiklikleri de bu özelleştirme işi ile ilişkilendirildi.

Kamuoyunun bundan sonra dikkatinden uzaklaşan bu gelişmenin, Sayıştay denetçilerinin Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı'nda yaptığı denetimle yeni bir boyutu ortaya çıktı.

Raporda, Türkiye'nin deniz yetki alanlarında faaliyet gösteren kıyı yapılarına yanaşacak ve ayrılacak gemilere kılavuzluk ve römorkörlük hizmetlerini verecek özel sektör kuruluşlarının seçiminin ihale yapılmaksızın doğrudan Denizcilik Genel Müdürlüğü bünyesinde kurulan komisyon eliyle yapıldığı tespiti yer aldı.

Kamu kurumunun imtiyaz sözleşmeleri yaparken karşı tarafı seçme özgürlüğünün olmadığı, ihale prosedürünün uygulanması gerektiği vurgusunun yapıldığı raporda, şunlar kaydedildi:

"Bakanlık tarafından yapılan bahse konu yetkilendirmelerde yetki devri yapılan özel sektör kuruluşunun seçiminin konuya ilişkin başkaca özel bir yasal düzenleme olmadıkça 2886 sayılı Kanun'daki ihale usullerinden biri kullanılarak yapılması gerektiği değerlendirilmektedir.

Bakanlık tarafından kılavuzluk ve römorkörlük hizmetlerinde yapılan yetkilendirme işlemlerinin, belirli hizmet bölgelerinde söz konusu hizmeti verebilecek çok sayıda lisans sahibi kuruluş arasından kısıtlı sayıda özel sektör kuruluşuna uzun sürelerle yetki devrini içeriyor olması ve bahse konu yetki devirleri neticesinde yetkilendirme yapılan özel sektör kuruluşlarının önemli bir ticari gelir elde ediyor olmaları dikkate alındığında özel sektör kuruluşlarının seçiminin açık ve rekabetçi bir ihale usulü kullanılarak yapılması gerektiği değerlendirilmektedir."

Raporda, bakanlık döner sermaye işletmesinden edinilen bilgiye göre, özel şirketlerin bu işten sadece 2021 yılında 1 milyar 765 milyon TL gelir elde ettiklerinin de altı çizildi.

Hesaplar Tutarsız

Bakanlık Döner Sermaye İşletme Dairesi Başkanlığı denetim raporunda da bu şirketlerden alınan kamu paylarının muhasebeleştirilmesi işlemlerinin sorunlu olduğu, tahsilatın etkin bir şekilde takip edilmediği de bildirildi.

2021 yılı içerisinde banka hesaplarına kılavuzluk ve römorkörlük hizmeti verenlerce yatırılan ve muhasebe kayıtlarına da yansıyan toplam 498 milyon 772 bin TL olmasına karşılık Döner Sermaye İşletmesi'nce Liman Başkanlıkları tarafından gönderilen banka dekontları üzerinden yapılan hesaplamalarda ilgili tutarın 517 milyon 977 bin TL olarak yer aldığı belirtildi.

İMAR PLANSIZ İNŞAAT!

AKP'li Ordu Büyükşehir Belediyesi'nin yapmak istediği balıkçı barınağıyla ilgili mahkeme dosyasına bilirkişi raporu girdi. Raporda çalışmalara dair yürürlükte olan bir imar planı olmadığı kaydedildi.

Ordu Çevre Derneği'nin (ORÇEV) Ordu Büyükşehir Belediyesi tarafından yapılmak istenen balıkçı barınağına yönelik tepkileri sürüyor. Dernek tarafından balıkçı barınağının ırmağa ve deniz ekosistemine zarar vereceğini

belirterek açılan davada gelişme yaşandı. Ordu İdare Mahkemesi'nin görevlendirdiği bilirkişi heyetinin hazırladığı rapor, dosyaya girdi. Raporda projenin ekosisteme zararlarına vurgu yapılırken AKP'li Ordu Büyükşehir Belediyesi'nin çalışmalarının imar plansız olduğuna dikkat çekildi. Raporda, "İmar planı taslak olup onaylanmamış ve yürürlükte olan bir imar planı değildir" ifadesi kullanıldı. Dernekten yapılan açıklamada, şöyle denildi: "Ordu Büyükşehir Belediyesi'nin Melet Irmağı'nın doğu tarafına yaptığı mendirek ve balıkçı barınağı için açtığımız davayı kazanmıştık. Belediye yeniden proje yaparak çalışmalarını devam ettirmek istedi. Ordu İdare Mahkemesi'ne yeniden dava açtık. İddiamız önceki iddialarımız doğrultusunda ekosisteme zarar vereceğiydi. Mahkeme tarafından görevlendirilen bilirkişi heyeti yerinde yaptıkları inceleme sonrası iddialarımızı doğruladılar. Mahkemeye raporlarını iletiler. Mahkeme de bu rapora göre kararını verecek. Birincisi gibi bununda lehimize olacağına inanıyoruz."

Hiçbir Araştırma Yapılmamış

Belediyenin kendi kurallarına bile uymadığına vurgu yapılan açıklama, şöyle devam etti: "Bırakın bir inşaatı, bir kümes dahi yapılsa, imar planına göre alınacak bir ruhsat olması gerek. Ordu Büyükşehir Belediyesi imar planı olmadan çalışma yapıyor. Bunu bir yöntem haline getirdiler. Gülyalı Çikolata Park ve Kano Park da aynı biçimde imar planı olmadan yapıldı. İmar değişikliğini proje tamamlandıktan sonra yapıyor. Bu usulsüzlük için de dava açtık. ÇED dosyasında deniz dolgusunu için taşların hangi taşocaklarından alınacağı belirtilmemiş. Trafik hareketliliği dikkate alınmamış. Karayolları'ndan görüş alınsa da hangi önlemlerin alınacağı belirtilmemiş. Suyun kirlenmesine neden olacağından balıkların yaşayamayacağı belirtilmiş. Eski çöp alanının etkilerinin ne olacağı araştırılmamış. Proje Tanıtım Dosyasının hidrolik yönden yeterli ve uygun olmadığı; canlı dağılımı ve bilgisinin çelişkili olduğu belirtilmiş. Şu an yapılan çalışmalar nedeniyle zarar da verilmiş bulunmakta. Balıkçı barınağı için yer araştırmasının yapılmadığı vurgulanmış. Planlama tekniklerine uygun görülmediği belirtilmiş. Sonuç olarak, 'ÇED Gerekli Değildir' kararının yeterli olmadığını görüş ve kanaatlarını belirtmişlerdir."

DIYANET'E REKOR DİNİ YAYIN ÖDENEĞİ

Diyanet'in 2022 yılında 62 milyon TL olan Dini Yayınlar Genel Müdürlüğü ödeneğinin, 2023 yılında 439,8 milyon TL'ye fırlayacağı ortaya çıktı.

Aralarında yatırımcı bakanlıkların da bulunduğu çok sayıda kamu kurumunu bütçesi itibarıyla geride bırakan Diyanet İşleri Başkanlığı için kesenin ağzı 2023 yılı için de açıldı. 2023 yılına 35,9 milyar TL bütçe ile başlaması planlanan Diyanet'e dini yayınlar için verilmesi öngörülen bütçe dudak uçuklattı.

Matbaa harcaması 2021 yılında 10 milyon TL, 2022 yılının ilk çeyreğinde ise 4,9 milyon TL olan Diyanet'in 2023 yılında rekor matbaa harcamasına imza atacağı öğrenildi. Başkanlığa bağlı Dini Yayınlar Genel Müdürlüğü için teklif edilen ödenek, 2022 yılına oranla yüzde 608 arttı.

Hizmet Alımına Tam 48 Milyon TL

Diyanet İşleri Başkanlığı Dini Yayınlar Genel Müdürlüğü'ne 2023 yılı için 439 milyon 813 bin TL teklif edildi. Müdürlüğün 439,8 milyon TL'lik toplam ödeneğinin 53,7 milyon TL'sinin memurlar, 18,5 milyon TL'sinin sözleşmeli personel, 1 milyon TL'sinin ise geçici süreli çalışanlar için kullanılacağı belirtildi. Dini Yayınlar Genel Müdürlüğü'ne hizmet alımları için ise 48 milyon 361 bin TL verileceği bildirildi.

Dini Yayınlar Genel Müdürlüğü'nün gider kalemlerinde 2022 yılına göre en dramatik artış kaydedilen kalem ise "Mamul Mal Alımları" kalemi oldu. Buna göre, 2022 yılında 30 milyon TL olan mamul ve mal alımları ödeneği 2023 yılı için 297 milyon 157 bin TL olarak hesaplandı.

Diyanet'in yaptığı toplam harcamada en büyük pay sahibi olan müdürlük olan Dini Yayınlar Genel Müdürlüğü'nün başlangıç ödeneğinde yıllar itibarıyla yaşanan artış da dikkati çekti. 2021 yılında 59 milyon 540 bin TL olan müdürlüğün başlangıç ödeneği, 2022 yılında 62 milyon 73 bin TL'ye yükselttirilirken 2023, 2024 ve 2025 yılları için bütçe verilerine şöyle yansdı:

Yayınevi Gibi Çalışacak

Türkiye’de giderek derinleşen ve yurttaşı yoksulluğa mahkûm eden ekonomik kriz, Diyanet İşleri Başkanlığı’nın harcamalarını etkilemedi. Yurttaşa, “Azla yetinin” telkinlerinde bulunan idare, 2022 yılında da kesenin ağzını açtı. 2021 yılında kitap basım işleri için 10 milyon TL’ye yakın harcamada bulunan idare, 2022 yılının henüz ilk çeyreğinde 5 milyon TL’ye dayanan kitap basım harcamasında bulundu. Diyanet İşleri Başkanlığı’nın 2022 yılının ilk çeyreğinde sonuçlandırdığı 12 kitap basım ihalesinden bazılarının maliyeti ise şöyle gerçekleşti:

1,6 milyon TL İslam İlmihali (Orta Boy)	284 bin TL Kitap Medeniyeti (8 bin adet)	343,4 bin TL Masal Kitabım (10 bin adet)	264 bin TL Sorularla Mahremiyet Bilinci
---	--	--	---

GENÇLİĞİN BARINMA SORUNU

Öğrencilerin, eğitim hayatı boyunca karşılaştığı mesleki, sosyal ve ekonomik sorunlara **öğrenciler olarak, birlikte çözüm üretmeyi amaçlayan Öğrenci Sendikası** tarafından hazırlanan Gençliğin Barınma Sorunu 2022 Raporu, “**Pandemi sonrası Türkiye genelinde daha önce eşi benzeri görülmemiş bir barınma krizi başladı. Bu kriz toplumun pek çok farklı kesimini etkilerken kuşkusuz krizin bedelini en çok ödeyenler in başında öğrenciler geldi.** Barınma hakkı, eğitim hakkı gibi temel bir haktır ve eğitim hakkının güvence altına alındığı gibi güvence altına alınması gerekmektedir. **Özellikle, toplumun kırılgan gruplarından birisi ve belki niceliksel olarak en büyük olanı üniversite öğrencileri açısından bu temel hak büyük bir önem taşıyor**” hatırlatmasıyla başlıyor.

“Hiçbir öğrenci yalnız kalmayacak” diyerek yola çıkan ve bu yolda öğrencilerin yaşadıkları tüm mağduriyetlerin giderilmesi için mücadeleye devam edeceğini vurgulayan **Öğrenci Sendikası’nın raporundan önemli noktalar şöyle:**

- Yaklaşık bir yılı aşkın süredir devam eden barınma krizi milyonlarca öğrenciyi barınma gibi temel bir ihtiyacını karşılayamaz hale getirdi. **Bu durumun bir sonucu olarak pek çok öğrenci yurt bulamadığı için ya okulunu dondurmak zorunda kaldı ya da insani olmayan koşullarda barınma ihtiyaçlarını karşılamaya çalışıyor.**
- Şans eseri bir devlet yurduna yerleşmeyi başaran öğrencilerin durumu ise hiç de iç açıcı değil. **Toplamda 10 milyona yaklaşan öğrenci sayısının bulunduğu ülkemizde toplam KYK yurdu sayısı 800 bin öğrencinin barınma ihtiyacını karşılayacak kapasitede.** Buna karşılık yurtların koşulları her geçen gün kötüleşmekte.
- Pek çok yurttaki kapasiteyi artırmak adına ortalama iki veya üç kişilik tasarlanmış olan odalar **ranzalı yatak uygulamasına geçilerek beş veya daha fazla kişi kapasitesine kavuşturulmaya çalışıldı.**
- Kapasite artışı sağlamak için koğuş sistemine dönüştürülen bu odalar birer yaşam birimi olarak ele alınıp incelendiğinde; **İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi’nde altı çizilen, kişi başına düşen metrekare hesabı, kişi başına düşen temiz hava ve gün ışığı alma hakkı, asgari düzeyde mahremiyet gibi sağlıklı bir yaşam alanında esas olan kriterlerin pek çoğunun bulunmadığı ortada.**
- Öğrencilere sunulan yemeklerin sabit menü uygulaması ile tek tipe indirilmesi, öğünlerin porsiyonlarının küçültülmesi ve besin değerlerinin düşürülmesi yeterli ve sağlıklı beslenmeyi temel bir ihtiyaç halinden çıkarıp bir lükse dönüştürüyor.

- Şehir dışında okuyup da üniversitelerinin bulunduğu şehirlere geri dönen öğrenciler ve yeni eğitim öğretim yılında yeni kayıt yaptıran öğrenciler geldikleri bu şehirlerde bir barınma krizi ile karşılaşıyorlar. **Konut piyasasındaki kriz, devlet yurtlarındaki yetersizlik ve özel yurtların fahiş fiyatları hep birlikte çok zorlayıcı koşullara neden oluyor.**
- İstanbul, Ankara, İzmir gibi büyükşehirlerde özel yurt ücretleri ise ortalama 6-7 bin liradan; merkezi ilçelerde 1+1 dairelerin kiralari ise 8-10 bin liradan başlıyor. **OECD ülkeleri arasından 2022'nin üçüncü çeyreğinde hazırlanan rapora göre Türkiye en yüksek kira fiyatlarının olduğu ülke olarak karşımıza çıktı.**
- **Ayda 850 lira KYK bursu ya da kredisi olarak geçinmeye çalışan öğrenciler için bu tutarları ödemek hayalin de ötesinde.**
- Tüm bu imkanlardan yoksun olan öğrencilerin mahkum edildiği son seçenek ise cemaat ve tarikat yurtları. Ailelerinin maddi imkansızlıkları yüzünden devlet yurdu dışında seçeneği olmayan ve kendilerine yurt çıkmayan öğrencilerin bir kısmı bu yurtlara yönelmektedir.
- **Yoksul ailelerin çocukları için neredeyse tek alternatif haline gelen tarikat yurtlarının sayısı 2006'da bin 723 iken 2021 yılı itibarıyla yüzde 93'lük artışla 3 bin 331'e çıktı.**
- Cemaatlere ait olan ve herhangi bir resmi kaydolmaksızın kaçak faaliyet yürüten yurtların sayısına yönelik kesin bir veri bulunmazken "merdivenaltı" olarak tabir edilen bu yurtların sayısının binlerle ifade edilebilir bir düzeyde olduğunu görüyoruz.
- MEB'in her sene yayınladığı milli eğitim istatistikleri raporuna göre; Türkiye'de vakıf, dernek, şahıs, ticari, kamu üniversitesi yurtları ve özel işletmelere ait olduğu belirtilen özel yurtların sayısı 4 bin 692.
- Bu yurtların arasında 200 bin 342 yatakla dernek yurtları, 124 bin 694 yatakla ticari özel yurtlar, 71 bin 597 yatakla vakıf yurtları yer alıyor. Türkiye genelinde vakıf ve derneklerin toplam yurt kapasitesi de 271 bin 939.
- **Özel yurtların her yıl artan yatırımları ve kontenjanları ile genişlemenin olmadığı devlet yurdu kontenjanlarında eşitlenmeye yaklaşan bir özelleşme durumu, barınma hakkının da piyasalaştığını gösteriyor.**

- En çarpıcı verilerden birisi, **bu yurtlarda toplamda 164 bin 236 yatak boş durumda görünüyor.** Pek çok üniversite öğrencisi geldikleri şehirlerde kalacak yurt ya da ev bulamadıkları için üniversite kayıtlarını sildirmek ve memleketlerine geri dönmeye varan yıkıcı sonuçlar ile yüzleşmek zorunda kalırken, kar amacının korunması hevesi ile bu yurtların yatakları boş kalmaya devam ediyor.

Öğrenci Sendikası, öğrencilerin barınma ve bundan kaynaklı yaşadığı tüm sorunların çözümü için kalıcı adımlar atılmasını ve koşulların her öğrenci için iyileştirilmesini talep ediyor: "2022-2023 dönemi için henüz KYK kredi/bursu açıklanmamış olsa da, her sene yurt fiyatları artmaya devam ederken, kredi ve burs miktarı bu artışı karşılayabilecek ölçüde orantılı olarak artmıyor. **Verilen KYK kredi/bursu neredeyse yarı yarıya daha hiçbir kalem masraf olmadan barınma masrafı olarak cebimizden çıkıyor. Okurken çalışmıyor, çalışırken okuyoruz!"**

KAYIT DÜŞTÜ, KRİZ GÖRÜNDÜ

Yoksulluk, gençlerin eğitim yaşamlarını da doğrudan etkiledi. Üniversiteye yerleşmeye hak kazandığı halde kayıt yaptırmayan öğrenci sayısı 2020 yılına oranla 2021 yılında yüzde 350 artarak 47 bin 952'ye ulaştı.

Hayat pahalılığı ve beraberinde gelen barınma sorunları on binlerce öğrencinin eğitim hakkını elinde aldı. Toplam 47 bin 952 öğrenci, 2021 yılında üniversiteye hak kazandığı halde kaydını yaptırmadı. CHP Milletvekili Levent Gök, "Bu tablo, iktidarın eğitim politikalarının iflas ettiğinin en açık göstergesidir" diye konuştu.

CHP'li Gök, 12 Ağustos'ta Milli Eğitim Bakanı Mahmut Özer'in yanıtı istemiyle soru önergesi verdi. Önergesinde, yüksek enflasyon ve barınma giderlerindeki artış nedeniyle üniversiteye hak kazanan öğrencilerin kayıt yaptırmadığını belirten Gök, bu durumdaki öğrencilere yönelik istatistiklerin açıklanmasını istedi.

Öğrenci Şehirleri Öğrenci Kaybetti

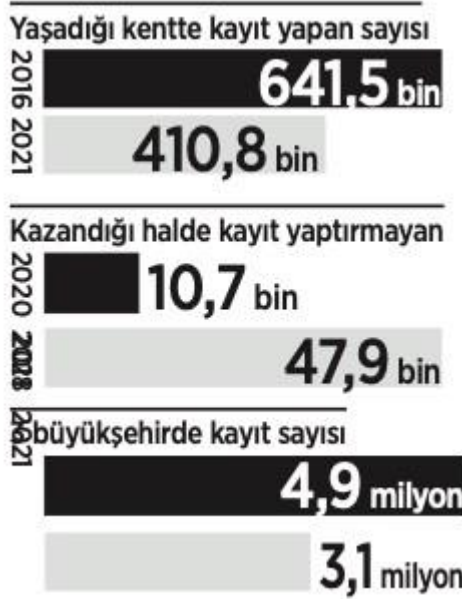
Bakan Özer, Gök'ün sorularını YÖK Veri Yönetimi ve İzleme ve Değerlendirme Dairesi Başkanlığı'nın verileri ile yanıtladı. Veriler, öğrencilerin önceki yıllarda yoğunlukla tercih ettiği şehirlerdeki yeni üniversiteli sayısının keskin bir şekilde düştüğünü ortaya koydu. "Öğrenci şehri" olarak bilinen sekiz kentteki üniversitelere kayıt yaptıran öğrenci sayısı da 2018 yılına göre 2021 yılında yüzde 39 düştü. Kayıt sayısındaki düşüş kentlerde şöyle oldu:

İstanbul: 2018 2,7 milyon, 2021 1,7 milyon

Ankara: 2018 1,2 milyon, 2021 835,4 bin

İzmir: 2018 953,5 bin, 2021 519 bin

Eskişehir: 2018 400,9 bin, 2021 228,2 bin

Öğrenciler Kayıt Yaptırmadı

En çarpıcı veri ise ikamet ettiği kentin dışındaki okullara kayıt yaptıran öğrencilerin sayısında yaşanan gerileme oldu. Ailesi ile yaşadığı kentten başka bir kentteki üniversiteye kayıt yaptıran ve 2016 yılında 641 bin 562 olan öğrenci sayısı, 2021 yılında yüzde 35 azalmayla 410 bin 802'ye düştü. Üniversiteye yerleşmeye hak kazandığı halde okula kayıt yaptırmayan öğrencilerin sayısı ise 2020 yılında 10 bin 732 iken, 2021 yılında yüzde 350'lik artışla 47 bin 952'ye fırladı.

Gök, iktidarın eğitim politikasındaki iflasın, YÖK'ün verileri ile bir kez daha gözler önüne serildiğini söyleyerek, "Çocuklarımızın geleceğini çalmaya devam eden Saray yönetiminin ekonomi politikalarının yarattığı enflasyonun yurttaşlarımızın sırtına yüklenmesiyle halkımız Cumhuriyet tarihimizin en derin buhranına sürüklenmektedir" ifadesini kullandı.

AKP USULÜ EĞİTİM, ÖĞRETMEN Mİ SAYIM MEMURU MU!

Çatalca'da yıkılacak evlerin 'eşyaların tespiti ve sayımı' için öğretmenler görevlendirildi

İstanbul Çatalca'da Hazine arazileri üzerine yapılan kaçak yapıların yıkımına başlandı. Yurttaşların yıkılacak evlerindeki "eşyaların tespiti ve sayımı" için 55 öğretmen görevlendirildi. Öğretmenlerin bir gün çalıştıktan sonra yapılan itiraz üzerine alandan çekildiği öğrenildi.

İstanbul Valiliği önceki gün, Çatalca Hallaçı Mahallesi'ndeki Hazine arazilerinin üzerine kaçak inşa edilen yapıların yıkımına başladığını açıkladı.

Yaklaşık 1200 yapının yıkımı için bölgede yoğun güvenlik önlemleri alındı. Yıkım sırasında gerginlik yaşandı.

Yıkımlar sırasında, 55 öğretmenin kaçak yapı ve eşya sayımı için görevlendirildiği iddia edildi. Bu işi yapması gerekenin zabita veya teknik eleman olması gerektiğini söyleyen CHP Çatalca İlçe Başkanı Mehmet Seddar Çoban, "Kaymakamlıktan aldığım bilgiye göre, olağanüstü bir durum olduğu için öğretmenlerin görevlendirildiği söylendi. Öğretmenleri ve vatandaşları karşı karşı getirmemelisiniz. Veliler o öğretmenle karşılaştığında evinin yıkımı aklına gelecek. O öğrenci öğretmeni her gördüğünde 'evimi yıkan insan' diye düşünecek" dedi.

İlk gün öğretmenlerin sayımda görevlendirilmesinin ardından duruma itiraz edildi ve bu itirazlar sonucunda dün yapılan yıkımlarda öğretmenlerin görevlendirilmediği de kaydedildi.

Ulaşmaya çalıştığımız Çatalca Kaymakamlığı'ndan net bir yanıt verilmedi. Öğretmen iddiasını sorduğumuz yetkili, "Pazartesi günü ararsanız burada soracağınız kişiler olur" dedi.

DEVLET, SAHNEDEN ÇEKİLDİ, AİLELER BESLENME VE PAHALI EĞİTİMLE BAŞBAŞA BIRAKILDI

Çocukların okullardaki beslenmeden kaynaklı sıkıntıları her geçen gün büyümektedir. Okulda beslenme ihtiyacı duyan çocuklar kuru gıda ve karbonhidratla beslenmektedir. Okullarda milyonlarca çocuğumuzun karnı aç olduğu için derslerde baş dönmesi, baş ağrısı sorunu yaşadığı bilinmektedir. Milli Eğitim Bakanlığı sağlıklı beslenme konusuna duyarlı olmalı, sosyal devlet anlayışı gereği öğrencilere ücretsiz yemek imkânı sağlamalıdır. Yetersiz beslenen çocuklarda gelişim geriliğinin yanı sıra metabolik sendrom, demir yetersizliği anemisi, iyot yetersizliği hastalıkları görülmektedir. Uzun ve ucuz ekme kuyruklarından anlaşılacağı üzere halkımız karnını karbonhidratla doyurmaktadır. Bunun yanı sıra sürekli ekme ve türevleriyle beslenme, çocuklarda bağırsıklık sisteminin zayıflamasına ve enfeksiyon hastalıklarına yol açmaktadır.

AKP, Eğitim Sistemini Adım Adım Katletti

5 Eylül'de yayımlanan Orta Vadeli Program'a göre gelecek yıl için Milli Eğitim Bakanlığı'na 435.3 milyar TL ödenek ayrılmıştır. Hazine ve Maliye Bakanlığı'ndan sonra en büyük bütçe Milli Eğitim Bakanlığındadır. Bu ödeneye rağmen devlet okullarının içler acısı hali değişmemektedir. Sabah 09.00'dan öğleden sonra saat 14.30'a kadar eğitim veren birçok okulda yemekhane bulunmamaktadır. Aileler okula götürmeleri için çocuklarına beslenme çantaları hazırlamakta fakat yaşanan ekonomik darboğaz beslenme çantalarından da anlaşılmaktadır. Artan fiyatlar ve yoksulluk nedeniyle aileler çocuklarına, gelişimi için yeterli miktarda gıda sunamamaktadır.

Eğitim Piyasalaştı

2002 yılında ülkenin başına geçen AKP iktidarı, ilk iş olarak eğitimin omurgası olan müfredatı değiştirmekle işe başladı. Yapılan değişimlerde ulusal değerler bay-pas edilmiş, Atatürk, bilim, felsefe ve sanat müfredattan uzaklaştırılmıştır. 1913 yılında sanat derslerinin oranı yüzde 13 iken günümüz de bu oran yüzde 5'in altına düşmüştür. Sadece içeriği ve eğitim sistemini değiştirmekle yetinmeyen mevcut iktidar, aynı zamanda eğitimde devletçi yaklaşımdan uzaklaşmış, piyasacı bir yaklaşımla eğitim paralı hale dönüşmüştür. Buna örnek olarak; forma isteyen okullarda ise kıyafetler fahiş fiyatlarla satılmakta, kısa kollu tişört 130-140 lira, pantolon ve ceketler 300'er liraya yaklaşmaktadır. Okula başlayan çocuklara, velilerine iletmeleri için verilen ihtiyaç listelerinde idareye teslim edilmek üzere fiyatları 200 lirayı bulan renkli, renksiz fotokopi kâğıtları bulunmaktadır. Kayıt parası alınmadığı söyleniyor ancak birçok okulda "bağış" adı altında para toplandığı da bilinmektedir.

Sağlıklı Beslenme, Eğitimin Temelidir

Devlet destekli eğitim modelinin yerini özel sektör destekli eğitim modelinin alması ve piyasalaşan eğitim sistemi öğrencilerimizi, dolayısıyla da ebeveynleri maddi anlamda çaresiz bırakmaktadır. Mevcut iktidar, sadece eğitim sisteminin kodlarıyla oynayarak değil aynı zamanda sebep olduğu ekonomik krizle de dolaylı yollardan eğitim sistemine zarar vermektedir. Çocuklarımızın eğitim hayatının sağlıklı bir şekilde devam etmesinin en önemli ayağı, sağlıklı beslenme olanaklarıdır. Ekonomik kriz nedeniyle yetersiz beslenen çocuklar, dikkat eksikliği yaşamakta ve eğitim hayatları olumsuz etkilenmektedir. Türk-İş'in 2022 yılı ağustos ayında paylaştığı verilere göre 4 kişilik bir ailenin yoksulluk sınırı 22 bin 442 TL, açlık sınırı ise 6 bin 890 TL'dir. 15-19 Yaş Grubu Çocuk Gıda Harcamalarına baktığımızda Ağustos 2021'de 936, Aralık 2021'de 171.232,46, Temmuz 2022'de 2032,63 iken Ağustos 2022'de ise 2.048,79 TL olmuştur. En yakın ay olan ağustos ayını değerlendirdiğimizde, asgari ücret alan, tek çocuklu bir ailede sadece bir çocuğun gıda harcamasının 2.048,79 TL iken aile büyük bir geçim sıkıntısına düşecektir. Aileler ev geçindirme ve çocuklarının karnını doyurma ikilemi yaşamaktadır. Aileler çocuğunun boğazından kısmaktan başka bir çare kalmamaktadır.

(Yeni Beslenme Kalıbı ile) Çizelge 1: Dört Kişilik Ailenin Açlık ve Yoksulluk Sınırı (TL/Ay)*

	Ağustos 2021	Aralık 2021	Temmuz 2022	Ağustos 2022
Yetişkin Erkek Gıda Harcaması	949,26	1.249,34	2.062,63	2.078,79
Yetişkin Kadın Gıda Harcaması	751,16	960,83	1.645,21	1.655,54
15-19 Yaş Grubu Çocuk Gıda Harcaması	936,17	1.232,46	2032,63	2.048,79
4-6 Yaş Grubu Çocuk Gıda Harcaması	507,72	655,22	1.099,17	1.106,64
Açlık Sınırı	3.144,31	4.097,85	6.839,64	6.889,76
Yoksulluk Sınırı	10.242,10	13.348,00	22.278,98	22.442,20

* Gıda harcaması tutarı, yuvarlama nedeniyle, toplamda farklı olabilmektedir.

4-6 Yaş Grubu Çocuk Gıda Harcamaları ise Ağustos 2021'de 507,72, Aralık 2021'de 655,22, Temmuz 2022'de 1.099,17 iken Ağustos 2022'de ise 1.106,64 TL olmuştur. Bu yaş grubu çocuklarının gelişimi için oldukça önemlidir ve sağlıklı beslenme olanağına en ihtiyaç duydukları zamanlardır. Sağlıklı beslenme aksadığında çocuğun bundan sonraki gelişimi ve öğrenme gücü de zayıflayacaktır. Günümüz Türkiye'sinde milyonlarca dar gelirli aile, çocuklarına sağlıklı beslenme imkânı sağlayamamaktadır.

Piyasalaşan Eğitim, Geçim Sıkıntısını Daha Da Artırıyor

Millî Eğitim Bakanlığı'nın 2022-2023 Örgün Eğitim İstatistikleri devletin eğitimden elini çekerek yerine özeli nasıl koyduğunu net bir şekilde göstermektedir. Piyasalaşan eğitim sistemi, kıt kanaat geçinen ailelerin geçim sıkıntısını daha da arttırmaktadır. 2012-2013'te 28 bin 177 olan devlete bağlı ilkokul sayısı her yıl gerileyerek 22 bin 480'ye düşmüştür. Okul sayısı 10 yılda tam 5 bin 697 azaldı. Özel ilkokullarda ise durum tam tersi. Bugün karşı karşıya olduğumuz şey, temel hak olan eğitimin ticarileşmesidir. Ayrıca devlet okullarına yapılan yatırımların sürekli azalması ve olanaklarının kısıtlanması da özel okullara yönelik talebi artırdı. 2012-2013'te 992 olan özel ilkokul sayısı 2 bin 39'a yükselmekte ve özel okul sayısı hızla artmaktadır. Böylece devlet elini eğitimden çekmiş, hem öğrenciler hem aileleri piyasacı bir anlayışla karşı karşıya bırakılmıştır.

1 Milyon 738 Bin 198 Öğrenci Örgün Eğitim Dışına Çıktı

Birçok öğrencimiz, yaşanan ekonomik kriz, sağlıklı beslenme olanaklarının olmayışı ve piyasacı eğitim anlayışı yüzünden, örgün eğitimin dışına çıkmaktadır. Türkiye'de geçen eğitim öğretim döneminde okul öncesi eğitim, ilköğretim ve ortaöğretim düzeyinde 19 milyon 155 bin 571 öğrenci örgün eğitim aldı. Buna göre Türkiye'de okul öncesi eğitim, ilköğretim ve ortaöğretim düzeyinde 9 milyon 928 bin 304'ü erkek, 9 milyon 227 bin 267'si kız olmak üzere toplam 19 milyon 155 bin 571 öğrenci, örgün eğitim aldı. Öğrencilerden 15 milyon 839 bin 140'ı resmî, 1 milyon 578 bin 233'ü özel ve **1 milyon 738 bin 198'i ise açık öğretim kurumlarında eğitim gördü.** Resmî okullarda eğitim görenlerin 8 milyon 147 bin 339'u erkek, 7 milyon 691 bin 801'i kız öğrencilerden oluştu. Özel okullarda ise 864 bin 762 erkek, 713 bin 471 kız öğrenci yer aldı. Açık öğretimde kayıtlı aktif öğrencilerin 916 bin 203'ünü erkek, 821 bin 995'ini kızlar oluşturdu.

Ekonomik Durum En Çok Da Çocukları Etkiliyor

MEB'in istatistiklerine göre Mesleki Eğitim Merkezlerine giden öğrenci sayısı da 700 bini aşmıştır. MESEM'lerdeki çocuklar haftanın 4 günü çalıştırılmakta, yalnızca 1 gün eğitim alabilmektedir. Bu fiilen devlet eliyle çocuklarımızın örgün eğitim dışına çıkarılması ve çocuk işçi haline getirilmesidir. 2020-2021 verilerinde MESEM'lerdeki yaklaşık 160 bin olan öğrenci sayısının bir yıldan daha kısa bir süre içerisinde yarım milyondan fazla artması, ülkenin ekonomik durumunun en çok da çocuklarımızı etkilediğinin açıkça kanıtı olmuştur.

Çocuk Yoksulluğuna Sosyal Yardımlar Bile Yetmiyor

Avrupa Birliği'nin Eurostat veri tabanına göre; sosyal yardımlarla çocuk yoksulluğunu azaltmada en başarılı ülke Finlandiya, en başarısız ülke ise Türkiye'dir. 1. Sıradaki Finlandiya'da sosyal yardımlardan önce çocuk yoksulluğu 31,8 iken sosyal yardımlarla 10,2'ye düşürülmüştür. Finlandiya'nın sosyal yardımlarla yoksulluğu azaltma oranı 67,9 olmuştur. Türkiye'de çocuk yoksulluğu, sosyal yardımlardan önce 41,6 iken sosyal yardımlarla bile sadece 33,0'a düşürülmüştür. Türkiye'nin sosyal yardımlarla yoksulluğu azaltma oranı 20,7 ile ne yazık ki 34 ülke arasından sonuncu olmuştur. Ekonomik anlamda büyük sıkıntılar çeken, büyük bir ekonomik kriz ve çöküş yaşayan Yunanistan'da dahi çocuk yoksulluğu, sosyal yardımlardan önce 36,0 iken sosyal yardımlarla 24,5'e düşürülmüştür. Batmaktan olan Yunanistan'ın bile yoksulluğunu azaltma oranı 31,9 ile bizden çok daha ileridir.

Eğitim-Öğretim yatırımlarına ayrılan pay her yıl istikrarlı bir şekilde düşürülmektedir. Öğrencinin maddi durumunu hesaba katmayan bir eğitim anlayışıyla öğrenciler arasında eşitsizlik yaratılmaktadır. Eğitim her yurttaşın en temel anayasal hakkıdır. En temel anayasal hak olan eğitim neredeyse maddi imkânsızlıklardan dolayı ulaşılamaz hale gelmiştir. Rakamlar çocukların beslenemediğini açık bir şekilde ortaya koymaktadır. Beslenemeyen bir neslin gelişimi ve eğitim hayatı da olumsuz etkilenmektedir. Cumhuriyet Halk Partisi iktidarında, artmakta olan çocuk yoksulluğu ve gıda krizinin, öğrencilerdeki fiziksel ve ruhsal etkilerini ortadan kaldırmak amacıyla okullarda öğrencilere sağlıklı beslenme olanağı sağlanacaktır. CHP iktidarında hiçbir çocuk yatağa aç girmeyecek, hiçbir çocuğumuz öğün atlamayacak. Çocuklarımız hem bilime hem de gıdaya doycaktır. Çünkü sağlıklı bir nesil hem gıdaya hem de bilime aç bırakılmamalıdır.

Her bakan değişikliğinde müfredatın da değiştiği bir eğitim sistemi en çok çocuklarımıza zarar vermektedir. Eğitim sisteminin düştüğü bu durumdan kurtulmanın yolu liyakatli atamalardan, siyasete bulaşmamış bir eğitim camiasından, öğrenci odaklı eğitim anlayışından geçmektedir. Çocukların sağlık beslenebildiği, dolayısıyla da derslerine odaklanabildiği, tam anlamıyla parasız eğitim gördüğü, eşit şartlarda okuyabildiği bir eğitim sistemi Cumhuriyet Halk Partisi'nin temel hedeflerinden biridir. AKP iktidarının kindar ve dindar nesil yetiştirme çabalarına karşın Cumhuriyet Halk Partisi iktidarında eğitim, 21. Yüzyıla yakışır düzenlemelerle can bulacaktır. Bilimin ışığında, her okulun teknolojik imkânlara bütünüyle sahip olduğu, çocuklara sağlıklı beslenme olanaklarının sunulduğu, liyakatli atamaların yapıldığı eğitim kurumlarından yetişen nesiller, bu ülkenin kaderini değiştirecektir. İhtiyacımız olan tam da budur.

KÂRLAR TAVAN, SOSYAL DEVLET TABAN

Resmi enflasyon yüzde 80'i aşmışken, 2023 programında sosyal koruma harcamaları yüzde 56 artırıldı. Toplam sosyal harcamaların 2017'de GSYH'ye oranı yüzde 15,9'ken 2022 sonunda yüzde 13,3'e düşmesi bekleniyor.

Hükümetin 'yeni ekonomik modeli' enflasyonu tarihi seviyelere çıkarırken, sermaye kesiminin kârlarını katladı ancak kamunun sosyal yardımlarıyla ayakta kalanların sayısını artırdı.

Bu yeni modelle döviz kurunun yüksek olması avantaja çevrilecekti. Türk Lirası'nın değer kaybetmesine bağlı olarak oluşan rekabetçi döviz kurları sayesinde cari işlemler fazlası oluşacağı, döviz bolluğu ve düşük faizlerle birlikte üretim, yatırım ve istihdamın artacağı ve nihayetinde enflasyonun düşeceği öngörülüyordu. Ancak öngörülenin tam tersi oldu. Artan kriz koşullarında halk yalnız bırakıldı.

Hazine ve Maliye Bakanı Nureddin Nebati, iktidarın ekonomi politikalarına ilişkin "Acı verici bir şekilde geçeceğini hesaplamıştık" açıklaması gündemdeki yerini korusa da acı reçete halka verilirken sermaye kesimleri kârlarını katladı. 2023 programı da kamu kesimi sosyal harcamalarının milli gelire oranının yıllar içerisinde nasıl azaldığını gözler önüne serdi.

Ülke ekonomisine ilişkin hedef ve politikaların yer aldığı 2023 Yılı Cumhurbaşkanlığı Yıllık Programı'nın onaylanmasına ilişkin Cumhurbaşkanlığı Kararı, Resmi Gazete'nin önceki günkü mükerrer sayısında yayımlandı.

Resmi enflasyon yüzde 83,4 olarak hesaplanmışken kamu kesimi sosyal harcamalarının 2023'te yalnızca yüzde 51,7 artması hedefleniyor.

Programda ekonominin 2023'te de yüzde 5 büyüyeceği öngörüldü. Enflasyonun bu yılsonunda yüzde 65 olacağı tahmin edilirken, gelecek yılsonu hedefi yüzde 24 oldu.

2022 sonunda 1,8 trilyon lira olması beklenen sosyal harcamaların önümüzdeki yüzde 51,7 oranında artarak 2,7 trilyon lira olması hedeflendi. Programa göre 2023 yılında kamu kesimi sosyal harcamalarının milli gelire (GSYH) oranının bir önceki yıla göre 1,2 puan artışla yüzde 14,5 oranında gerçekleşmesi hedefleniyor.

Ancak eğitim, sağlık ve sosyal koruma harcamalarından oluşan sosyal harcamaların GSYH içindeki payı 2017 yılına kıyasla azaldı. Programda GSYH içinde eğitim harcamalarının payı 2017 yılında yüzde 3,8 olurken bunun 2022'de sonunda yüzde 2,9'a gerilemesi bekleniyor. Sosyal koruma harcamalarının yüzde 8,4'ten yüzde 6,9'a, emekli ödemelerinin ise yüzde 7,4'ten yüzde 5,8'e gerilemesi öngörülüyor.

Toplam sosyal harcamaların 2017 yılında GSYH'ye oranı yüzde 15,9 olurken 2022 bitiminde bu oranın yüzde 13,3'e düşeceği tahmin ediliyor.

Ekonomik kriz ortamında gelir desteği ile ayakta kalmaya çalışan yurttaş sayısı artarken doğrudan gelir desteği ödemelerinin GSYH'ye oranı 2017'den bu yana yalnızca yüzde yüzde 0,1 oldu. 2023 programına ilişkin sosyal medya hesabından paylaşım yapan Çalışma Yaşamı Uzmanı Prof. Dr. Aziz Çelik, "Banka kârları patlarken sosyal devlet çökmüş!" diyerek tepki gösterdi. "Sosyal harcamalar azalırken kârlar patladı" diyen Çelik, bankaların kârları yüzde 520 artmasına rağmen çalışan sayısının sadece yüzde 1,5 artmasına dikkat çekti. Çelik, "Resmi enflasyon yüzde 80'i aşmışken, sosyal koruma harcamaları sadece yüzde 56, emeklilere yapılan ödemeler ise sadece yüzde 52 artmış" ifadelerini kullandı.

İKTİDARIN U DÖNÜŞLERİNE BİR YENİSİ EKLENDİ

Seçim ve siyasi partiler yasası değişikliklerini TBMM'ye getirmeden önce milletvekillerinin parti değiştirmelerinin önlenmesine dönük düzenlemenin de değişiklik teklifinde yer alacağını ilan eden iktidar, RTÜK'te kaybedilen üyeliği tekrar kazanabilmek için bu değişiklikten vazgeçti!

İktidar ittifakı kapalı kapılar ardında yürütülen çalışmalarla TBMM'ye getirip yasalaştırdığı seçim ve siyasi partilere yasası değişikliklerinde milletvekili transferlerinin yasaklanması ve parti değiştirmelerin önlenmesinin de yer alacağını açıklamıştı. Ancak meclise getirdikleri değişiklik teklifine son anda bunu koymaktan vazgeçtiler. Oysa parti değiştirmenin siyasi etik, ahlâk zafiyeti, seçmen iradesine ve oyuna saygısızlık olduğunu savunuyorlardı. 12 Eylül 1980 askeri darbe yönetiminin hazırladığı 1982 anayasasında milletvekillerinin parti değiştirmesi yasaklanmıştı. Bu madde farklı yol ve yöntemlerle defalarca delindi ve sonunda yürürlükten kalktı. İktidar ittifakının 40 yıl sonra darbe yönetiminin yürürlüğe koyduğu bir uygulamayı önce savunup, sonra vazgeçmesinin ardında gerçekte siyasi etik, seçmene saygı vb. olmadığı, asıl kendilerinin yeni vekil transferi planladıkları, geçen hafta Cumhurbaşkanı (CB) Erdoğan'ın taktığı rozetle açığa çıktı.

Radio Televizyon Üst Kurulu'nda (RTÜK) boşalan üyeliği, kaybetmemek uğruna yasaların arkasından dolaşarak yapılmak istenen adaletsizlik ve hukuksuzluk da vekil transferiyle iktidarın gerçek niyetini ve zihniyetini ortaya koydu.

Cumhurbaşkanı Erdoğan, AK Parti Genel Başkanı unvanıyla transfer ettiği vekile rozetini takarken, transfer vekilin eşiyle yaptığı diyalogda kullandığı ifadeler, çok rencide edici, incitici ve asla kabul edilemez. Kadının kariyerinin çocuk doğurmak olduğunu ifade eden Cumhurbaşkanı Erdoğan, transfer vekil ve eşine daha fazla çocuk yapmaları telkininde bulunurken, 'Bakın PKK'nın 5, 10, 15 çocukları var' sözleri Kürt kökenli yurttaşlarımızın tümünü PKK ile özdeşleştiren, terör örgütü mensubu ve terörist gören bilinçaltı zihniyetin dışı vurumudur. Cumhurbaşkanı Erdoğan daha sonra ifadesini düzeltmeye çalışsa da inandırıcı olamadı. Öyle ki, iktidar medyası, Cumhurbaşkanlığı resmi web sitesi, iktidarın emrindeki Anadolu Ajansı ve TRT bile bu ifadeleri sansürledi, haberlerinde yer vermedi. Madem bu ifadelerle Kürt yurttaşlarımızın, kadınların rencide edilmesi söz konusu değilse niçin medyaya müdahale edilip bu sözler haberlerden çıkarttırıldı?

Daha da vahim olan, iki parti değiştirip üçüncü partiye transfer olan vekilin ve eşinin 'kadının kariyeri çocuk doğurmaktır' diyen Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın karşısındaki suskunluk ve sessizlikleri! Akademik kariyer yapan genç bir kadın, kendisine 'çocuk doğur' diyen Cumhurbaşkanı'na itiraz dahi edemiyor, bu bizim özelimiz, diyemiyor!

ÇALIŞMA HAYATINDA EŞİTLİK

Türkiye’de başta Anayasa olmak üzere tüm yasalar ve diğer hukuki düzenlemeler eşitliği, ayrımcılık yasağını gözetmektedir. Mevzuat, herkesin onurlu yaşam hakkı ve sosyal güvenlik ve koruma hakkı olduğunu düzenlemiştir.

Kadınlar dünyada ve ülkemizde özellikle 20. Yüzyıldan itibaren çalışma hayatında daha fazla yer almaya başlamıştır. Toplumsal cinsiyet kuramları cinsiyet farklılığını “biyoloji, toplumsallaşma, toplumsal roller ve toplumsal durumlar temelinde” açıklamaktadır. Türkiye’de bu kuramlar içerisinde toplumsal rol kuramının etkilidir. Toplumsal rol kuramına göre kadın ve erkek günlük yaşamlarında kendilerine yüklenen farklı rolleri yerine getirmelerinden dolayı davranışları farklılık göstermektedir. İş dünyasında da mesleki roller çoğunlukla cinsiyete göredir. Hemşirelik, sekreterlik, ilk kademe eğitim hizmetlerinin kadınlara ait olduğu düşünülürken; tıp, mühendislik, üst kademe yöneticilik, askerlik ve polislik gibi meslekler erkeklere uygun görülmektedir. Yine bu kuram çerçevesinde Türkiye’de cinsiyete dayalı ayrımcılığın aile içinde başladığı görülmektedir. Toplumun kadına biçtiği rol ve beklentiler, eğitim, evlilik ve çalışma hayatını etkileyecek konularda karar vermelerini ve söz konusu kararları uygulamalarını büyük ölçüde engellemektedir.

Türk Sanayicileri ve İşadamları Derneği ve Türkiye Kadın Girişimciler Derneği tarafından yayımlanan “Türkiye’de Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliği: Sorunlar, Öncelikler ve Çözüm Önerileri” raporunda “Toplumsal cinsiyet temelli iş bölümü bağlamında ev işleri ve bakım hizmetleri kadınlar tarafından yapılan ve yapılması beklenen işlerdir. Erkeklerin geleneksel olarak muaf tutulduğu bu işlerden kadınların sorumlu kılınması, onların ev dışında çalışma kararlarını etkileyen önemli bir faktördür.” Ve “Kadınlar ev dışında çalışma veya çalışmama kararı alırken evde yapmakta oldukları işlerin aksama olasılığını, çocukların ve yaşlıların kimler tarafından bakılacağını, iş saatleri dışında evdeki işler için ayırabilecekleri zamanı düşünmek zorundadırlar. Başka bir deyişle aldıkları kararların arkasında rasyonel değerlendirmeler vardır.” ifadeleri ile kadının çalışma hayatına girmesindeki sorun tespitleri yapılmıştır. 2008’de yazılan rapordaki bu sorun alanlarının hala değişiklik göstermediğini söylemek yanlış olmayacaktır. Aynı rapordaki veriler evlenmemiş kadınların çalışma oranlarını %40’larda gösterirken evli kadınlarda bu oran %15 civarlarındadır. 2008’de yazılmış bir raporun üstünden 14 yıla yakın süre geçmiş olmasına karşın bu sorunların devam ettiği hatta hiçbir gelişme dahi yaşanmadığını söylemek yanlış olmayacaktır.

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından 10 Ekim 2022 tarihinde yayımlanan “İşgücü İstatistikleri, Ağustos 2022” verilere göre;

- 31 milyon 14 bin kişi istihdam edilmekte iken; erkeklerde bu oran %65,3, kadınlarda %30,8 olarak gerçekleşmiştir.
- İşgücüne katılma oranı erkeklerde %71,2 iken kadınlarda bu oran %35,1 olmuştur.
- İşsizlik oranları ise erkeklerde %8,2, kadınlarda %12,5 olarak; 15-24 yaş arası genç nüfustaki işsizlik oranları ise erkeklerde %15,2, kadınlarda ise %23,3 olarak gerçekleşmiştir.

Eşitlik mi? O da ne?

Türkiye’deki her alanda yaşanan cinsiyet eşitsizlikleri elbette ki iş hayatında da kendini göstermektedir. Yukarıda yer alan TÜİK istatistiklerinde dahi oluşan %30’luk fark bu alanda çalışan STK’ların ve uluslararası kurumların belgelerine/raporlarına da yansımıştır. Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) tarafından hazırlanan “Cinsiyet Eşitsizliği Endeksi”ne göre Türkiye 0,272 puan ile 191 ülke içinde 65. Sırada yer almıştır. Yine aynı endekste iş gücüne katılım oranları; kadın için %31,8 olarak, erkek için %69,4 olarak yansımıştır.

Eurostat tarafından hazırlanan Yönetimsel Pozisyonlarda bulunan kadın oranları ile ilgili yayınladığı bültende; Türkiye’de müdür pozisyonundaki kadın oranı %22, Yönetim kurullarındaki kadın oranı %18, Üst düzey yönetici pozisyonunda yer alan kadınların oranı %11 olarak belirlenmiştir.

Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) ve TURKSTAT tarafından yayınlanan verilere göre, Türkiye’de; Cinsiyete dayalı ücret farkı %15,6 olarak;

- Ücret farkının yaşa göre farklılık gösterdiği verilerde; iş hayatının başında %3,8 olan ücret farkı, 40’lı yaşlarda %25’e yükselmektedir.
- İlkokul ve altı eğitim düzeyinde ücret farkı %38,6 ile en yüksek seviyesinde iken bu oran yüksekokul ve üzeri eğitim seviyesinde %15,8 olarak gerçekleşmiştir.

- Kayıtdışı çalışanlarda ücret farkı %24,2 iken kayıtlı çalışanlarda %11,5'tir.
- Çocuğu olan ve olmayanlar kadınlar arasındaki ücret farkı %11 iken; çocuğu olan kadın ve erkekler arasındaki ücret farkı babalar lehine %19,

UNDP Türkiye Ofisi ve Cinsiyet Eşitliği İzleme Derneği (CEİD) tarafından Mart 2022'de yayınlanan "Türkiye'nin Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Performansı 2000 – 2019: 2000-2019 UNDP Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Endeksleri Analizi" raporundaki bazı verilere göre;

- Türkiye'nin İnsani Gelişme Endeksi değerleri 2000'den 2019'a %24,2'lik bir artış kaydederek 0,660'dan, 0,820'ye çıkmıştır.
- Erkekler, ortalama olarak, çok yüksek insani gelişme grubundaki akranlarının neredeyse dörtte üçüne eşit bir gelir düzeyi elde etmektedir. Buna karşın kadınların elde ettiği gelir düzeyi bu grup ülkelerdeki kadınların gelirinin yarısı kadardır.
- Türkiye'de %34 olan kadınların işgücüne katılımı, yüksek insani gelişme (%54) ve çok yüksek insani gelişme (%52) ülke gruplarında gözlenen ortalama oranlar ile karşılaştırıldığında oldukça düşüktür.
- Türkiye'de hem kadınlar hem de erkekler için işsizlik oranları 2000'li yılların başlarında keskin biçimde yükselmiş, daha sonra dirençli biçimde yüksek kalmış (yaklaşık %10) ve 2010'lu yılların sonlarına doğru tekrar keskin biçimde yükselmiştir. Çok düşük işgücü katılım oranlarına rağmen, kadın işsizlik oranı, özellikle 2011'den sonra, ülkenin küresel emsallerinden son derece farklı olarak istikrarlı biçimde artmıştır.

Dünya Bankası tarafından düzenli aralıklarla açıklanan verilerde;

- İstihdamdaki kadın oranı; 2002 yılında %29,2 iken; 2021'de %32,5 olarak,
- 15-64 yaş arası kadınların işgücüne katılım oranları 2002'de %29, 2019'da %39 olarak; 15-64 yaş arası erkeklerin işgücüne katılım oranları 2002'de %74; 2019'da %78 olarak;
- 15-24 yaş arası kadınların işgücüne katılım oranları 2002'de %29, 2020'de %27,5; 15-24 yaş arası erkeklerin işgücüne katılım oranları 2002'de %53, 2021'de de %53 olarak
- Türkiye'deki kadın nüfusunun 2002'de 33 milyon 71 bin 44, 2021'de 43 milyon 58 bin 238 olduğu; erkek nüfusunun ise aynı yıllarda 32 milyon 74 bin 313 ve 41 milyon 984 bin 498 olduğu görülmektedir.
- Dünya bankası verilerindeki nüfus oranları ile bir hesaplama yapıldığında 2002'de 9 milyon 656 bin 744 olan kadın istihdam oranı 2021'de 13 milyon 993 bin 927 olmuştur.

TÜİK tarafından 4 Mart 2022 tarihinde yayımlanan "İstatistiklerle Kadın 2021" verilerine göre;

- İstihdam oranı erkeklerde %59,8 iken kadınlarda %26,3,
- İşgücüne katılma oranları erkeklerde %68,2 iken kadınlarda %30,9,
- Okuryazar olmayan kadınların işgücüne katılım oranı %12,4, lise altı eğitilmiş kadınların işgücüne katılım oranı %24,4, lise mezunu kadınların işgücüne katılım oranı %29,9, mesleki veya teknik lise mezunu kadınların işgücüne katılım oranı %37,0 iken yükseköğretim mezunu kadınların işgücüne katılım oranı %65,6,
- Hanesinde 3 yaşın altında çocuğu olan 25-49 yaş grubundaki kadın istihdam oranı %25,2 aynı oran erkekler için %85,5 olarak,
- Kadın büyükelçi oranının %26,5 erkek büyükelçi oranının %73,5,
- Kadın milletvekili oranı %17,4,
- Yükseköğretimde görevli profesörler içerisindeki kadın profesör oranı %32,4,
- Yönetici pozisyonundaki kadın oranı %19,3,

Olarak gerçekleştirildiği görülmektedir.

Değerlendirme

Bu veriler ile çapraz bir karşılaştırma yapıldığında kadınların istihdam oranları neredeyse yapılan bütün araştırma ve toplanan verilerde ciddi oranda düşük çıkmaktadır. Özellikle Dünya Bankası verilerindeki 2002-

2021 kadın istihdam oranlarının sadece %3,3 değiştiğini göstermesi Türkiye’deki sorunun büyüklüğüne dikkat çekmektedir. Türkiye’de bu doğrultuda yürütülen politikaların istenilen düzeyde işe yaramadığı TÜİK verilerinde de ortaya çıkmaktadır. Büyük bir başarı olarak yansıtılan politikaların gerçek hayatta pek de öyle olmadığı görülmektedir.

Türkiye tarafından 19 Temmuz 1967 tarihinde onaylanarak yürürlüğe giren “100 no’lu Eşit cret Sözleşmesi”, 24 Temmuz 1985 tarihinde onaylanan “Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın nlenmesi Sözleşmesi (CEDAW), 1995 yılında kabul edilen “Pekin Deklerasyonu ve Eylem Platformu” belgeleri; Anayasa’nın kanun önünde eşitlik ilkesini benimseyen 10. Maddesi gibi belgeler “eşit işe eşit ücret” ilkesi başta olmak üzere kadının ekonomik haklarını düzenleyen belgeler olarak karşımıza çıkmaktadır. Ancak bütün bu belgeler nezdinde yapılan düzenlemelere karşın TÜİK tarafından en son açıklanan “Kazanç Yapısı Araştırması 2018 verilerinde cinsiyete dayalı ücret farkı %7,7 olarak gerçekleşmiştir. Bu oran eğitim seviyelerine göre; ilkokul ve altında %20,7, ilköğretim ve ortaokulda %17,2, lisede %14,3, meslek lisesinde %28,8, yüksekokul ve üstünde %19,6 olarak gerçekleşmiştir.

BM eşit işe eşit ücret prensibini 2015 yılında Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları kapsamına alarak, 2030 yılına kadar hayata geçirilmesi gereken önceliklerden biri olarak kabul etmişti. Bu prensibin etkili biçimde uygulamaya geçmesi için ILO, UN Women ve Ekonomik işbirliği ve Kalkınma rgt (OECD) liderliğinde birçok hükümet, işçi ve işveren örgütleri ve uzman kuruluşların katılımıyla “Uluslararası Eşit cret Koalisyonu” (EPIC) kurulmuştu. Birçok devletin, işçi ve işveren kuruluşlarının, özel sektör şirketlerinin, sivil toplum örgütlerinin ve akademik kurumların yesi olduğu bu koalisyona, ne yazık ki Türkiye’den herhangi bir kamu ya da özel sektör kuruluşu ye değil. TÜİK verileri dahi Türkiye’deki cinsiyete dayalı ücret farkını ciddi bir şekilde ortaya koyarken bu ve benzeri atımlarda bulunmak önemini artırmaktadır. Eşit işler denmesi sadece aynı ve benzer işlerde çalışan kadın ve erkeklerin aynı creti alması anlamına gelmiyor; kadın ve erkeklerin, tamamen farklı ancak objektif kriterlere göre değerlendirildiğinde eşit değerde olan işleri yaptıklarında eşit ücret almaları gerektiği anlamına geliyor.

DERİN SESSİZLİK!

Sahte köşe yazarı ismiyle yaptıkları acımasız kumpasları iş’a ve itiraf eden, pek çok masum insanın hayatını kararttıklarını anlatan R. Ozan Kütahyalı’nın söylediklerini basın savcılarının soruşturmaması, iddialar ve ithamlarla kimlerin mahkum edildiğinin üstüne gidilmemesi iktidarın suçluluk telaşının ikrarıdır!

AK Parti iktidarında medyada fenomen haline gelen **gazeteci bir çift**; geçen hafta katıldıkları bir televizyon programında, başka bir ülkede olsa toplumu dehşete düşürecek, iktidarları sarsacak iş’aatta, itiraflarda bulundular. İktidar kontrolündeki bir gazetede köşe yazarlığı yaptığı dönemde, aynı zamanda kendi yarattıkları Kudret Köseoğlu karakterine sahte bir köşe yazarı olarak ‘mahlas’ ile yazdırdıkları yazılarla muhalif gazetecileri, sivilleri tehdit ettiklerini, kumpaslarla TSK’yı ve askerleri hedef gösterip, sahte itham ve suçlamalarla hapse attırdıklarını ekranlarda söyleyen **Rasim Ozan Kütahyalı’nın** dehşet verici sözlerine ne Cumhurbaşkanı Erdoğan’dan ne de iktidar sözcülerinden hiç ses çıkmadı.

Cumhurbaşkanı Erdoğan’ın en yakınında yer alan bu gazetecilerin (Rasim Ozan Kütahyalı -Nagehan Alçı), iktidarın ve istihbaratın talimatıyla, kendilerine verilen sahte belgelerle, kendi yarattıkları sahte köşe yazarı (Kudret Köseoğlu) mahlasıyla yazdırdıkları yazılarda, asılsız suçlamalarla binlerce insanı hapse atırıp, mağduriyetlerine ve hayatlarının kararmasına sebep olmalarına rağmen iktidarın sergilediği bu sessizlik manidardır!

Sahte karakter, sahte isim, sahte köşe yazarına iktidar talimatıyla yazdırılan yazılarla suçlanan, işlerini kaybeden, hayatları zehirlenen, yuvaları dağılan, bazıları bu asılsız yazılardaki düzmece belgelerle hapse atılıp yaşamını yitiren insanlara yapılan bu eziyetleri, canlı yayında, ekranlarda vicdanı bile sızlamadan gülerek anlatan bu gazeteci, **AK Parti hkmetleri ve Cumhurbaşkanı Erdoğan’ın 20 yılda yarattıkları yandaş medyanın prototipidir.**

Kütahyalı’nın sahte karakterle kaleme aldığı yazılarla gazetecileri, insanları korkutup sindirdiklerini canlı yayında keyifle anlatırken, hiçbir savcının anlatılanları soruşturmak için harekete geçmemesi, bu gazeteciyi ve sahte karakterle kaleme aldığı yazı ve haberlerle mağdur edilenleri ifadeye ağırmaması büyük bir adaletsizlik ve hukuksuzluktur.

İktidarın **Dezenformasyon ve Sansür Yasasını**, medya sahtekrlıklarının sürdürmek, sansür ve baskıları daha da artırmak, gerçeği haykıran sesleri tümüyle susturmak için çıkarttığı bu itirafların ardından iyice netleşti. İktidarın

yıllardır kontrolündeki medya üzerinden estirdiği korku, endişe, tehdit ve sindirme operasyonlarını açık eden bu ifşa ve itirafların hesabının yargı önünde sorulacağı günler yakındır!

AMASRA MADEN FACİASI...

Türkiye Taşkömürü Kurumuna (TTK) ait Amasra Taşkömürü İşletme Müessesesinde (TİM) 14 Ekim 2022'de 16.00-00.00 vardiyasında saat 18.15 sıralarında meydana gelen grizu patlamasında resmi açıklamalara göre 41 maden emekçisi hayatını kaybederken 5'inin durumu ağır olmak üzere 11'i yaralanmıştır.

Amasra TİM'de 500 yeraltı işçisi, 80 yerüstü işçisi ve 142 memur olmak üzere toplam 722 çalışan bulunmaktadır. 16.00-00.00 vardiyasında yeraltı işçisi olarak 82 madenci madene inmiştir.

Ocakta biri üretimde, diğeri de hazırlık safhasında olan iki kartiye mevcuttur. Meydana gelen patlama her iki kartiyeyi de etkilemiştir.

Maden faciasına yol açan kritik konsantrasyona ulaşmış metan gazının ve yeterli oksijenin ateş kaynağına ulaşması ile meydana gelen grizu patlamasıdır.

Grizu patlamasında oluşan yüksek sıcaklık ve şok dalgası nedeniyle yanma ve ortama yayılan karbonmonoksit zehirlenmeleri madencilerin ölümlerine yol açmıştır.

TTK Tahlisiye ekipleri kurtarma çalışmalarını büyük bir özveriyle yürütmüştür. Yerüstündeki kriz yönetimi organizasyonunda önemli aksaklıklar gözlenmiştir.

Amasra TİM'de yaşanan faciada teknik, sosyal, ekonomik, eğitim, planlama ve denetim sorunları gibi nedenler gözlemlenmiştir.

AK Parti iktidarının sorumlu olduğu Amasra maden faciası, yukarıda saydığımız tüm nedenlerin müsebbibidir. Bununla beraber AK Parti iktidarındaki bürokrasiye müdahale sonucu oluşan kadrolaşma, liyakatsiz atamalar ve bilim insanları ile mühendislerin yetki ve sorumluluklarının yeterli ve doğru belirlenmemiş olması da sayısız soruna yol açmış ve Amasra faciası meydana gelmiştir.

Türkiye'nin gündeminden hiç eksik olmayan iş cinayetlerinin faili 20 yıldır iktidarda olan AK Parti iktidardır.

AK Parti Soma'da olduğu gibi, Ermenek'te olduğu gibi tüm maden kazalarında, iş cinayetlerinde olduğu gibi daha Amasra faciasını aklama, sorumluluğu üzerinden atmaya çalışmaktadır. Facianın ardından tüm yetkili ağızlardan yapılan açıklamalar buna işaret ettiği gibi, açılan soruşturmanın selameti açısından da tek bir görevden alma, görevden uzaklaştırma ya da gözaltı ve tutuklama olmamıştır. **"Soruşturmanın selameti"** **"Sorumsuzluğun selametine"** dönmüştür.

13 Mayıs 2014'te 301 madencimizin şehit olduğu maden kazasından sonra Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde Soma Araştırma Komisyonu kurulmuş, komisyonun 111 önerisi AK Parti iktidarı tarafından umursanmamış ve maden cinayetlerinin önlenmesi için gereken önlemler alınmamıştır. 8 yıl geçtikten sonra Amasra'da bu denli büyük bir facia daha yaşanması, Soma Araştırma Komisyonu'nun AK Parti iktidarına işaret ettiği sorunlara çözüm getirmediğini göstergesidir.

Türkiye'yi 20 yıl yöneten, tarihimizin en büyük maden faciasını yaşatan AK Parti iktidarı o dönem "sorumlular hesap verecek, gerekli önlemleri alacağız" diye söz vermişti.

AK parti iktidar temsilcilerinin Soma'da meydana gelen faciadan önce ve sonra yapılan ilk açıklamaları ve Bartın'dan önce ve sonra yapılan ilk açıklamalar aynıdır.

Soma faciasından önce dönemin Enerji Bakanı Taner Yıldız faciadan 6-7 ay önce "Soma Holdingin ocağı örnek alınacak nitelikte, işçi güvenliği ön planda" diye açıklama yaptı.

Amasra faciasından önce yani 20 Eylül 2022'de Enerji Bakanı Fatih Dönmez; "Amasra'da bizim için işçi güvenliği her şeyin önünde. İş kazaları bıçak gibi kesildi" diye açıklama yaptı.

Soma'da facianın boyutu henüz tam ortaya çıkmadan ilk aşamada madenin denetlendiği ve bir sıkıntının olmadığı açıklandı.

Enerji Bakanı Dönmez de Amasra'da madenin denetlendiği ve bir sıkıntının olmadığı 18 Ekim 2022 tarihinde Meclis kürsüsünde dile getirdi.

Soma faciasından sonra dönemin Başbakanı Recep Tayyip Erdoğan: "Bunlar sürekli olan şeyler, bu işin fitratında var" açıklaması yaptı.

Bartın faciasından sonra da Cumhurbaşkanı Erdoğan: “Kader planına da inandığımız için bunun ne dünü ne bugünü ne de yarını hiçbir zaman olmayacaktır. Bunlar her zaman olacaktır, bunu da bilmemiz lazım” diye konuştu.

Kısaca; AK Parti iktidarında “hem facialar”; “hem de facia gibi açıklamalar” tekerrür etmektedir.

Facia yıllardır “geliyorum” derken, Sayıştay denetim raporundaki bulgu ve önerileri dikkate alınmamıştır. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı iş teftiş raporları dikkate alınmamıştır. Hatta ve hatta TTK'nın faaliyet raporlarında da belirtilen iş kazalarındaki yaralanma sayılarının dahi işaret ettiği facianın ayak sesleri görmezden gelinmiş. Yeterli önlemler alınmadığı için, maden işçilerimizin maruz kaldığı, hepimizi derinden etkileyen Amasra Maden Faciası, bir kamu kurumunun iktidar eliyle içinin nasıl boşaltıldığının, verimsiz bir işletmeye dönüştürüldüğünün ve sonrasında işçi cinayetlerinin mahalli haline dönüştürüldüğünün göstergesi olmuştur.

Cumhuriyet Halk Partisi olarak, iktidarımızda İkinci Yüzyıla Çağrı Beyannamesi'nde de dile getirdiğimiz Stratejik Planlama Teşkilatı'nın kurulmasının ardından Türkiye genelindeki maden sahalarıyla ilgili kapsamlı bir çalışma gerçekleştirilecektir. İktidarımızda bugüne kadar yapılmayan hem Soma Faciası Araştırma Komisyonu'nda belirlenen öneriler hem de Amasra Faciası Araştırma Komisyonu'nda belirlenecek öneriler hayata geçirilecektir.

Madenlerimizde **önce insan** söyleminden hareketle çalışma koşulları oluşturulacaktır.

Cumhuriyet Halk Partisi'nin Çözüm Önerileri

13 Mayıs 2014 tarihinde 301 maden emekçisinin hayatını kaybettiği facianın ardından oluşturulan Araştırma Komisyonu'nda görev alan CHP Manisa Milletvekilleri Özgür Özel, Hasan Ören, Sakine Öz ve Namık Havutça'nın sunduğu öneriler yer almaktadır. Önerilerin büyük bir kısmı hala geçerliliğini korumaktadır, çünkü AK Parti iktidarı Soma faciasından bugüne kadar geçen 8 yıl içinde madenlerde iş güvenliğinin sağlanmasına yönelik nitelikli bir adım atmamış, faciaların önüne geçmemiştir. Bu kapsamda partimizin çözüm önerileri şöyle sıralanmaktadır:

1. Derhal, tüm sektör bileşenlerinin katılımı ile ulusal düzeyde acil durum ve eylem planı hazırlanmalıdır.
2. Ulusal madencilik politikasının oluşturulması, eksiklik ve yanlışlıkların tespiti, iş cinayetlerinin önüne geçilmesi amacıyla tüm sektör bileşenleri, odalar, üniversiteler, sendikalar ve işçilerin de katıldığı “Madencilik Zirvesi” toplanmalıdır.
3. Yapılan incelemeler ve soruşturmalar sonucu kusurlu olduklarının ispatlanması halinde ruhsatları iptal edilen şirketlerin yeniden maden iş kolunda çalışmaları kusur durumlarına göre belli bir süre ya da tamamen yasaklanmalıdır.
4. Taşeron sistemine derhal son verilmeli, sendikasılaştırma ile mücadele edilmeli, madenler anayasal güvencenin arkasından dolaşan büyük muvazaadan kurtarılarak rodövans sistemi kaldırılmalıdır. Taşeron firmalarda çalışanlar ile kamu kesiminde geçici işçi pozisyonunda çalışanların eğitim durumları ile pozisyonlarına göre çalıştıkları kurumların sürekli işçi ve memur kadrolarına atanmaları sağlanmalıdır.
5. TTK gibi kamu kurumları her türlü siyasi baskıdan arındırılarak madencilik işletme kurallarına göre yönetilmelidir.
6. Madencilik sektöründe acil durum planı ve risk haritaları her kurum, işletme ve bütün işyerleri için ayrı planlanmalı ve uygulanmalıdır.
7. Tüm madenler İLO standartları göz önünde tutularak iş güvenliği açısından iyileştirilmeli, bu standartlarla yeniden denetlenmelidir.
8. “Genel Havza Planlamaları” en başından yeniden yapılmalı ve kamuya en yüksek yararı sağlayacak şekilde gerek iş güvenliği gerekse mühendislik ve teknoloji bakımından en yüksek standartlarda projelendirilmelidir.
9. İlkel koşullarda çalışan çok sayıda madenin faaliyette olduğu bilinen bir gerçektir. Bu anlamda Türkiye genelinde bir risk haritası çıkarılarak önlem alınmalıdır.
10. Yalnızca bölgede değil yurt genelinde ruhsatsız madenlerin çalışması ivedilikle ve koşulsuz olarak önlenmelidir.
11. Çalışma yaşamını iş sağlığı ve güvenliği açısından düzenlemek ve denetlemek üzere, idari ve mali özerkliğe sahip işçi, işveren, Devlet ve meslek odaları temsilcilerinden oluşan bağımsız bir “Ulusal İş

Sağlığı ve Güvenliği Kurumu” kurulmalı, bu kurul tavsiyeden daha çok yaptırım gücü sahip bir kurum olarak düzenlenmelidir.

12. Denetim zafiyetinin önüne geçilmeli teknik nezaretçi ve iş güvenliği uzmanlarının ücretleri doğrudan işveren tarafından değil, Ulusal İş Sağlığı ve Güvenliği Kurumu bünyesinde oluşturulacak fondan karşılanmalı, işveren ile aralarındaki amir-memur bağı koparılmalıdır.
13. Çalışanların işçi sağlığı ve iş güvenliği eğitimi, çalışma alanındaki risklere karşı bilgilendirilmeleri, risklere karşı kişisel donanımların uygun ve eksiksiz olması işveren tarafından sağlanmalı ve sürekli olarak denetlenmelidir. Eğitimlerin güvenlik içinde pratize edilmesi için simülasyon teknolojisi kullanılmalı, ayrıca belli bölgelere Uygulama Maden Ocakları kurulmalıdır.
14. Madencilik sektöründe işçi sağlığı ve iş güvenliği konusunda etkin bir veri tabanı oluşturulmalıdır.
15. Facia mağduru kadın, çocuk, engelli, yaşlı vb. sosyal grupların yaşamlarının takibi açısından acilen bir eylem programı hazırlanmalı ve detaylı bir veri tabanı oluşturularak ayrıntıların ilgili sivil toplum örgütleri ile paylaşılarak, toplumsal travma sürecine katılımları sağlanmalıdır.
16. Okul öncesi eğitimde ve ilkokullarda ev kazalarına yönelik, orta öğretim ve üniversitelerde ise iş kazalarına yönelik iş güvenliği dersleri mutlaka müfredata konulmalıdır.
17. Maden mühendisliği eğitimi revize edilmelidir.
18. Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğü’nün teşkilatı ve kadrosu güçlendirilmeli, taşra teşkilatları oluşturulmalıdır.
19. Sektörün özelliği de dikkate alınarak ayrı kurallar bütününden oluşan bir Maden İş Kanunu çıkartılmalı ve madencilik sektörüne yönelik ihtisas mahkemeleri kurulmalıdır.
20. Sendikacılık “profesyonel sendikacılıktan” uzaklaştırılmalıdır. Sendikalarda iş güvenliği uzmanı ve diğer teknik elemanlar istihdam edilmeli, küçük kazalar düzenli olarak rapor edilmeli, periyodik (aylık, 3 aylık, yıllık) kaza icmal raporları oluşturulmalı ve ulusal veri tabanına eklenmelidir.
21. Üretim sürecinde kullanılan ekipmanlar ve kişisel koruyucular işçi sağlığı ve iş güvenliği standart ve mevzuatına uygun üretilmelidir. Bu standartlara uygunluk üretim, satış ve kullanım aşamalarında sürekli olarak denetlenmelidir. Uygun olmayan malzemelerin piyasaya giriş ve sunumunu engellemek için meslek örgütleri, TSE ve bakanlık kanalıyla bir denetim ağı oluşturulmalıdır.
22. Akademik ve teknik altyapısı hazırlanmadan yeni üniversite ve bölümler açılmasına ve eğitimin kalitesizleştirilmesine son verilmeli. Böylece nitelikli uzman ve mühendislerin yetiştirilmesinin önünün açılması gerekmektedir.
23. Madenlerdeki tüm çalışma alanlarında, çalışma ve üretim koşullarının kamerayla görüntüleme ve izleme altyapısının kurulması sağlanmalıdır.
24. İşçi sağlığı ve güvenliği konusundaki lisansüstü çalışmalar özendirilmelidir.
25. Tehlike anında, çalışanlar için kaçış yönlerini belirlemek amacıyla her maden işletmesinde kaçış planlarının hazır olması gerekir.

AMASRA İŞÇİLERE KARŞI ADETA BİR SUİKAST

CHP Genel Başkan Yardımcısı Ahmet Akın, 41 maden işçisinin hayatını kaybettiği kazayla ilgili hazırlanan rapor konusunda açıklama yaptı. CHP’li Akın, özetle şunları dile getirdi:

İş Cinayetlerinin Sorumlusu İktidar

Soma’dan, Ermenek’ten ve onlarca maden faciasından sonra “bu son olsun” diye dualar ettiğimiz halde, konuşmaya devam ediyoruz. Neden? Çünkü 20 yıldır milletimizi bu acılara boğan iş cinayetlerinin faili AK Parti iktidarda olduğu için! Aslında bu iş cinayetlerinin faili her felaketten sonra kendini aklamaya çalışan, sorumluluğu işçilere ve mühendislere yıkmaya çalışan AK Parti iktidardır.

Amasra İşçilere Karşı Adeta Bir Suikast

Raporda facianın oluş şekline ilişkin tespit ve iddialar, resmi bulgular, Türkiye Taşkömürü Kurumu'nun işlevsizleştirilen yapısı, faciada yaşanan iletişim krizi ve ailelerin ihmal olduğuna yönelik tespitlerin yer aldığını kaydeden CHP'li Akın, şunları ifade etti:

"Raporumuz ortaya koymaktadır ki; Amasra'da yaşanan facia; ne kaderdir ne fitrat ne de kaza! Amasra'da yaşanan göz göre göre geliyor diyen ihmaller zinciri sonrasında yaşanmış bir cinayettir. Adeta AK parti tarafından maden emekçilerimize karşı işlenmiş adeta bir suikasttır. Çünkü önlenabilir bir kaza, önlenememiştir! Hata, bir kere olur! İkincisi ve aynısı tekerrür eden eylem artık hata değildir. İhmal de değildir. Kasıttır!"

Soma'dan Sonra Uyarılar Dikkate Alınmadı

Soma faciasının ardından uyarıların dikkate alınmadığını kaydeden CHP'li Akın, madencilikte iş güvenliği yerine rantın önünün açıldığına dikkat çekti. CHP'li Akın, şunları söyledi:

"TTK'nın kamu madenciliği işlevi yok edildi. Kurumun içi boşaltıldı. Hata yapana bırakın ceza vermeyi; ödül verildi. Soma raporundaki öneriler dikkate alınıp ihmallere karşı önlem almadı. Patlamadan üç gün önce; 'Gaz çok. Ama yapacak bir şey yok' diyerek, madende çalışmaya zorlanan işçileri de dinlemedi."

Havalandırmadaki Hata Ölümleri Artırdı

CHP'li Akın, madende havalandırma sistemiyle ilgili bir zafiyet bulunduğu iddialarına işaret ederek, şunları kaydetti:

"Havalandırma sistemleri ile ilgili zafiyet bulunuyordu. Bu iddianın dayanağı zaten Sayıştay raporunda da bulunmaktadır. Bizim tespitimiz ve uzmanların görüşü havalandırma sisteminin yanlış planlanması maalesef faciada ölümleri artırdı Patlamanın ardından oluşan zehirli gazlara; yanlış havalandırma sistemi nedeniyle patlamadan etkilenmeyen madenciler de maruz kaldı. Ne yazık ki bu durum ölümleri de artırdı."

Aileler Madendeki İhmallere Dikkat Çekiyor

Hayatını kaybeden maden emekçilerinin ailelerinin tespitlerine de yer verildiğini kaydeden CHP'li Akın, şunları ifade etti:

"Hayatını kaybeden emekçiler madende bir sıkıntı olduğunu kazadan önce ailelerine pek çok kez dile getirmişler. 110 kişinin çalıştığı vardiyada en deneyimsiz işçilerin kömür kazdığı ifade ediliyor. Havalandırma sisteminin kötü olduğunu madencilerimiz de ailelerine anlatıyor. Havalandırmadaki sıkıntıya ve ihmale dikkat çekiliyor. Maden ocağının bir ay kapanacağı ve bakım yapılacağı ifade ediliyor."

9 Gündür Sorumlu Yok, AK Parti'de Pişkinlik Var

Facianın üzerinden 9 gün geçmesine karşın tek bir sorumlunun belirlenemediğine dikkat çeken CHP'li Akın, "9 günde tek bir sorumlu olmaz mı? 18 saatte cansız bedenleri madenden çıkarmakla övünen AK Parti iktidarı bugün itibarıyla 210 saati aşkın süredir tek bir sorumlu bulamaz mı? Tek bir yöneticiye, bürokrata el çektirilmez mi? 41 can yiterken AK Parti maalesef pişkin siyasetine devam ediyor. İktidar adeta sorumluları bulmak istemiyor. Adeta bu korkunç facianın unutulmasını istiyor. Çünkü bu faciadaki ihmaller zinciri belki de en tepeye kadar sorumluları ortaya çıkaracak."

TTK'nın Diğer Madenlerinde De Facia Yaşanabilir

CHP'li Akın, iktidar tarafından "bıçak gibi kesildiği" ifade edilen iş kazalarının TTK bünyesindeki bütün madenlerde yaşanmaya devam ettiğini kaydetti. CHP'li Akın, şunları dile getirdi:

"TTK bünyesindeki 5 işletmede iş kazaları son 5 yılda binlerce kez yaşandı. Son 5 yılda kaza sayısı 12 bin 966 oldu. Bu vahim veriler bizi adeta uyarıyor: TTK bünyesinde faaliyet gösteren diğer 4 madende de her an benzer bir facia yaşanabilir."

Risk Haritası Çıkarılıp Eylem Planı Hazırlanmalı

AK Parti'nin iktidarda olduğu sürece bugün hiçbir madenin güvenli olmadığını söyleyen CHP'li Akın, şunları ifade etti:

"Acilen bir risk haritası çıkarılmalı ve buna göre eylem planları hazırlanmalı. Türkiye Taşkömürü Kurumu bütün siyasi baskılardan arındırılarak kamu ekseninde madencilik faaliyeti yapmalı. Türkiye genelindeki madenlerin İLO standartlarına göre denetlenmesi ve bu konuda yasal mevzuatın da düzenlenmesi gerekmektedir."

CHP İktidarında Bu Düzen Değişecek

TBMM'de kurulan araştırma komisyonunun yapacağı önerileri CHP iktidarında hayata geçireceklerini söyleyen CHP'li Akın, "CHP'nin iktidarında bu düzen değişecek. Madenlerde önce insan yaşamı diyeceğiz. Rant değil, kamu yararı önceliğimiz olacak. Türkiye Taşkömürü Kurumu asıl işlevine dönecek. İktidarımızda komisyonunun önerilerini biz hayata geçireceğiz" diye konuştu.

AK PARTİ'NİN TTK'YI ETKİSİZLEŞTİRME POLİTİKALARI

AK Parti iktidarı bir kamu kurumu olan ve kamu yararına uygun olarak işletmesi gereken Türkiye Taşkömürü Kurumu'nun kamu yararı ekseninden çıkarıp, kar-zarar eksenine getirmiştir.

AK Parti; TTK'ya ilişkin kendi verdiği sözleri ve taahhütleri yerine getirmemektedir. Öyle ki dönemin Kalkınma Bakanlığı'nın Dokuzuncu Kalkınma Planı'na (2007-2013) ait 2009 yılı programında TTK'ya ilişkin "TTK'nın zarar eden bir yapıdan çıkarılması amacıyla eylem planı hazırlanacak ve kurum yeniden yapılandırılacaktır" ifadesi yer almaktadır.

Aynı ifade; 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016 ve 2017 yıllık programlarında da aynı şekilde yer almaktadır. Kalkınma Bakanlığı'nın parlamenter sistemin son bularak Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemine geçilmesinin ardından da yayınlanan Onuncu Kalkınma Planı ve On Birinci Kalkınma Planı'nda Türkiye Taşkömürü Kurumu ile herhangi bir ifade yer almamaktadır.

Ancak bu yıllar içerisinde TTK bünyesinde çalışan işçi sayısı azaltılmış, gerekli yatırımlar yapılmadığı gibi kurum bünyesinde liyakat ikinci plana atılmıştır.

Bu durum, AK Parti iktidarının TTK'ya ilişkin ciddiyetsizliğini de ortaya koymaktadır. Yıllar içinde TTK etkisizleştirilerek, kurumun temel görevi olan maden işletmeciliği kamusal olmaktan tamamen çıkmaya başlamıştır.

Türkiye Taşkömürü Kurumu'nun faaliyetteki 5 kurumuna son 12 yılda 677 milyon lira tutarında yatırım yapıldığı açıklanmıştır. Buna göre yılda 56 milyon lira, kurum başına ise ortalama 11,2 milyon lira tutarında yıllık yatırım yapılmıştır. TTK bünyesindeki işletmelere bu tutarda yatırım yapılması kurumun yıllar içinde nasıl etkisizleştirildiğinin göstergesidir.

AK PARTİ DÖNEMİNDE GERÇEKLEŞEN ÖLÜMLÜ MADEN FACİALARI

AK Parti döneminde Türkiye genelinde iş güvenli tedbirlerinin alınmaması nedeniyle 100'lerce işçi madenlerde hayatını kaybetmiştir. AK Parti'nin iktidara geldiği andan bugüne kadar ülke genelinde yaşanan ve çok sayıda maden işçisinin hayatını kaybettiği maden kazaları şöyle sıralanmaktadır:

- 22 Kasım 2003 tarihinde Karaman Ermenek'te özel bir firmanın işlettiği kömür madeninde yaşanan grizu patlaması nedeniyle 10 işçi hayatını kaybetmiştir.
- 8 Eylül 2004 tarihinde Kastamonu Küre'de bulunan bakır madeninde çıkan yangında 19 işçi hayatını kaybetmiştir.
- 10 Aralık 2009 tarihinde Bursa Mustafakemalpaşa'da kömür madeninde yaşanan grizu patlaması nedeniyle 19 işçi hayatını kaybetmiştir.
- 23 Şubat 2010 tarihinde Balıkesir Dursunbey'de kömür madeninde yaşanan grizu patlaması nedeniyle 17 işçi hayatını kaybetmiştir.
- 17 Mayıs 2010 tarihinde Zonguldak Karadon'da kömür madeninde yaşanan grizu patlaması nedeniyle 30 işçi hayatını kaybetmiştir.
- 8 Ocak 2013 tarihinde Zonguldak Kozlu'da madende yaşanan grizu patlaması nedeniyle 8 işçi hayatını kaybetmiştir.
- 13 Mayıs 2014 tarihinde Manisa Soma'da grizu patlaması ve çıkan yangın sonucu 301 işçi hayatını kaybetmiştir.
- 28 Ekim 2014'te Karaman Ermenek'te bir kömür madeninde meydana gelen su baskını sonucu 18 işçi mahsur kalarak hayatını kaybetmiştir.
- 17 Kasım 2016 tarihinde Siirt Şirvan'daki bakır madeninde meydana gelen göçük nedeniyle 16 hayatını kaybetmiştir.

- 14 Ekim 2022 tarihinde Bartın Amasra'daki kömür madeninde meydana gelen grizu patlamasında 41 işçi hayatını kaybetmiştir.

İŞÇİ ÖLÜME, KÂRLAR ZİRVEYE

Madencilik son 5 yılda 4 kat büyüdü. Net satışlar 7 kat, ihracat 6 kat arttı. Yüzde 45 faaliyet kârlılığı ile tüm sektörlerin üzerine çıktı. Bu büyüme ucuz emek sömürüsü, iş cinayetleri ve doğa tahribatı sayesinde gerçekleşiyor. Giderek vahşi bir karaktere bürünüyor madencilik. Yoksullaştıran büyümenin, ölümcül sektörü oluyor. İşçi ve doğa ölümüne itildikçe, sermayenin kârı da zirveye çıkıyor. O yüksek kârlar böyle elde ediliyor.

Nereye baksanız bir yıkım. Tarım toprakları, yaylalar, ormanlar, zeytinlikler tahrip ediliyor. Koskoca dağları biçiyorlar. Sadece bir yıl içinde Giresun, Balıkesir ve Erzincan'da en büyük üç zehirli atık havuzu patladı. İleride nasıl etkileri olacak, bilmiyoruz. Ve elbette iş cinayetleri... Çine'de ciğeri taşlaşanlar, Amasra'da grizudan ölenler. Bütün bu bedelleri niye, kim için ödüyoruz peki?

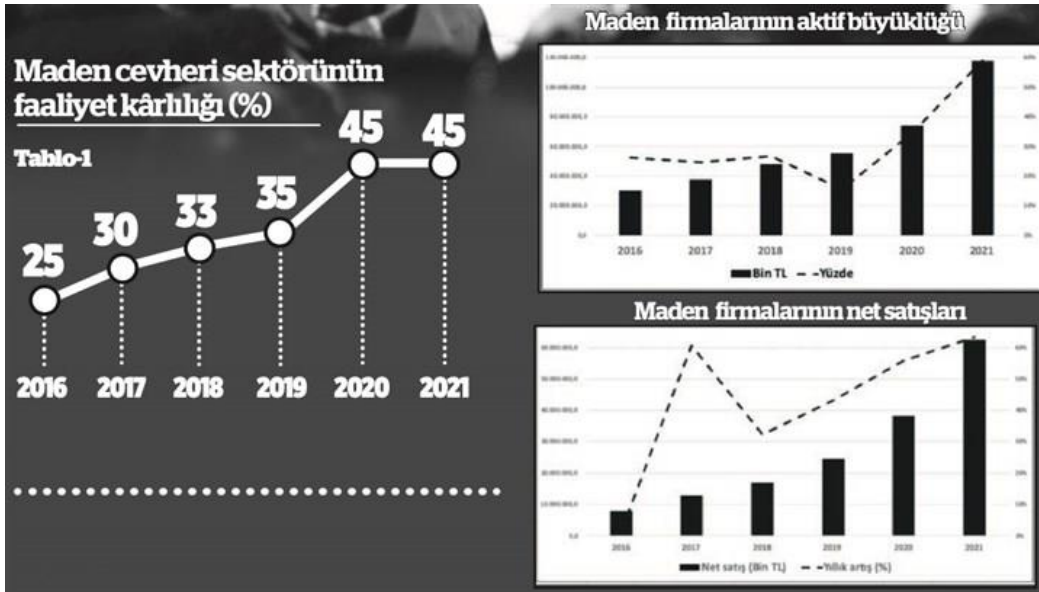
Bir yüzünde iş cinayetleri, çevre tahribatı, halk sağlığı sorunları yatan madenciliğin diğer yüzünde yüksek kazançlar duruyor. AKP'nin yolunu açtığı kural dışı, nizamsız vahşi madencilikte kârlılık oranları rekor düzeylere ulaşmış durumda. Öylesine hızlı büyüyor ki sektör, pandemide "çarklar dönsün" denilerek ağırlaştırılan çalışma koşulları sayesinde üretim, satışlar ve ihracat patladı. Enerji Bakanı Fatih Dönmez, gururla maden sektörünün 2021'de son 11 yılın zirvesine çıktığını söylüyor. Merkez Bankası'nın yayınladığı sektör bilançolarında da manzara net zaten. Tabii o bilançolarda aynı anda iş cinayetlerinin de zirveye çıktığı yazmıyor. Cumhuriyet tarihinde madenlerde gerçekleşmiş toplu ölümlerin üçte ikisinin AKP iktidarında yaşanması, neyin pahasına rekorlar kırıldığını anlatıyor herhalde.

5 Yılda 4 Kat Büyüdü

Amasra'daki toplu iş cinayeti sonrasında bir kez daha dikkatlerin kesildiği madenciliği bir de bu gözle inceleyelim şimdi. Ucuz, güvencesiz, örgütsüz emek ile dizginsiz bir doğa tahribatının yarattığı sinerji, bakın maden patronlarının kârını nasıl katlamış.

Madencilikte asıl kâr metal cevheri ve taş ocaklarında yatıyor. Metal cevheri şirketlerinin aktif büyüklüğü son 5 yılda 4 kat artıp, 30.1 milyar liradan 117.8 milyar liraya yükseldi. Pandemi yılları olan 2020'de büyüme hızı yüzde 34, 2021'de yüzde 59. 2016-2021 arasında net satışlar 7 kat, yurt içi satışlar 8 kat, ihracat ise 6 kat arttı.

Bu büyüme aynen kârlılığa da yansdı elbette. Metal cevheri madenciliğinin faaliyet kârlılığı diğer sektörlerin çok üzerinde seyrediyor. Yine pandemi yıllarına bakıldığında 2020 ve 2021'de sırasıyla faaliyet kârı yüzde 45 ve 46 oranında sıçrama yapmış. Son 5 yılda ise ikiye katlanmış. Faaliyet kârı, şirketlerin doğrudan üretimden elde ettiği gelirle ilgili. İşçilik, yönetim giderleri vb. maliyetleri düşüldükten sonra net satışlarının ne kadarının kâr hanesine yazıldığını gösteriyor. Haliyle mesele emek sömürsüyse, buraya bakmak daha isabetli. Faaliyet dışı gelirleri de hesaba katarsak, karlılığın çok daha yüksek olduğunu hatırlatalım. Madenciliği faaliyet kârlılığı bakımından diğer sektörler ile kıyasladığımızda çıkan tablo-1 ve tablo-2'de gösterilmiştir.

Metal cevheri madencilğinde toplam 30 bin 627 işçi çalışıyor. Sektörün göz kamaştırıcı rakamları üzerinden kaba bir hesap yapıldığında işçi başına brüt satış gelirin bir yılda 1 milyon 261 bin liradan 2 milyon 64 bin liraya çıkarak, yüzde 64 yükseldiğini; işçi başına faaliyet kârının ise yüzde 68 artış hızıyla, 560 bin liradan 942 bin liraya ulaştığını görüyoruz. Bu hızları, sömürünün artış hızı olarak da okuyun. Peki rekor kârlarda aslan payını hangi şirketler alıyor?

Sektöre Kimler Hakim?

Ünvanında aynı anda çok sayıda iş kolu yazan irili ufaklı, taşeron vs. şirketleri bir yana bırakırsak, metal cevherinde doğrudan faaliyet gösterenlerin sayısı 1050 civarında. Şirketlerin yüzde 75.5'i mikro, yüzde 14.6'sı küçük, yüzde 6.4'ü orta büyüklükte. Hepsinin satışlardaki payının toplamı yüzde 9.5'i ancak buluyor. Yani şirketlerin yüzde 3.5'i sektörün yüzde 90.5'ine hakim. Büyükleri tanıyoruz: Koç, Anadolu Grubu, Şişecam, Ciner, Eczacıbaşı, Zorlu, Yıldırım Holding, Cengiz Holding, Limak, Eysim Madencilik, Kaltun Madencilik, SSS Yıldızlar Holding, Nurol, Nesko Madencilik. Altın madenlerinde ağırlık Kanadalı küresel şirketlerde. Onların yerli taşeronları ise iktidarla arası iyi olan, AKP'nin inşaat ve enerji politikalarıyla büyümüş Çiftay İnşaat gibileri.

YIL	Tüm Sektörler	İmalat	İnşaat	Ticaret	Maden
2016	4,8	8	5,1	2,7	24
2017	5,3	9	5,2	3	29
2018	6,1	10	5,4	3,1	32
2019	5,7	8	6,2	2,8	36
2020	6,5	10	5,8	3,1	45
2021	7,4	12	6,5	3,5	46

Madencilikte asıl kâr metal cevheri ve taş ocaklarında yatıyor. Metal cevheri şirketlerinin aktif büyüklüğü son 5 yılda 4 kat artıp, 30,1 milyar liradan 117,8 milyar liraya yükseldi

Tabii madencilik ruhsatlarının dağıtımını da tıpkı inşaat gibi 'yandaş yaratma' konusunda son derece elverişli. AKP'nin yerel 'iş ağları' inşaatla beraber madencilğe dayanıyor. Ama sektörde 'büyük yandaşlar' asıl olarak özelleştirmelerle yaratıldı. Mesela; milyarlarca dolarlık rezerve sahip Eti Gümüş, Eti Alüminyum, Eti Bakır, Eti Krom insanın telaffuz etmeye utanacağı bedellerle Yıldırım Holding, SSS Yıldızlar Holding ve Cengiz Holding arasında pay edildi. Haliyle madencilikte toplumun hesabına yazılan maliyet kalemine işçi cinayetleri ve doğa tahribatıyla beraber, kamu yağmasını da eklemek lazım. Kısaca madencilikte iktidar mimarisine entegre olanlarla, eski sermaye grupları aynı kuralsızlığın nimetlerinden doyasıya faydalanıyorlar.

Zorlu'nun nikel madeni Manisa'da Çaldağı'nı düzlerken; Koç, Sivas'taki altın madeniyle Alevi köylerinin kutsal mekanlarını çiğniyor. Limak, zeytinlikleri sökmek için çabalarken; Cengiz, İkizdere'yi taş ocaklarıyla cehenneme çeviriyor. Nesko'nun atıkları Şebinkarahisar'ın verimli tarım arazilerini çürütürken; Nurol, Kaz Dağları'nı kazıyor. Esam'ın, Eysim'in, Kaltun'un Çine'deki madenlerinde işçiler 8-10 yıl çalışıp silikozisten ciğerleri taşlaşınca, 'kullanım ömürleri' dolduğu için 'iş dışı' bırakılırken; İliç'te, Kanadalı tekelin zehirli atık havuzu patlıyor.

O yüksek kârlar böyle elde ediliyor işte. Nasıl ki Kamu İhale Kanunu sürekli bir değişiklik döngüsüne sokularak, siyasi ve iktisadi modelin merkezine inşaat ekonomisi yerleştirildiyse; Maden Kanunu da 20 yılda 21 kez değiştirildi. Böylece insan ve çevre maliyetini üstlenen, teknolojiye yüzünü dönmüş, kurallı bir faaliyetten ziyade, ucuz emek-hammadde yağması-doğa talanı formülüne dayalı bir politikayla giderek vahşi bir karaktere bürünüyor madencilik. Yoksullaştıran büyümenin, ölümcül sektörü oluyor. İşçi ve doğa ölümüne itildikçe, sermayenin kârı da zirveye çıkıyor.

AKP USULÜ SORUŞTURMA!

Soma katliamında bakanlık yapan Taner Yıldız, Amasra'daki maden patlamasını araştıracak

41 işçinin yaşamını yitirdiği Amasra'daki patlamaya ilişkin Meclis Araştırma Komisyonu kuruldu. Komisyonun başına Soma maden katliamının yaşandığı yıllarda Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı olan AKP Kayseri Milletvekili Taner Yıldız getirildi.

Bartın'ın Amasra ilçesinde meydana gelen maden kazasının "Tüm yönleriyle araştırılarak benzer kazaların önlenmesine yönelik tedbirlerin belirlenmesi" amacıyla kurulan Meclis Araştırması Komisyonu'na üye seçimine

dair karar Resmi Gazete'de yayımlandı. 25 Ekim'de yapılan komisyon toplantısındaki seçimde komisyonun başkan, başkanvekili, sözcü ve katip üyelikleri belirlendi.

Buna göre, Komisyon Başkanlığına AKP Kayseri Milletvekili Taner Yıldız getirildi. Yıldız, Soma'da 301 işçinin yaşamını yitirdiği maden faciası döneminde Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı olarak görev yapıyordu.

İstifasını Sunmuştu

Yıldız, görev yaptığı dönemde bakanlığının TBMM Plan ve Bütçe Komisyonu'ndaki görüşmelerinde, muhalefet partilerinin "onurlu ve vicdani şekilde istifa edin" çağrılarına yanıt vermişti. Yıldız, "İstifayı değerlendirmedigimi zannetmeyin. Ben ilkeleriyle yaşamış bir insanım. Bunu Soma kazasından sonra Bakanlar Kurulu'na ilettim. Şimdi 13 muhalefet partisi milletvekilinin de tavsiyesini bir kez daha Başbakanımla paylaşacağım. Kolay olanın istifa etmek olduğunu beni tanıyanlar bilir. Makam ve paraya bir bakışım var" ifadelerini kullanmıştı.

Komisyon Üyeleri

Komisyonun Başkanvekilliğine AKP Trabzon Milletvekili Muhammet Balta, Komisyon Sözcülüğüne AKP Zonguldak Milletvekili Polat Türkmen, katip olarak da MHP Hatay Milletvekili Lütfi Kaşıkçı seçildi.

Komisyon üyeleri ise AKP Afyonkarahisar Milletvekili Ali Özkaya, CHP Antalya Milletvekili Aydın Özer, AKP Antalya Milletvekili Kemal Çelik, CHP Bartın Milletvekili Aysu Bankoğlu, AKP Bilecik Milletvekili Selim Yağcı, AKP Bolu Milletvekili Fehmi Küpçü, HDP İstanbul Milletvekili Ali Kenanoğlu, MHP İstanbul Milletvekili Cemal Çetin, CHP İzmir Milletvekili Kani Beko, HDP İzmir Vekili Serpil Kemalbay Pekgözegü, AKP Kocaeli Milletvekili İlyas Şeker, İYİ Parti Konya Milletvekili Fahrettin Yokuş, AKP Manisa Milletvekili Mehmet Ali Özkan, AK Parti Ordu Milletvekili Şenel Yediyıldız, CHP Zonguldak Milletvekili Deniz Yavuzılmaz, AKP Zonguldak Milletvekili Hamdi Uçar ve CHP Zonguldak Milletvekili Ünal Demirtaş oldu.

DEĞİŞEN DENGELER VE DIŞ POLİTİKAMIZ

SURİYE İŞLER DEĞİŞİYOR İKTİDARIN SESSİZLİĞİ DİKKAT ÇEKİYOR!

İktidarın Suriye ile diyalog ve Esad ile görüşmenin olabileceği yönündeki açıklamalarına karşılık; TSK'nın ve Suriye Milli Ordusu'nun (SMO) kontrolündeki Afrin ve diğer bazı yerleşimlerdeki çatışmalar, yeni bir süreci işaret ediyor. Türkiye, terör örgütü Heyet Tahrir el Şam'ın Afrin'e girmesine sessiz kalıyor!

İstihbarat örgütleri düzeyinde sürdürülen müzakereler yanında Dışişleri Bakanı Çavuşoğlu'nun Suriye Dışişleri Bakanı ile kısa bir görüşme gerçekleştirdiği açığa çıktı. Şam yönetimi TSK'nın Suriye topraklarından çekilmesini ve 'isyancı-terörist' olarak nitelendirdiği Suriye Milli Ordusu (SMO) ve Özgür Suriye Ordusu'nu (ÖSO) lağvederek desteğini çekmesini istiyor.

Tam bu aşamada Suriye'nin kuzeyinde Zeytin Dalı harekâtıyla TSK'nın, SMO'nun kontrolüne geçen Afrin, Azez ve başka bazı yerleşimlerde çatışmalar başladı. Cihatçı terör örgütü **Heyet Tahrir el Şam** (HTŞ) milisleri Afrin'i ele geçirerek kontrolüne aldı ve ilerlemeye devam etti. İdlib'i kontrolünde tutan HTŞ'nin bu harekâtı ve SMO'nun geri çekilmek zorunda kalmasına rağmen TSK sürece müdahale etmedi.

✓ HTŞ'nin harekete geçerek İdlib'ten sonra SMO'nun elinden Afrin'i, Azez'i ve çok sayıda yerleşimi alması, buralarda yönetime el koymasına iktidarın sessiz kalması dikkat çekici!

Kanımcı iktidar HTŞ'nin harekâtına ve SMO içindeki grupların bazılarının HTŞ safına geçerek çatışmalara dahil olmasına göz yumarak, insanlık dışı şiddet uygulamaları, hukuksuzluklar, cinayet ve soygunlarla ilgili tavırlarını onaylamadığı mesajını vermek istedi.

Çatışmaların ardından TSK'nın ve MİT'in devreye girerek taraflar arasında bir uzlaşma ve ateşkes sağlanması müzakerelerini yürüttüğü belirtiliyor. ABD'nin Afrin'in HTŞ yönetimine bırakılmayacağını buna müdahale edilmesini gündeme getirmesi ardından iktidarın telkiniyle HTŞ'nin Afrin'den çekilme sözü verdiği kaydediliyor.

Ancak şu ana kadar bu çekilme gerçekleşmiş değil.

İktidar, Şam yönetiminin ileri sürdüğü ön koşullarla ilgili adım atabilmek açısından manevra alanı yaratmak için bu gelişmeleri sessizce izlemeyi tercih ediyor. Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi (BMGK) tarafından terör örgütleri listesine dahil edilen HTŞ'yi Türkiye de terör örgütü kabul ediyor.

Ancak Şam yönetimi, TSK destekli ÖSO-SMO'yu da terör örgütü sayıyor ve bu örgütlere desteğin çekilmesini, lağvedilmelerini istiyor.

✓ İktidarın kendi içinde çatışan, paylaşım mücadelesi veren ÖSO ve SMO'yu karşısına alarak dağıtmak yerine, HTŞ'ye havale etmenin daha akılcı bir çözüm olacağını düşündüğü söylenebilir.

TSK'nın bölgeden çekilmesinin altyapısını hazırlamak için HTŞ'nin ÖSO ve SMO'yu dağıtarak yok etmesi, bazı grupları HTŞ bünyesine dahil etmesi ve bu bölgeleri kontrolüne almasının ardından, dünyanın ve Türkiye'nin terör örgütü saydığı HTŞ ile mücadele ve kontrolündeki bölgelerin geri alınmasının da Suriye Ordusu'na ve Şam yönetimine bırakılması planlanıyor olabilir.

Rusya'nın Ukrayna savaşı nedeniyle Fırat'ın batısındaki bölgelerdeki askerlerinin bir kısmını çekmesi, buralardaki etkinliğini azaltmasıyla boşluğu, Suriye Ordusu'na destek veren İran doldurmaya başladı. İran'ın artan etkinliği ABD ve İsrail'de rahatsızlık yarattı.

✓ Giderek radikal İslamcı terör örgütü görüntüsünden sıyrılmaya çalışan ve terör listesinden çıkmayı hedefleyen HTŞ'nin buraları kontrolüne almasına göz yumulması, sonrasında da 'ılımlı İslamcı' nitelemesiyle terör listesinden çıkarılması söz konusu olabilir.

✓ Şu anda Afrin'in HTŞ'ye bırakılmayacağını açıklayan ABD, sürecin göstereceği gelişmelerle İran'a ve Esad'a karşı HTŞ'ye destek verebileceği gibi Afganistan'dan çekilerek ülkeyi Taliban'a bıraktığı gibi, Fırat'ın batısının da HTŞ'ye terk edilmesine imkân sağlayabilir.

✓ Ayrıca HTŞ'nin Afrin, Azez vb. yerlerde, Fırat'ın doğusunda hakimiyet alanını genişletmesi ve Fırat'ın batısındaki SDG-PYD-YPG kontrolündeki bölgeyle komşu konumuna gelmesi, İktidarın bu örgütlere karşı mücadele açısından da HTŞ'nin ilerlemesine sessiz kalmasının bir başka nedeni olabilir.

✓ Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın Mayıs ayında 'bir gece ansızın girebiliriz' diyerek Suriye'nin kuzeyine yeni harekât işareti vermesine karşılık, bugüne kadar Rusya ve ABD'den onay alamayan iktidar; **Menbiç ve Tel Rıfat'ı da kapsayacak bu operasyonu HTŞ'nin yürütmesine sessiz kalarak destek verebilir.**

Tüm bu olasılıklar ortada duruyor.

Afrin'de silahlı gruplar yer değiştirirken, HTŞ güç kazanırken yakın dönemde Suriye'nin kuzeyinde de yeni ve sıcak gelişmeler yaşanması beklenmeli.

Şam ile diyalog öncesinde bölgeyi yeniden dizayn ederek, TSK'nın çekilmesine sorunsuz şekilde zemin hazırlayacak bazı adımların atılması için HTŞ ile yürütülen 14 Ekim müzakereleriyle sağlanan ateşkes sonrasında ortaya çıkacak tablonun önemli olacağını, dikkatle izlenmesi gerektiğini öngörmekteyiz.

LÜBNAN SURIYELİLERİN GERİ GÖNDERİLMESİNE DÖNÜK HAZIRLIKLARIN TAMAMLANDIĞINI BELİRTTİ.

6 milyon nüfuslu Lübnan'ın 1,5 milyonu aşkın Suriyeliye daha fazla ev sahipliği yapamayacağını ilan eden Lübnan Cumhurbaşkanı Mişel Avn, önümüzdeki hafta sonundan itibaren Suriyelilerin Beyrut ve diğer Lübnan şehirlerinden geri gönderilmesine dönük hazırlıkların tamamlandığını belirtti.

Birleşmiş Milletler (BM) raporlarına göre dünyada kişi başına nüfusa oranla en fazla mülteci veya sığınmacıya ev sahipliği yapan Lübnan, ülkedeki Suriyelileri geri göndermeye başlayacağını açıkladı. Uzun süredir siyasi ve ekonomik kriz içindeki Lübnan, borçlarını ödeyemez halde. Temel ihtiyaçların karşılanmasında zorluklar yaşanan ülkede Merkez Bankası ve bankalar iflas eşliğinde.

Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği (BMMYK) Lübnan'daki 1,5 milyonu aşan Suriyelinin 1 milyondan azının resmi kayıt altında olduğunu, gerçek sığınmacı sayısının tam olarak belirlenemediğini vurguluyor. Lübnan Cumhurbaşkanı Michel Avn, ülkesinin olanaklarının Suriyelileri daha fazla konut etmeye yetersiz olduğunu ve gelecek haftadan itibaren Sosyal İşler Bakanlığının koordinasyonunda geri gönderme işlemlerinin başlatılacağını ifade etti.

Lübnan yetkilileri kimsenin gitmeye zorlanmayacağını, gönüllü gidişlerin öncelikle tercih edileceğini belirtirken BMMYK ve HRW (Human Rights Watch- İnsan Hakları İzleme Örgütü) Suriye'nin geri dönüş için güvenli olmadığını, ülkelerine gönderilecek Suriyeliler için yaşam riskinin söz konusu olduğunu öne sürüyor.

Suriye Devlet Başkanı Beşar Esad bu yıl başında yeni yıl vesilesiyle 11 yıldır devam eden savaşta ülkeyi terk edenler tarafından işlenen suçlar da dahil olmak üzere oldukça kapsamlı bir af kararnamesi yayınladı. Özellikle zorunlu askerlikten kaçan Suriyelilere yönelik cezalar af kapsamında hafifletildi.

✓ Kapsamlı af kararnamesine rağmen geri dönüşlerin beklentilerin çok altında kaldığı biliniyor.

İktidarın TSK-ÖSO-SMO kontrolündeki bölgelerde güvenliğin sağlandığını belirterek Suriyelilerin buralara gönderileceğini, 200 bin briket ev inşa edileceğini dile getirmesine karşılık, üstte bahsettiğim son gelişmeler Afrin başta olmak üzere yaşanan çatışmalar güvenlik ve kontrolün sağlandığı konusunda soru işaretlerine neden oldu.

Lübnan hükümetinin aldığı Suriyelileri ülkesine gönderme kararı ve bu doğrultuda başlatacağı uygulama, **Türkiye açısından emsal niteliğinde olabilir.** Suriyelilerin ülkelerine dönmesi konusunda ortak bir tutum, politika ve strateji belirlenmesi, konunun siyasi istismar ve ırkçı amaçlarla kullanılmaması, insani boyutun göz ardı edilmemesi gereklidir.

KATIRA BABAN KİM DİYE SORMUŞLAR...

Katıra, “baban kim” diye sormuşlar. “Aygır at dayımdır” demiş. İnsanlar âleminde de, bazıları geçmişinden utanır, sıkılır. Utandığı için de, ya geçmişçi çarpıtır. Ya da bukalemun misali, renkten renge girerek, geçmişinden kurtulmaya çalışır. Türkiye’de de geçmişinden kaçmak için, sık sık elbise değiştiren siyasetçilerin başında, Erdoğan gelmektedir. Bundan 20 yıl önce 17 Mayıs 2003’te ne diyor Erdoğan? “Milli Görüş elbisesini dışarıda bıraktık.” İşte o gün bu gündür Erdoğan’ın, ne milliliği kaldı, ne de kendine ait bir görüşü. Bu manşetlerin atıldığı o dönemlerde, ABD Dışişleri Bakanı, Neo-con düşüncenin önde gelen isimlerinden Condoleezza Rice, ABD Gazete Editörleri Derneği üyelerine yaptığı konuşmada; “Elimizde Türkiye örneği var. Bence bunlar Ortadoğu için umut olmalı. Böylece, daha ılımlı siyasi güçleri bulup, İslam ile demokrasi arasında doğru ilişki kurabilen, her ikisine de hizmet eden kurumları oluşturabilen, bütün insanlara hoşgörülü bir demokratik süreç ortaya çıkabilir” diyordu. Erdoğan, CIA’in masalarında yazılan, “İlimli Müslüman”, “İlimli İslam” senaryolarının baş aktörüydü. Daha Başbakan bile değilken, “Partimiz ilimli Müslümanların, ortak değerlerini temsil etmektedir” diye, konuşuyordu. Sonunda Erdoğan, “İslam’ı güncelleme” noktasına kadar geldi. Ondan sonra da baktı ki tabanından sert tepkiler geliyor, çark ediverdi. Yine elbise değiştirdi.

Bugünlerde Sıra Muhafazakâr Devrimcilikte

Anlaşılan şimdilerde birileri Erdoğan’a, yeni bir elbise dikme çabası içinde. Erdoğan’ın ağzından; “Muhafazakâr devrimcilik” diye bir laf hiç düşmüyor. Yani insan soruyor muhafazakârlık kim? Devrimcilik kim? Erdoğan kim? Muhafazakârlık adı üstünde... Muhafaza etmek, korumaktır... Allah aşkına! 20 yılda Erdoğan neyi muhafaza etti? Bu ülkenin derelerini, ormanlarını bu siyasi kadrolar, dağıtı, taşını rantçıya, yandaşa peşkeş çekti. Çocuklarımızın, torunlarımızın hakkını, Doların yeşili için talan etti. Hiçbir şeyi muhafaza falan etmedi. Beytülmalî, Devletin Hazinesini mi muhafaza etti? Kayınpeder, damat bir oldu. Seçimlerde sahte istikrar havası basmak için, Merkez Bankası kasasındaki 128 milyar doları buhar etti. Ondan sonra Damat, “At izi it izine karıştı” dedi, çekti gitti. Sonra damadın yakın arkadaşını bir yıl sonra yeniden Bakan yaptınız. İhracatçının dövizlerine el koyup, arka kapıdan bu dövizleri satmaya devam ediyorsunuz. Son 10 ayda şu ana kadar satılan dövizlerin, 118 milyar doları bulunduğu söyleniyor. Sahte istikrar havası için yaktığınız rezervlerin toplamı, 250 milyar dolara dayandı. Milletin atadan, dededen kalan malını, mülkünü mü, muhafaza ettiniz? Ona da hayır! Atadan dededen kalan ne varsa, hepsini 63 milyar dolara sattınız. TÜRK TELEKOM, Petrol Ofisi, yem fabrikaları, şeker fabrikaları ve daha niceleri... Hepsini satıldı. Bu ülkenin en stratejik tesislerinden birisini, Tank Palet Fabrikasını, Katar ordusuna bedava verdiniz, peşkeş çektiniz. Ordumuzun kozmik odasına bile sahip çıkamadınız, koruyamadınız. FETÖ’cü hâkimlerin kirli ellerine teslim ettiniz. Milli ordumuzun sırları, sayenizde başka karargâhların eline geçti.

Bunların Muhafazakârlığı Dolarları Toplayıp ABD’de Gökdelenle Yatırmak

Tarihimizi, kültürel mirasımızı mı muhafaza ettiniz? Hayır! Etmediniz. İstanbul’a ihanet ettiniz. Şu fotoğrafa bir bakın. Ağızlarından muhafazakârlığı düşürmeyenlerin, ecdadın emanetine, yandaşa rant için, Doların yeşili için, hiç çekinmeden nasıl ihanet ettiklerini görün. Bu mudur muhafazakârlık? Bu mudur sizin yerlilik, millilik? Bu milletin iffetli analarına küfreden densizlere, ceza yerine, ihaleler yağdırdınız. Milletimiz ülkeyi yönetenlerin öz evlatlarına, “Evdeki dolarları sıfırla” talimatı verdiklerini, sizin döneminizde duydu, işitti. Bakan çocuklarının evlerinden çıkan, çiftter çiftter kasaları, para sayma makinelerini, milletimiz sizin döneminizde gördü. Kendi günahlarına, öz evlatlarını ortak eden siyasi babalara, milletimiz bu dönemde şahit oldu. Bunların muhafazakarlıktan anladığı dolarları toplayıp ABD’deki çiftliklere New York’ta Manhattan’da gökdelenlere yatırmaktır. Siz, bu ülkede, ortak aile değerlerimizi, ortak ahlaki değerlerimizi bitirdiniz. Şimdi çıkıp hangi muhafazakârlıktan söz ediyorsunuz?

AK Partili Ünal’ın Sözleri Resmi Görüşünüz Mü? Net Yanıt Bekliyoruz

Devrimciliklerine gelirse... Bazen bir karelik fotoğraf, bin sayfalık söze bedeldir. Muhafazakârlığı doların yeşiliyle sınırlı olanın, devrimciliği de olsa olsa, Soros’un renkli devrimciliği olur. Allah aşkına! Şu fotoğrafa bir

bakın... Boğazında balıkçı yaka kazak. İsviçre Alplerinde, Davos'un otel odalarında, Soros'un masasında, yanında rüşvetten aklanmamış, Makaracı eski Bakan, sevsinler sizin devrimciliğinizi... Bu toprakların görüp yaşadığı en büyük devrim, Cumhuriyet ve onun devrimleridir. Ama bugün AK Parti'nin önde gelen siyasetçileri, hala Cumhuriyetle, Cumhuriyet devrimleriyle kavgalı. Grup Başkanvekiliniz Mahir Ünal'ın; "Maalesef bir kültür devrimi olarak Cumhuriyet, bizim lüğatimizi, alfabemizi, dilimizi, hâsılı bütün düşünmemizi yok etmiştir" sözlerini, nereye koyacağız? Hangi devrimciliğe dâhil edeceğiz? Teamüllere göre, Parti Genel Başkanının, Parti Sözcüsünün, Grup Başkanvekillerinin sözleri, partiyi bağlar. Bu sözler Erdoğan'ı da bağlar. Erdoğan çıksın, bu sözlerin neresinde olduğunu, millete bir söyleyiversin. Bu, sizin ve partinizin resmi görüşü müdür? Cumhuriyetimizin kazanımlarıyla sorunları olanlar, devrimci olamaz. Olsa olsa, devrimlerin kazanımlarını yok etmek isteyen, bozguncular ve karşı-devrimciler olur. Tekrar soruyoruz; Grup Başkanvekiliniz Mahir Ünal'ın sözleri, Erdoğan'ın ve partisinin resmi görüşü müdür? Bu soruya kaçamaksız, net yanıt bekliyoruz.

TL Papua Yeni Gine Kinasına Karşı Bile Değer Yitirdi

Geçtiğimiz yıl Eylül ayında, "Faiz sebep, enflasyon netice" diyerek, bir safсата uydurdular, paramızı pul ettiler. Enflasyonu azdırdılar. Bunu ben söyleyemiyorum. Resmi rakamlar bile söylüyor. O makyajlı resmi rakamlar. Merkez Bankası'nın elinden faiz silahını aldıkları gün, tabela faizi yüzde 19'du, bugün yüzde 10,5. Ama o gün yüzde 19 olan enflasyon, bugün yüzde 83. O gün 8 lira 60 kuruş olan dolar, bugün 18 lira 60 kuruş. Milli paramız o günden bu güne, dolar karşısında yüzde 55 değer yitirdi. Dünya üzerinde Dolar karşısında, en çok değer yitiren para birimi, Türk Lirası. Bizim milli paramız. Milli paramız sadece dolar karşısında değil, Bulgar Levası karşısında yüzde 42, Papua Yeni Gine Kinası karşısında yüzde 52,5, Mozambik Metikali karşısında yüzde 53, Gürcistan Lirası karşısında yüzde 58, işgal altındaki Ukrayna'nın Grivnası karşısında yüzde 35, Savaşta Rusya'nın Rublesi karşısında yüzde 60 değer kaybetti.

Bu Kadarını Nasıl Becerdiniz

Ama şunu anlamak gerçekten zor: Taliban'ın Kaleşnikoflu Merkez Bankası Başkanı bile, bizdeki beceriksizlerden çok daha liyakatli çıktı. Türk Lirası, Afganistan Afganisi karşısında bile, yüzde 53 değer kaybetmiş. Bu ülkeyi bu hale getirmeyi nasıl başardınız? Nasıl becerdiniz bunu?

Saray Memurları Eliyle Vesayetin Daniskasını Uyguluyor

Vatandaşın üç beş kuruşunu, elinde, avucunda ne varsa enflasyonla gasbettiler. Peki, kimleri sevindirdiler? Kendi batık yandaş şirketlerini ve faiz lobilerini... Devlet eliyle Cumhuriyet tarihimizde, görülmemiş, korkunç bir servet transferine, son bir yılda imza attılar. Kur Korumalı Mevduat dediler, bankaların ödeyeceği faizi, fakir fukaranın, garip gurebanın ödediği vergilerle, milletin sırtına yüklediler. Bu yılın Mart ayından Eylül ayına kadar geçen 7 ayda, Kur Korumalı Mevduata ödedikleri faiz 85 milyar lira. Buna Merkez Bankası'nın ne kadar faiz ödediğini ise saklıyorlar. Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne, milletin vekillerine bilgi vermiyorlar. Buradan açıkça ifade ediyorum. Bunlar millete "bürokratik vesayetle mücadele etme" vaadiyle geldiler, bunu yerine getirmek için seçildiler şimdi kendi bürokratlarının eliyle, millet iradesinin tecelligâhı Gazi Meclis'e, bilgi vermiyor. Bu Sarayın memurları eliyle, vesayetin daniskasını uyguladığını açık seçik ortaya koyuyor.

Allah'ın Bildiğini Kuldan Saklayamazsınız

Allah'ın bildiğini, milletten ve Türkiye Büyük Millet Meclisi'nden niye saklıyorsunuz? Sebebi olduğunuz talanı milletten saklamak için, beyhude uğraşmayın... Görünüyor her şey. İşte banka karları ortada... Bu yılın ilk sekiz ayında bankaların net karı, yüzde 420 artmış. Beşe katlanmış. 252 milyar lira olmuş. Soruyoruz: Bu ülkede kimin geliri beşe katlandı? İşçilerimizin, emekçilerimizin mi? Esnafımızın mı? Çiftçimizin mi? Memurlarımızın mı? Emeklilerimizin mi? Hayır! Ama faiz lobilerinin karı, beş kattan fazla arttı.

Erdoğan Ne Zaman Ağzını Açsa Faiz Lobilerinin Yüzü Güler

Erdoğan ağzına ne zaman faiz kelimesini alsın, bu ülkede en çok yüzü gülen hep faiz lobileri oldu. Bu kural hiç değişmedi. İşte 2003'den bu yana, bütçeden faiz lobilerine yaptıkları ödeme; 526 milyar 821 milyon dolar. Bunu aya bölersek, her ay bütçeden ödedikleri faiz; 2 milyar 222 milyon 873 bin dolar. Güne vurursak, her gün ödedikleri faiz; 73 milyon 88 bin 363 dolar. Saat başına ödedikleri faiz, 3 milyon 45 bin 348 dolar. İşte Saray'ın faizle mücadeleden anladığı bu...

Saray Faiz Lobilerine 26 Milyar Dolarlık Çek Bırakıp Gidiyor

Adalet ve Kalkınma Partisi, artık son bütçesi olan, 2023 Bütçe Kanununu Meclis'e sevk etti. Ve giderayak faiz lobilerini yine ihmal etmedi. Cumhurbaşkanlığının 2023 bütçesinde faiz ödemeleri için, tamı tamına 566 milyar

lira ödenek koymuşlar. OVP'deki ortalama dolar kuruyla, 26 milyar 300 milyon dolar. Çok sevdikleri faiz lobilerine 26 milyar 300 milyon dolarlık son bir çek yazıp bırakmışlar, çekip gidecekler ondan sonra.

2023'te Beşli Çeteye 102 Milyar Lira

Meclis'e bugün sundukları devri saltanatlarının son bütçesinde, beşli çetelerine, giderayak son bir kıyağı da ihmal etmemişler. Geçilmeyen köprüler ve yollar için, yatılmayan hastane yatakları için, 2023'te beşli çetelerine ayırdıkları para, 102 milyar lira. E tabii, 2023 Bütçesinde sarayın debdebe ve şatafatı da, unutulmamış. Enflasyonu yüzde 25'e düşürmeyi hedeflerken, Sarayın bütçesini yüzde 62 artırmışlar. 2022'de her gün 11 milyon 199 bin 938 lira harcayan Saray, "2023'te artık her gün 18 milyon 183 bin 726 lira harcayacağım" diyor. Bu ne perhiz bu ne lahana turşusu! Faize, yandaşa, şatafata bütçeden ayrılan para 674 milyar lira. Ama bütçeden yatırıma ayrılan para sadece 316 milyar lira.

Biz Geleceğiz, Bu Debdebe Ve Şatafat Bitecek

Milletimize taahhüdümüzdür: Önümüzdeki seçimde iş başına geldiğimizde, bu debdebe ve şatafat bitecek. Millet İttifakı'nın adayı, Türkiye'nin 13. Cumhurbaşkanı olduğunda, yeni Cumhurbaşkanımız, Çankaya Köşkü'nde, debdebe ve şatafattan uzak, Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin, vakar ve asaletine uygun şekilde görevini yapacak.

Borçlanma Limitleri Artmamış, Uçmuş!

Bütçenin sınırlı imkânları, faize, yandaşa, debdebe ve şatafata aktarırsa, elbette ortaya çıkacak açık da borçla kapatılır. Ucube Saray Rejimi elinde, bütçe kanunuyla alınan borçlanma limitleri, artmış diyemiyorum. Uçmuş, uçmuş. 2017'den 2023'e, Bütçe Kanunları ile alınan borçlanma yetkisindeki artış, yüzde 100 değil, yüzde 200 değil, yüzde 500 değil, yüzde 800 değil. Yüzde 1000 değil. Tamı tamına yüzde 1292. 2017'de yüzde 10'luk ilavesiyle, 52 milyar lira olan borçlanma limiti, 2023 bütçesinde 727 milyar liraya çıkmış. "Ülkeyi şahlandıracak" diye milletimize pazarladıkları bu ucube rejim, borçları şahlandırmış. Bütçenin borçlanma limiti 6 yılda 14 katına çıkmış. Bunun adı beceriksizlik, kifayetsizlik, sorumsuzluk, siyasi iflastır.

Millet Saraydan 1 Trilyon 133 Milyar Dolar Alacaklı

Ama Sarayın başındaki bezirgân, "Çıkmadık candan umut kesilmez" demeye devam ediyor. Bu bütçe güya; her kesime "2023 hedeflerine uygun kaynakları" ayırmışmış. İnsan 2023 hedefleri lafını söylerken biraz sıkılır. Bu millete 2023'te, dünyanın ilk 10 ekonomisi arasına girmeyi vadeden kim? Siziniz. Bırakın ilk 10 ekonomi arasına girmeyi, ülkeyi ilk 20'den düşme sınırına getirdiniz. Erdoğan 2023 için, 2 trilyon dolar gelir vadetti. Peki, getirdiği bütçe ne diyor? "2023'te ülkenin geliri, olsa olsa 867 milyar dolar olur" diyor. 2 trilyon nerede? 867 milyar dolar nerede? Hedefin yarısı bile değil. Millet, böyle baktığımızda sizden 1 trilyon 133 milyar dolar alacaklı. Yine her bir vatandaşa 25 bin dolar gelir vadettiniz. Şimdi, "Bütçede hedefin yarısına bile ulaşamayacağız, kişi başına gelir 10 bin 71 dolar olacak" diyorsunuz. Hadi dünyada kriz vardı, pandemi vardı. 25 bin dolar olmadı, bari 20 bin dolar yapsaydınız. Ama yaptığınız ne? 10 bin 71 dolar. İşte bu rezaletin daniskasıdır. Başka da bir izah tarzı yoktur. Millete yüzde 5 enflasyon vadettiniz. Ama bu gün ipe sapa gelmez ekonomi yönetiminizle Türkiye'yi dünyanın en yüksek enflasyonuna sahip, ilk beş ekonomisi arasına soktunuz. Verdiğiniz hiçbir sözü tutmadınız. Bu tablo iflasın ilamı değil de nedir? Ama şimdi müflis tüccarlar gibi eski defterleri karıştırıyorlar. 2023 vaatlerini yerine getiremeyenler, millettten çıkıp bir özür dilemesi gerekiyorken, hala caka satmaya kalkıyorlar. Pes doğrusu.

Bütçe Tercihleri Gösterir

Hep söylüyoruz: Bütçe bir hükümetin tercihlerini gösterir. Erdoğan'ın son bütçesinin tercihleri de, bizi hiç şaşırtmamıştır. Tercihlerinde, millet değil faiz lobileri olanlara, millet değil yandaş ve besleme müteahhitler olanlara, milletin değil debdebe ve şatafatın peşinde koşanlara, milletimiz, sandıkta okkalı bir şamar atmaya hazırlanmaktadır. Tüm kamuoyu yoklamalarının da gösterdiği budur.

ABD'den Getirdikleri Ekonomist "IMF'ye Gidin" Demiş

Geçtiğimiz yılın Eylül ayında, Nasreddin Hoca'nın borç ödeme fikrasına benzer bir safsatayı, ekonomik model deyip millete yutturmaya kalktılar. Güya faiz düşecek, Türk Lirası değer kaybedecek, ihracat, ithalatı katlayacak, Merkez Bankasının kasası dövizle dolup taşacak, Türk Lirası değerlenecek, enflasyon da düşecekti. E, ne oldu? O gün bugündür, milli paramızın değeri pul oldu. Türk Lirası dolar karşısında, en fazla değer yitiren para birimi oldu. Enflasyon milletimizi ezdi, milletimizi hayat pahalılığına mahkûm etti. İş ahlakını bozdu, bu kifayetsiz yönetim milletimizi, enflasyon canavarının dişlerine teslim etti. İşte kuzeyimizde büyük bir savaş var. İşgal altındaki Ukrayna'da enflasyon yüzde 25, işgal eden Rusya'da enflasyon yüzde 14. Bizde yüzde 84. TÜİK'in tüm

makyajlarına rağmen, tüketici enflasyonunda dünya beşincisiyiz. Bunların olacağını, akli başında tüm ekonomistler söyledi. Bizim ekonomistlerimiz söyledi “Yapmayın, etmeyin” diye, uyardı. Erdoğan ne yaptı? Kendisini uyaran ekonomistlerin, ne mandacılığını bıraktı, ne de tetikçiliğini. Geçtiğimiz günlerde, bu uydurdukları safsatayı, doğrulatmak için, bir yandan da parlatmak için, dünyanın farklı yerlerinden, Türkiye’ye 18 tane ekonomist getirtmişler. Türkiye’ye getirttikleri, Amerikalı bir profesör, ülkesine döner dönmez demiş vermiş. Türkiye’de uçuşa geçen enflasyonun, kontrol altına alınabilmesi için, Erdoğan’a IMF’ye gitmesini tavsiye ettiğini söylemiş. Ne demişler: Alma mazlumun ahını, çıkar aheste aheste.

Bakanları Açıkladı: Acı Vereceğini Bilerek Yaptılar

“İş insanını hayırsız evlat, siyasetçiye ise kuru inat batırır.” Erdoğan’ın “Faiz sebep, enflasyon netice” inadı, kendini zaten batırdı ama olan da milletimize oldu. Gıda enflasyonu tüm dünyada hızla geriliyor. Bizde ise hem çok yüksek, hem de hala artmaya devam ediyor. Birleşmiş Milletler verilerine göre, dünyada 12 aylık gıda enflasyonu yüzde 5,5’a düşmüş. Bizde yüzde 93. Dünyadakinin 17 katı. O da TÜİK’in makyajlı rakamlarıyla... Birleşik Kamu-İş’in araştırmasına göre son bir yılda gıda enflasyonu yüzde 178. Ucube rejimin ucube düzeninde, vatandaşlarımız pazarda tezgâha, markette raflara artık yaklaşamaz hale geldi. Millete yapılan tüm bu zulmün, bilerek, isteyerek, taammüden yapıldığını da, Nebati Bakan çıktı, itiraf etti. Meğerse uyguladıkları politikaların, millete acı vereceğini gayet iyi biliyorlarmış. Şimdi biz de soruyoruz: Bilerek, isteyerek milletimize neden işkence ettiniz? Neden zulmettiniz? Elinize ne geçti?

Çiftçiye Doğru Dürüst Destek Lazım

Milletimiz son bir yılda gerçekten çok büyük acılar çekti. Ve bugün artık önümüzde aşılması gereken, uzun bir kara kış var... Bu kış ocakta bir tas çorba kaynatmak öyle görünüyor ki hiç kolay olmayacak. Üreticilerimizin, çiftçilerimizin üretim maliyetleri şahlanmış gidiyor. TÜİK’in verilerine göre son bir yılda, gübre yüzde 238, mazot yüzde 226, hayvan yemleri yüzde 147, tarımsal ilaçlar yüzde 106 zam görmüş. Tarımsal Girdi Fiyat Endeksi’ndeki yıllık artış yüzde 135’in üzerine çıktı. Bu, bu fiyatlar serisinin rekoru... Çiftçilerimiz tarlasını bu maliyetlerle nasıl ekecek? Bir traktör deposunu doldurmanın maliyeti bir yılda 880 liradan 3 bin 172 liraya çıkmış. Bırakın çiftçinin tarlasına sürmeyi, çiftçiler artık tarlalarına gidip çizik bile atamıyor. Çiftçiye bu girdi artışlarını telafi edecek, doğru dürüst destek lazım... Ama veren yok.

30 Milyar Nire 134 Milyar Nire

Tarım Kanunu’nun 21. Maddesine göre Milli Gelirin en az yüzde 1’i kadar tarımsal destek vermek, hükümetin yasal görevi... Hükümet açıkladığı Orta Vadeli Programa göre bu yıl beklediği Milli Gelir 13 trilyon 429 milyar lira. Yani çiftçiye en az, 134 milyar lira destek verilmeliydi. Peki, ilk 9 ayda ne kadar tarımsal destek verdiler? 30 milyar lira. 134 milyar lira nireee, 30 milyar lira nire? Sadece bu yıl çiftçimizin 104 milyar liralık desteğini iç etmişler. Ama Erdoğan çıkıyor hala 30 milyar destek verdik diye gep gep geriniyor.

Büyük Bir Süt Krizi Kapıda Bekliyor

Bu Hükümet çiftçilerimizi, yalnızca desteklerine çökerek cezalandırmıyor. İthalat sopsasıyla da dövüyor. Elin çiftçisini abat, bizim çiftçimizi berbat ediyor. İşte en son, yağlık ayçiçeği tohumu ithalatında gümrük vergisi yüzde 27’den, yüzde 5’e düşürüldü. Bu son darbeyle, çiftçinin elinin emeği, göz göre göre yine iç edildi. Yetmez Trakya Birliği sıkıntıya sokuldu. Bu kararla ayçiçeği çiftçisinin ölüm fermanı yazıldı, tarlasına da asıldı. Sadece çiftçilerimiz değil, besici de, süt üreticisi de, bir türlü belini doğrultamıyor. Çıkın bir markete gidin, bir karton süt 20 liranın üstünde. Ama süt üreticisinin eline ne geçiyor? Tabi kuzuyu kurda, kümesi tilkiye emanet ederseniz, sonuç bu olur. Ulusal Süt Konseyi’nin başındaki isim çiftçi değil, sanayici. Bu işin Avrupa’daki standardı da, bizim üreticilerimizin talebi de, çiğ süt - yem paritesinin 1,5 olmasıdır. Yani üretici bir kilo sütü satacak. Karşılığında 1,5 kilo yem alabilecek. Üretici ancak böyle ayakta kalır. Çiğ sütte fiyat 8,5 lira. 50 kuruş destekleme primiyle birlikte 9 lira. Yemin fiyatı ise 7 lira. Pariteye göre, çiğ sütün olması gereken fiyatı en az 10,5 lira. O halde ne yapılacağı belli. Ya yem maliyetlerini düşürecekleriniz. Ya da süt üreticisine desteği artıracaksınız ki markete çok fazla bu fiyatlar yansımaz. İşte bugün bu yapılmadığı için, süt veren inekler kesime gidiyor. Kapımızda da büyük bir süt ve süt ürünleri krizi bekliyor. Bugün, masaya bir bardak süt, bir dilim peynir, bir kaşık tereyağı koymak “mesele” haline geldiyse, sebebini işte bu hatalarda aramak gerekiyor.

Besiciye Destekte De Dağ Fare Doğurdu

Sadece süt üreticilerimiz değil et üreten besicilerimiz de perişan. Yem maliyetleri et üreticisinin de canını yakıyor. Şimdi çıkmışlar, TMO’dan besicilere, 5 bin 200 liradan arpa vereceğiz deyip sanki müjde veriyormuş havası basmaya çalışıyorlar. Ama besicilerimiz yapılanın, göz boyama olduğunun farkında. Taşınması, hamaliyesi ve diğer masraflarıyla birlikte arpanın kendilerine 5 bin 800 liraya mal olacağını, bunun da zaten piyasadaki

fiyata yakın bir fiyat olduğunu dağın fare doğurduğunu söylüyorlar. Bundan 6 yıl önce besicilerimiz aldıkları destekle hayvanlarını 20 gün besleyebilirken, bugün hükümetin "Artırdık" diye övündüğü destek parasıyla ancak 6 gün besleyebiliyor. Görünen o ki bu kış da, vatandaşlarımız bu hükümet elinde, kilosu 150 liraya dayanan kıymadan iki çimdik almaya, 120 liralık fiyatıyla peynire uzaktan bakmaya devam edecek.

Yönetimde Vicdan Varsa Ülkede Zulüm Olmaz

Ama mahkeme kadiya mülk değil, bu güzel ülke de kimsenin babasının malı değil. Artık korku duvarları yıkıldı. Sivas'ta bir vatandaşımız, bir kadın çiftçi, Fadime Hanım Genel Başkanımıza: "Bu sene gübremi alamadım, 60 liradan aldığım gübre 600 lira oldu. Geçinemiyorum, köyümde süt bulamıyorum, tereyağı bulamıyorum. Yumurta bile bulamıyorum. Köydekiler, hayvanlarını besleyemedikleri için sattı" diye feryat etti. Ve Saraya da şöyle seslendi: "Ben aç yatarken sen nasıl tok yatıyorsun Tayyip Abi? Böyle şey olur mu?" Bu ülkede vicdanı olan bir yönetim varsa, böyle zulüm elbette olmaz. "Zulüm mülkü zevale sürükler". İşte bu vicdansız, zalim düzen, Soma'da 8 yıldır adalet arayan, şehit madencimizin eşini; "Biz eşlerimizi kaybettik, hemen 'para vereceğiz' dediler. Acımızı satın alıyorlar, böyle alıştırdılar. Bu bizi öyle yaralıyor ki... Biz adaleti istiyoruz. Adaleti serbest bırakın" diye konuşturan düzendir. Amasralı şehit madencinin babasına, "Benim çocuğum katliamla öldü. Bu kaza değil. Tedbir alacaksınız ki kaza olmayacak" diye isyan ettiren düzendir. Adaleti korumak, hakkı korumaktır. Hakkı korumak, halkı korumaktır.

CHP'nin Raporu Net Şekilde Ortaya Koyuyor

Amasra'daki faciyanın hemen ardından, Cumhuriyet Halk Partisi olarak seferber olduk. Genel Başkanımız, Genel Başkan Yardımcılarımız, Grup Başkanvekillerimiz, Milletvekillerimiz, Kadın ve Gençlik Kollarımız, Genel Başkanlarıyla Amasra'ya gittiler. Madenci ailelerimizin acılarına ortak oldular. Faciyanın hemen ardından bölgeye giden CHP heyetinin başındaki Genel Başkan Yardımcımız Ahmet Akın'ın hazırladığı rapor şu ana kadar olan biteni çok net bir şekilde ortaya koyuyor.

3 Gün Önceki Denetimde Ne Tespit Edildi?

Rapor kapsamlı bir rapor, ama ben bu raporda yer alan bir bilgiye özellikle dikkatinizi çekmek istiyorum. Amasra'daki madende Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'nın İş Teftiş Kurulu Başkanlığı tarafından 4 Ekim 2022 ile 11 Ekim 2022 tarihleri arasında faciadan yalnızca 3 gün önce, denetim yapıldığı ifade ediliyor. İktidar yetkilileri faciadan yaklaşık 2 ay önce gerçekleşen denetime atıf yaparken faciadan 3 gün önce gerçekleştirilen bu denetimle ilgili, kamuoyunu aydınlatıcı hiçbir bilgi vermiyor. Bu denetimde, hangi eksik ya da hatalar tespit edilmiştir? İşçiler göz göre göre gazla dolu madenlere mi indirilmiştir? Galerilere mi indirilmiştir? Bunun cevabını derhal bekliyoruz.

Piyasadaki Faiz Tabeladaki Faizi Katladı

Para politikası ile makro ihtiyati politikalar, birbirinin ikamesi değil, birbirinin tamamlayıcısıdır. Para politikasının temel amacı, fiyat istikrarını sağlamaktır. Makro ihtiyati politikaların temel amacı ise, finansal istikrarı sağlamaktır. Para politikası kendi işini yapamayıp, makro ihtiyati politikalar para politikasının yerine ikame edilirse, sadece fiyat istikrarı değil, finansal istikrar da tehlikeye düşer. Tıpkı bugün ülkemizde olduğu gibi. Bugün ülkemizde; ne döviz piyasasında, ne kredi piyasasında, ne mevduat piyasasında, ne tahvil piyasasında denge ve istikrar kalmıştır. Güya tabela faizi yüzde 10,5. Ama piyasa faizi bunun iki, üç kat üzerinde. Krediye erişim büyük sorun. İş insanları iş yapacak kredi bulamıyoruz diye barbar bağırıyor. Kamunun müdahalesi ve mali baskınlığıyla, kredi tayınlaması sorunuyla karşı karşıyayız. Ben soruyorum bugün hangi iş insanı, hangi esnaf, hangi tüccar yüzde 10,5'la kredi kullanabiliyor? Bankalar istese de kredi veremiyor. Kredi veremeyen bankalar, mevduat da toplamak istemiyor. Bankaların elindeki paraya da, idari müdahalelerle kamu el koyuyor. Bu da tahvil piyasasının etkinliğini bozuyor.

KKM'den 2023'te Gelecek Yük 300 Milyar Liraya Dayandı

Döviz piyasasındaki denge zaten bozuk... Hem Kur Korumalı Mevduat uygulaması, hem de Merkez Bankası'ndaki emanet rezervlerin, arka kapıdan satışı döviz piyasasını bozdu. Merkez Bankası'nın net rezervleri, eksi 56 milyar 399 milyon dolar. "Merkez Bankası kasasında, tek sent kalmadı" demek için bile, 56 milyar 399 milyon dolar bulup kasaya koymaya ihtiyaç var. Daha doğrusu alacaklılara vermeye ihtiyaç var. Yurtiçi yerleşiklerin döviz talebini, kısmak için getirdikleri, kur korumalı mevduatın, Hazine'ye olan 7 aylık maliyeti 85 milyar lira. Bu da sadece Hazine kasasından. Bir o kadar da, Merkez Bankası kasasından çıkan faiz var. Orta Vadeli Programa göre bu yıl, ortalama dolar kuru 16 lira 62 kuruş olacakmış. Gelecek yıl ise 21 lira 52 kuruş. Böyle bakarsak, Dolar, Türk Lirası karşısında, 2023'de yüzde 29,5 değer kazanacak. Faiz şu anda yüzde 10,5 tabela faizi. Kasım'da da yüzde 9'a ineceğini artık sağır sultan duydu. Gelecek yılın tamamında da böyle tutulacakmış. Bu durumda Kur

Korumalı Mevduattan, Hazine ve Merkez Bankası'na binecek yük 20,5 puan. Peki, mevcut 1 trilyon 400 milyar liralık Kur Korumalı Mevduat Stoku hiç artmazsa bu durumda kamuya binecek olan yük 296 milyar lira. Bunun 142 milyar lirası Hazine'nin sırtına, geriye kalanı da Merkez Bankasının sırtına. Şimdi dönüp bakıyoruz, 2023 bütçesinde bütçeyi yapan hükümet Kur Korumalı Mevduat için ne kadar ödenek ayırmış Hazine'nin? Sadece 25 milyar lira. Yani şu anda kendi varsayımlarına göre oluşacağı söylenen yükün altıda biri... Bu; 2023 bütçesinin gerçeklikten ne kadar kopuk, tutarsız ve samimiysiz olduğunu göstermeye herhalde yeter de artar bile...

Ekonomimiz Hiç Olmadığı Kadar Savunmasız

Dışarıda kara bulutlar toplanırken, bu beceriksiz Saray yönetimi; ihtiyacımız olacak tüm ekonomik tahkimatları, koltukta kalmak umuduyla sorumsuzca kullanıyor, tüketiyor. Kendisinden sonra gelecek iktidara, hiçbir esneklik, hiçbir manevra alanı bırakmamaya çalışıyor. Bu bezirgânlar giderayak kazanın dibini kazıma işindeler. Açıkça uyarıyoruz: Ekonomimiz herhangi bir ters dalgaya karşı, hiçbir zaman olmadığı kadar, savunmasız durumdadır. Milletin Masasında bir araya gelen, altı partinin ekonomi kurmayları, bundan önceki birçok krizde yaptıkları gibi, Türkiye'yi içine düşürüldüğü bu çukurdan, çekip çıkaracak programı, reçeteyi birlikte yazıyor. Dolayısıyla şartlar ne olursa olsun, umutsuzluğa yer yok...

Kendini Dev Sanan Cüceler

Aziz milletimiz, kıymetli yurttaşlarımız... Bu seçim demokratlarla otokratlar arasında olacak. Demokrasimize kast eden otokrat ve onun kullanışlı aparatları, seçim sürecinde türlü kumpaslara tevessül edeceklerdir. Bundan öncede yaptılar. Umutsuzluk, karamsarlık yaymaya çalışacaklardır. Ama hiç kimse şunu unutmasın: Bu ülke geçmişte de çok badireler atlattır. Yine bu badireleri atlatacaktır. Artık karanlığı hep beraber yırtıp atma zamanıdır. Kendi içimizde de tüm komşularımızla da, huzur içinde yaşama zamanıdır. Ekmeği, aşı, işi hep beraber büyütme zamanıdır. Aşımızı, ekmeğimizi hakça paylaşma zamanıdır. Türkiye, sırtına tüneyen, Türkiye'nin sırtına tünediği için, kendini dev sanan cüceleri sırtından atabildiği gün, medeniyet ve refah yolunda, dev adımlarla koşmaya başlayacaktır. Bizim bundan hiç şüphemiz yok. Çağrımız milletimize. Katılın bize...